

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIV.

Chicago, Ill., sreda, 22. junija (June 22) 1921.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 143.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRIVATNI INTERESI NE DAJO NIČ NA POGODBO

CESTNOŽELEZNIŠKA DRUŽBA ŽELI ZNIŽATI MEZDO SVOJIM USLUŽBENCEM

To željo namerava izvršiti s preloženjem pogodbe.

New York, N. Y. — Mnogo delavcev živi še v domišljiji, da so pogodbe, sklenjene med delavskimi organizacijami in podjetniki, kompanijam, ki izkoriščajo delavce, tako sveta stvar kot delavcem. Kder tako sodi, bo prišel mogoče do drugega prepričanja, če bo čital delavske liste, ki prinašajo resnične vesti o bojih med podjetniki in delavci.

Interborough Rapid Transit kompanija ima podpisano pogodbo s svojimi uslužbenci, ki je veljavna do 1. januarja 1922. V pogodbi so določene delovne razmere in delavska mezda. Kompanija pa najbrž misli, da ni treba čakati, da pogodba poteče, da pride lahko s predlogom na dan za znižanje mezde, ampak si jemlje pravico, da predloži kaj takega, kadar sodi, da je zanjo čas urogen.

Interborough Rapid Transit kompanija obratuje nadulžno cestno železnico in več podružnih prog na Manhattan in v Bronxu. Ravnanje te družbe so s pomočjo tiholaznih in haustskih uslužbencev organizirali takovano kompanijsko unijo, ki jo vodijo taki odborniki, kakršni so vsi delavci v razpisnem delu. S pomočjo te "organizacije" si delavska unija želi, da kompanija s seboj ne razpravlja o znižanju mezde.

Prva je prišla Brooklyn Rapid Transit kompanija s takimi konferencami. Za njo se je oglašila Interborough kompanija. Pri prvi kompaniji bo prizadeti okoli dvanajst tisoč, pri drugi pa okoli petnajst tisoč uslužbencev.

Druge cestnoželezniške družbe so se ojunale zaradi tega koraka in zdli se, da se tudi pripravljajo, da znižajo mezdo delavcem.

ANGLIŠKI ODKRILI NOV KONTINENT?

Nova celina se nahaja na južnem tečaju.

London, 21. jun. — Brezlični brazjav je prinesel vest, da je angleška vladna antarktična ekspedicijska, katero vodi dr. J. L. Cope, odkrila nov kontinent v okoliščini južnega tečaja. Nov kontinent, katerega še ni videl človek doselej, ima čudne ptice ogromne velikosti, morske leve in leoparda in gigantnega pingvina.

Copova ekspedicijska je dosegla kontinent s pomočjo eroplana, ki lahko nosi tri moše in človeka za mesec dni. Cope je opremljen s vsami znanstvenimi pripomočki in njegova ekspedicijska bo nadaljevala s raziskovanjem krajev na južnem tečaju do leta 1925. Oporišče raziskovalcev je v Tierra del Fuego in v smeri od tega kraja je bil odkrit nov del sveta.

(Anglija je torej obogatela za novo "kolonijo". Op ur.)

POSTA NE SME VEČ BITI DEKRETIŠKA PISARNA

Washington, D. C. (Federated Press). — Glavni poštar Will H. Hays je izdal na poštarje novo naredbo, s katero jim prepoveduje dati kakšne informacije o posameznikih, ki se poslužijo pošte. Ob času Burlesonovega režimsa so poštarji igrali ulogo detektivov; odpirali so pisma tuzemskih oseb in zalagali justični departament s informacijami. Nova naredba ukazuje poštarjem, da odlej roke proč.

GRKI ODLOŽILI VOJNO S KEMALOM.

Konstantin je vlad ultimata entente suspendiral ofenzivo s turškimi nacionalisti.

ULTIMAT MU JE RAVNO PRAV PRIŠEL.

Paris, 21. jun. — Grško poslanstvo v Parizu javlja, da je kralj Konstantin odločil ofenzivo proti turškim nacionalistom do "meseca julija". Ofenziva je bila odložena, ko je kralj prejel ultimata entente, da se mora mirno pobotati s Turki.

Grški vojvodi, ki so ravnokar vrnili v Carigrad, poročajo, da je vse polno ruskih častnikov v Angori in Mustafa Kemal paša je obljubil četam, da pridejo tri divizije rdeče kavalerije v Malo Azijo okrog 10. julija.

Henri Franklin Bouillon, zastopnik francoske vlade v Angori, dnevno konferira s Kemalom. Pričakuje se, da Bouillon v kratkem pošlje Briandu nove turške protipogoje za izravnanje spora z Grčijo in entente.

Carigrad, 18. jun. (zakasnelo). Grške priprave za ofenzivo v Mali Aziji so končane, toda grški poveljniki se še niso odločili, ali bi ali ne bi začeli s novimi konfliktom. Kralj Konstantin in njegov štab sta za takojšnjo ofenzivo, toda vojni minister Gourmaris je mnenja, da grška armada ni v stanju premagati Turkov, slasti pa ne, ako pridejo sadijati Rusi na pomoč, nato vsatuje kamila, da naj počaka, kaj sklene entente.

General Metaxas je tudi svetoval kralju, da naj ne riskira ofenzive, ako nima aktivne pomoči od entente, pač pa naj umakne čete s sedanje fronte do Smirne, ktere bo mogoče obdržati in braniti neodvisno od zavemnikov.

Iz Angore javljajo, da je ondodni poslanik sovjetske Rusije obvestil Kemala pašo, da bi moskvska vlada rada vedela enkrat za vselej, kakšno je njegovo (Kemalovo) pravo stališče napram sovjetski Rusiji. Kemalova politika je sedaj tako konfuzna, da Moskva ne ve, dali bi pomagala turškim nacionalistom ali ne.

Carigrad, 21. jun. — Iz Smirne se poroča, da je grški kralj Konstantin "obolel" in vlad tega je ofenziva zoper Turke odložena. Še Grki v Carigradu ne verjamejo, da je kralj res bolan. Zadnja dni so dosele privatne vesti, ki so z ozirom na prejšnje dogodke v grški armadi zelo verjetne, da so grške čete s Kreti priredile sovražne demonstracije proti Konstantinu v Smirni in to je kralja tako poparilo, da ga je minilo vse veselje do ponovne vojne. Kot je znano, je prebivalstvo na otoku Kreti zelo naklonjeno Venčelosi in sovražno Konstantinu.

Paris, 21. jun. — Zadnja konferenca angleških, francoskih in italijanskih diplomatov v Parizu je bila sklicana na željo Lloydja Georgea. Tako poročajo pariški listi. Lloyd George deluje na to, da se poravnava spor med Anglijo in Francijo glede na turško vprašanje in da se prepreči nova vojna v Mali Aziji, v katero se ne bi Anglija rada zapletla vsled znanega, zelo neugodnega notranjega položaja na Angliškem.

Lloyd George je sedaj za popolno revizijo mirovne pogodbe s Turčijo ali takovane sevrške pogodbe. Anglija je danas voljna dati Turkom vso Malo Azijo severno od gorovja Tur in Carigrad; celo v Smirni hoče priznati turško suverenost. Kar se pa tiče evropske Turčije, zahteva Anglija, da Turcija pripade brezpogovorno Grčiji. Ako Turki zavrejo njegovo Grčijo, bodo zavrgli — tedaj namerava Anglija blokirati Anatolijo in pomagati Grkom s denarjem in streliivom. Toda turški nacionalisti se bodo smejali britski blokadi, ki ne bo najmanj ovirala njihove

NEKAJ LADIJ JE IZGINILO BREZ SLEDI

Z BAKAMI SE HOČE NAFRABATI JAVNOST.

Noben mornar, ki je res mornar, ne verjame v take čenče.

Chicago, Ill. — Dnevnik "Chicago Tribune" si je dal od svojega štabnega poročevalca brzojaviti vest o izgubljenih ladjah, ki se lepo čita le za otroke.

Poročevalce poroča o ladjah, ki so izgubile na misterioznem način in o neki škuni, ki so jo našli zapuščenno ob obrežju Severne Karoline. Poročevalce pričenja z vprašanje: "Ali so se pojavili morskii roparji ob atlantskem obrežju?" Nato pripoveduje, da so doprinešeni dokazi, da so mornarji z ene ladje postali jetniki druge ladje.

Pred več meseci so našli petjamborno škuno "Carol Deering" iz Portlanda zapuščenno na obrežju Diamond Shoals v Severni Karolini. Na suhem so našli malo steklenico, v kateri je bil listek z besedami: "Parnik, ki kuri z oljem ali potapljavec nas je sajel in je dal mojemu ukleniti v zlezeje. Naznanite to glavnemu stanu kompanije." Ladja je imela vaa jadra razpetja in na nji ni bilo žive duše.

Le neumen človek verjame, da je vest resnična, ki jo pripoveduje listek, najden v steklenici. Za omenjeno vestjo se skriva popolnoma nekaj drugega, če se jo stvar tako odigrava, kot jo pripoveduje poročevalce.

Če so mornarje utuknili v zlezeje, kot pripoveduje listek, so jih gotovo preje preiskali, če imajo pri sebi črnilo, papir, steklenice itd., da lahko sporoče svetu, kaj se je zgodilo. Ravno tako niso dali ujetemu moštvo časa, da lepo napiše listke, jih vtakne v steklenice in steklenice pomeče v morje, da tako znanjem svetu sporoči, kaj se je zgodilo z njim. Sumljivo je tudi, da listek ne omenja, kje se je to zgodilo. Če je imel kapitan ali kateri krmarjev čas, da je napisal na listek zgornj omenjene besede, je imel tudi čas, da je omenil približno dolžino in širščino, kar bi olajšalo prijeti pirate. Dalje je sumljivo, da listek ne omenja katere narodnosti so piratje, kajti listek je bil napisan še le po zajetju ladje. Ravno tako je jasno, če je bilo moštvo ukovano v zlezeje, da moglo pisati in pošiljati takih vesti v svet. Jasno je tudi, če je ladja z razpetimi jadrni udarila ob peščino, da je bila tudi izredno močno poškodovana. Pojasnjeno tudi ni, kako je bilo mogoče tako hitro najti steklenico z listkom, kajti take steklenice plavajo leta in leta na morju, da jih najdejo.

Vaa ta pojasnila manjkajo, zaradi tega tudi vest ni verojetna tako, kot jo opisuje štabni poročevalce.

Povesti o morskii kačah so postale že dolgočasne, katere so navadno odkrili navihani častniki ob tem času v Atlantiku. Mehličem zalivu ali pa v Pacifiku in tako je prišla na dan vest o ladjah z napetimi jadrni na odmorskih kleteh in o izgubljenem moštvo, ki se nahaja v ujetništvu strašnega in nepoznanega sovražnika.

Poročevalce pa ni s to ladjjo zaključil svoje "strašne" povesti, ampak nadaljuje še o drugih parnikih, ki so izgubili brez sledi. Pripoveduje tudi o nekem parniku, ki je naložen z žveplom iz Sabian, Tex., v Boston, Mass., izgubil brez sledi na potu. Svojo pri-povedko pa zaključuje, da so izgrubljene ladje postale žrtve piratov, oziroma ljudi, ki simpatizirajo s sovjetsko Rusijo.

Omenja tudi, da je vlada podvzela korake, da tako dožene, kaj se je zgodilo z ladjami. (Dalje na 3. strani).

zveze s sovjetsko Rusijo po suhem, to je preko Kavkaza.

ANGLIJA MORA BITI GOSPODAR NA MORJU!

Tako je izjavil Lloyd George na konferenci dominijaskih ministrskih predsednikov.

VELIKA BRITANIJA OBNOVI POGODBO Z JAPONSKO.

London, 21. jun. — Velika Britanija obnovi prijateljsko pogodbo z Japonsko kljub vsaki opoziciji in mora ostati vladar na morjih.

Tako je dejal Lloyd George na konferenci ministrskih predsednikov britskih dominijev (kolonij) ki je bila otvorjena večeraj v Londonu.

"Pripravljeni smo — je rekel — vsak čas diskutirati z ameriški-mi državniki o kakršnemkoli predlogu za omejitve oboroževanja, medtem pa ne smemo pozabiti, da življenje Anglije, Avstralije, Nove Zelandije in sploh vsega velikobritanskega imperija zavisi od naše pomorske sile. Pomorska sila je temelj, na katerem stoji obstanek Velike Britanije. Zato moramo skrbeti, da se zavaruje ta naša sila za vsako ceno. Drugega nečemo in manj ne vzamemo."

George je dalje govoril, da je prijateljsko kooperiranje z Združenimi državami eden "kardinalnih principov angleške vlade, toda Velika Britanija si mora ohraniti tudi prijateljstvo z Japonci, ako hoče imeti "mir na vzhodu in Pacifiku."

Nato je George pel slavo Japoncem, kako dohri usvesniki Anglije so bili tekom vojne.

Iz besed Lloydja Georgea je razvidno, da so vse govornice o razoroženju svetovnih sil prakse pene in da je britsko-japonska alijanca gotova stvar. Združene države, ki težko gledajo obnovev alijance med Anglijo in Japonsko, bodo pa mrdlično gradile bojno mornarico, ki mora biti po izjavah ameriških džingotov "največja na svetu".

HEROJSKI BOJ RUDARJEV V ANGLIJI.

Z ogromno večino so zavrgli mir s kapitalisti.

London, 20. jun. — (Telegram Daily Herald Feder. Press.) — Uradno poročilo o izidu glasovanja rudarjev glede kompromisnih pogojev za končanje stavke se glasi: 180,724 glasov za sprejem pogojev, 843,561 glasov za odklonitev pogojev in nadaljevanje stavke.

Tako so rudarji z ogromno večino zavrgli vsak kompromis s kapitalisti in sklenili, da ostanejo na fronti za svoje neomajane zahteve.

Rudarska eksekutiva je povabila odbornike vseh drugih uni-j na sestanek, da se pogovore o skupni akciji. Frank Hodges, tajnik rudarjev, je dejal, da skupna akcija pomeni generalno stavko, ako se vse unije izrečejo za ta korak.

Jutri se otvori letna konferenca Labor Party v Brightonu. Tako imajo voditelji priliko, da se sestanejo in aranžirajo združeno industrijalno akcijo.

Kapitalistično časopisje, katero besni vlad izida glasovanja rudarjev, zdaj razširja laži, da se rudarji ne zmenijo za zaključek in se vračajo na delo. Časopisje, ki je trdno pričakovalo, da bodo rudarji sprejeli kompromis, bi rado povzročilo s temi lažmi paniko v vrstah drugih organizacij, toda delavci so vajeni takih manevrov in se ne zmenijo, kaj pišejo glasila kapitalizma.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtrek jasno in vroče. Lahki menjajoči se vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 88, najnižja 73. Solnce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

DELAVSKE ZMAGE IN BOJI V KALIFORNIJI.

PROTIDELAVSKI ŽUPANSKI KANDIDAT PORAŽEN V LOS ANGELESU.

Stavkokaški mornarji niso smogli opravišati svojega dela.

San Francisco, Cal. — Iz Los Angeles, Cal., poročajo, da je bil pri mestnih volitvah poražen protidelavski županski kandidat Meredith P. Snyder. Mesto Los Angeles je znano kot delavcem sovražno mesto, ki ne trpi delavske organizacije. Snyder se je ponovno poganjal za župansko mesto, izvoljen je pa bil s pomočjo delavskih glasov George E. Cryer, ki je prejel več tisoč glasov večine nad protikandidatom.

Izvoljena sta bila zopet mestna svetovalca Fred C. Wheeler in Ralph Criswell. Poraženih je bilo tudi več kandidatov za šolski svet, ki so bili delavskim strokovnim unijam skrajno sovražni. Mesto njih so bili izvoljeni bolj liberalni elementi. Bivši šolski odbor je preganjal učitelje, ki so se pridružili učiteljski organizaciji.

V tem rezultatu ni izredno velike delavske zmage, ampak zmaga se da tako tolmačiti, da so bili poraženi skrajno konzervativni kandidati, mesto njih so pa bili izvoljeni kandidati, ki so se upirajo z vsemi svojimi močmi duhu časa.

Iz San Diego je došla vest, da so se organizirali vsi delavci, ki delajo v kinematografskih gledališčih.

Ispor stavkarskih delavcev se ni končal, čeprav so nekateri poročevalci že zatrobili v svet, da je ispora konec, ko je razsodišče razglasilo, da se zniža mezda za 7 1/2 odstotkov. Delavske strokovne organizacije so naznanile, da sprejmejo znižanje mezde, nikakor pa ne popuste od svoje zahteve, da morajo biti priznane delavske strokovne organizacije. Stavkarski podjetniki so pa zahtevali, da se prizna odprta delavnica. Odprli so svojo posredovalnico za posredovanje dela stavkarkazem, ki pa ni prinesla sušeljnjega uspeha. In tako se izpora nadaljuje. Stavkarski delavci naj ne hodijo sem za delom, pa tudi drugim delavcem ni priporočljivo hoditi v San Francisco, ker je številno brezposelnih delavcev veliko.

V mornarskih krogih govore, da imajo trije parniki pokvarjene stroje, ker so na njih delali stavkokaški, ki ne razumejo svojega dela. Mornarske organizacije iznanjajo, da obtožijo lastnike teh ladij, ker so prelomili zvezno postavo. Parniki, ki odhajajo na morje, nimajo polnoštevilnega moštva. V voljavi sta še dve sodnijski prepovedi, ki prepovedujeta mornarjem razpostaviti stavkovne straže.

V WALL STREETU JE BILA IZVRŠENA VELIKA TATVINA.

New York, N. Y. — Iz Wall Streets poročajo, da je izgubilo za tri sto tisoč dolarjev obveznic Sinclair Consolidated korporacije, ki nosijo po sedem od sto obresti.

Izguba pomeni v tem slučaju tatvino. Obveznice so bile ukradene iz zaprte varnostne shrambe neke meštarske tvrdke.

PRIČELI SO ZOPET KOVATI SREBENE DOLARJE.

Philadelphia, Pa. — V novčarni so pričeli zopet s kovanjem srebrnih dolarjev, da nadomestijo za dve sto sedemdeset milijonov srebrnih dolarjev, ki so bili vzeti v vojnem času iz zakladnice in prodani Veliki Britaniji.

Uradniki izjavljajo, da je bilo od narava ukovanih za dvajset milijonov srebrnih dolarjev. Tako kot kurjezo srebrne dolarje, pobirajo srebrne certifikate iz prometa. Uradniki pravijo, da bo delo trajalo skozi pet let.

LEWIS JE NAZNANIL KANDIDATURO.

Vodja rudarjev je kandidat za predsednika Ameriške delavske federacije.

GOMPERS NABIJA KANONE.

Denver, Colo., 21. jun. — John Lewis, predsednik rudarske unije United Mine Workers of America, je smoli formalno naznanil, da je kandidat za predsednika Ameriške delavske federacije. Lewis, ki vodi najmočnejšo unijo v Ameriko, ni objavil nikakršnega programa; rekel je le to, da je kandidat.

V Gompersovem tabornu je na mah ožvelo. Pristaši starega predsednika, ki predseduje federaciji že 39 let, so takoj izdelali načrt za boj. Govornice, da Gompers odkloni ponovno kandidaturo in prepusti Lewisu prazno polje, so Gompersovi pristasi odločno pobili z izjavo, da Gompers bo kandidiral, pa naj pride kar hoče.

Lewisovi pristasi se hvajlo, da ima Lewis 20,000 zagotovljenih glasov; to pomeni, da Gompersu ostane kakih 18,000 glasov. Izid bitke bo torej zelo tesen. Lewis ima na svoji strani najmočnejše unije: rudarje, strojnike, tesarje in železnikarje. Najbrž bodo s njim potegnili tudi krojači.

To je prelo od leta 1894, da je Gompers dobil protikandidata na konvenciji Ameriške delavske federacije.

Denver, Colo., 20. jun. — (Poroča Robert M. Buck, korespondent Fed. Press.) — Konvencija je sprejela Furusothovo resolucijo, ki obtožuje vladni plovbeni odbor zarote s ameriški in evropski parobrodni magnati proti ameriški trgovinski mornarici in zahteva, da kongres sprejme La Follettovo resolucijo za preiskavo vsakov stavke mornarskih delavcev.

Konvencija je tudi sprejela resolucijo za kongresno preiskavo bombarnih tovarn na Jugu in nalaga eksekutivi federacije, da stori vse potrebne korake za organiziranje delavcev v bombarni industriji.

Luey Robbins je apelirala na konvencijo, da se potegne za politične jetnike. Prečitala je pismo Eugena V. Debsa iz atlantske ječe, ki se zahvaljuje federaciji za njeno dposedanje delo v prilog političnih jetnikov. Pred konvencijo je resolucija, zahtevajoča splošno amnestijo.

En sam delegat je preprečil sprejem resolucije, ki obsoja teroristično, tajno organizacijo Klukluklign na Jugu, čeprav so bili delegatje v ogromni večini za L. Hutchinson, predsednik unije tesarjev in mizarjev. Nastopil je proti resoluciji zato, ker so jo predložili — zamorski delegatje.

Boj za irsko bojkotno resolucijo se nadaljuje. Nekateri zastopniki irskih sinfajnovcev v Ameriki so obtožili gotove delegate irske narodnosti, da izkoriščajo irsko vprašanje v svoje osebne politične interese. Dokaz temu je dejstvo, da se Irel, ki so na konvenciji, sami ne morejo zdeliniti glede bojkotne resolucije.

AVTOMOBILI SO SPODRINILI ŽELEZNICO.

Washington, D. C. — Ocean Shore Line kompanija je opustila svoje železnice v Kaliforniji, ki so se raztezale od San Francisco do Tunitas Glens in od Santa Cruz do Swanton. Družba izjavlja, da so ji avtomobili tako konkurirali, da je imela izgubo.

BRITSKI RUDARJI IN POLICISTI V SPOPADU.

London, 21. jun. — Danes so izbruhnili izgred med policisti in stavkajočimi rudarji v Chesterfieldu. Okrog tisoč rudarjev se je spopadalo s policijo in več je bilo ranjenih.

Delavski problemi in organizacije

inž. J. Štobi.

Od prvega početka strojne obrata v kapitalističnem podjetništvu angleških predilnic, kjer je razburjeno in neuko delavstvo v strahu za svojo eksistenco pričelo uničevati nedolžne stroje in hotelo na ta način prisiliti podjetnika, da se vrne zopet k primitivnemu ročnemu delu, pa do danes, ko je strojni obrat že skoro vsa podjetja osvojil, niso ponehali oglašati se sem in tja glasovi reakcionarnega delavstva, da je stroj njihov pogibelj.

Ta glas pa ne čujemo le iz vrst nazadnjaških delavcev ali iz krajev nekulturnih odnosov, temveč dostikrat — premnogokrat prihajajo slinena naziranja ravno iz naročja strokovnih ali izobraževalnih organizacij. Močne organizacije iz pretežno industrijskih krajev, ki so iz preizkušnje neefektivnih bojov in na podlagi sistematičnega spoznavanja in poučevanja delavskega problema pravočasno izpoznale prednosti strojne obrata in nemožnost in nesmisel, upirati se tehničnemu napredku, nimajo zadosti vpliva na slabše in po neindustrijskih krajih razstresene strokovne organizacije, da bi jih vedno in povsod zadostno branile pred podjetniškim terorizmom in pred lastnimi nazadnjaškimi koraki, oziroma nimajo toliko obsejnega delokroga, da bi jim bilo mogoče doseči popolnoma složno in popolnoma enako postopanje vseh organizacij.

V strokovnih organizacijah (posebno pri nas), kjer bi imela biti zibeljka moderniziranega naziranja, kakor je to v organizacijah modernega podjetništva, je najti nasprotno, po krivdi nepravilno organiziranega in gojenega duha in nesistematičnega upoštevanja tehnične napredka v zelo mnogih slučajih naravnost protinacionalnogospodarska naziranja in mišljenja. Te pogreške in to neuko in nezamislivo obsorje dotičnih strokovnih organizacij izrablja kapitalistično podjetništvo v največjo škodo ne le organizacij, temveč vsega delavstva — seveda v prvi vrsti neorganiziranega.

Prva skrb vsake strokovne organizacije mora toraj biti, da je tajništvo kakor vodstvo najkrajše izbrano in da to v prvi vrsti goji v organizaciji pouk o tehnično obratnem napredku in zasleduje z največjo pažnjo odvisnost delavnega efekta od vsake nove obratne prenosne in ne, da bi se a priori postavilo proti vsaki novi uredbi.

Popolnoma neekonomično za materijelno stališče delavca in popolnoma škodljivo za gospodarsko okrepitev delavskega razreda bi bilo stališče, apriorističnega zaničavanja narodno gospodarske vrednosti kake obratno tehnične moderne prenosne ali nepriznana učinkovito boljše vpliva te prenosne na delavčovo delavno moč in njegovo učinsko sposobnost. Pa tudi če se porode te prenosne iz jasnega kapitalističnega pristiaka, mora organizacija, presojati ta novi položaj le iz narodnogospodarske in efektivno učinske vrednosti; ne sme pa nikdar iz takega novega položaja iskati fiktivnih vrednosti, katere ne more nikdar priznati ne moderno razum naprednega delavstva in tudi ne najponižnejši in kompromisno udani del kapitalističnega podjetništva.

Tehnika — in baš ta je glavni pritisk vsemu modernemu razvoju družbe in proevitu narodnega gospodarstva — ne pozna nobenih zadržkov — tudi ne navnega ali nazadnjaškega naziranja poedinih kategorij delavstva. Ona gre dalje brezobzirno, ni jez in ni umetnega zadržka, tudi čez trupla trpinov. To je resnica, katero mora kakov praksa kakor teorija priznati in po tej poti moramo tudi mi dalje, moramo, ako ne riskiramo propadanja.

Tudi moč kakor F. Taylor (Sistem Taylor obstoji na najskrajnejši način potome delitve dela dvigniti rutino posameznika in tako do največje produktivnosti dvigniti dela. Ured.) je naravna posledica tega nezadržljivega pritiska tehnike. To kar je on podal v naročaj kapitalizmu, je danes strok. organizacij nerazumljivo in radi tega tudi po vsem socialističnem časopisju

tako zelo razupito. A vendar ni ta moč nič drugega zakrivil, kakor da ni plaval proti toku kapitalističnega razvoja, temveč z njim. Da ne bi on pridal kapitalizmu te principe, ali vsaj do danes, te teoretične poizkuse, ki vajuje odpravo vsakega zgubljanja delavne energije (To še ni nikak sistem, kakor se običajno trdi, temveč le poizkus v nekaterih podjetjih, ker ta princip ni sistematično izpeljan v gotovem obsegu industrije ali v gotovem, celotnem delu kakega podjetniškega oddelka. Pa o tem v posebnem članku, ker bi danes predelež peljalo.) našel bi se kdo drugi, ki bi vzel v roke uro ali kinoapar in na tančeno prečili in potem po gotovem tarifu plačal efektivno delo.

Vse to je bilo treba omeniti, ker os ravno naše strokovne organizacije premalo dostopne ali nezmožne znanstvenemu presojanju vsake obratno-tehnične prenosne in prelahkomiselno in premalo objektivno presojajo efektivno vrednost moderne tehnične pouka in gojitve naprednega naziranja. Iz naših strokovnih organizacij mora vstajati duh modernega mišljenja in stopnjujočega napredka, ne sme pa biti toriče vsakovrstnih neekonomičnih delavnih problemov.

To prav gotovo ni nikaka lahkomiselna obdolžitve, temveč utemeljen je lahko s konkretnimi izkušnjami. Spoznal sem strokovno organizacijo, v kateri so bili včlanjeni in so nemoteno živeli delavci, ki so delali po najrazmernejših delavnih redih. Poleg 9 in 10 se je našel tudi 11 urni delavni dan, poleg po dogovorih fikcijskega delavnega časa je bil v veljavi tudi drugi, samovoljno po podjetniku odmerjeni. Poleg akorda — mezna plača, in poleg te — plača na uro. Akordanti, člani strokovnih organizacij, so svoje lastno najeto pomagaje, uveljavljene v isti organizaciji, dosti slabše plačevali in dosti strožje izrabljali, ko najstrožji podjetnik in vse to je v isti organizaciji organizirano, vse to naj sam predstavlja organizirano zaščito enega delavnega problema.

Lahko se mi pri tem ugovarja, da je organizacijam danes le nemogoče doseči popolnoma isenčne delavne pogoje. To priznam in sem tudi prepričan, da najdemo v najbolj razvitih organizacijah slinena slučajje. A nekaj drugega je, kar mora vsaka organizacija najvestneje upoštevati. To je, da štiti pri vsaki priliki in v vseh slučajih le delavni problem, katerega je priznala najboljšim. Če je prišla danes do prepiranja, da je akordno delo škodljivo delavčevi moči in organizacijam prinelpom, potem mora biti prva naloga zastopnikom organizacijskih interesov, da vedno in najstrastneje propagirajo za delo plačano na uro.

O škodljivosti akordnega dela se je le toliko govorilo, da bi bila vsaka beseda na tem mestu odveč. Znano je, da je akordno delo v največjo korist delodajalcu — torej ne more biti ob enem tudi v korist delojemalcu. Tudi premijski sistem ne odgovarja interesom delavčevega blagostanja, temveč podaja le fiktivne veličine delavcu, katerega s tem zaslepjevanjem delodajalec promoti ocenjevati vrednost izvršenega dela. Deutseh je ravno ta sistem v največjem elektrotehničnem podjetju v Avstriji, katero tudi jas kot njen nastavljenec natančno poznam, prešturinal in prišel do zaključka, priznanega tudi od vodstva tega podjetja, da je ta sistem največje koristi proevitu kapitalističnega podjetja.

Tudi vse druge variante akordnega in premijskega sistema, (Kontraktssystem, Towne-Halsey system, Differenzialsystem, etc.) temeljijo na enem in istem delavem problemu — izsiliti iz delavca pri najmanjši relativni plači največji delavni učinek ali po trditvi nasprotni strani, plačati visoke mezde pri najmanjših proizvodnih stroških.

Ta problem je torej škodljiv delavčevi energiji in naloga organizacij je, da ta problem osvetle svojim članom po njegovi efektivni vrednosti in ga z vso silo iztrebijo iz njih okvira.

Odgovoriti mi je sedaj na vprašanje, katerega delavnega problema se mora vsaka organizacija oprijeti in ga konsekvnetno zastopati v vseh slučajih in v vsakem času. Tu našletimo seveda na veli-

ke težkoče, katere danes le ne moremo v najboljšo korist delavčevega interesa odstraniti.

Kot tehnik bi se oprijel realnega principa, da merim učinek delavčevega poslovanja in plačam delo celo delavne dobe po efektivni vrednosti. Ako vzamem posameznega delavca in zasledujem intenzivno vse njegove kretaje, dviganje, tekanje, pavze lahko izračunam, koliko sekundnih mkg mi predstavlja njegovo delo. To dimerenciranje vsake najmanjše faze in integriranje celotnega vsehpa bi bil najpravičnejši ključ za službo.

Ker smo danes deloma še preslabi, da bi zamogli doseči to prenosno delavskega zasluska, deloma pa tudi v tehniki nismo dosegli točke, da bi s primernimi sredstvi in po najrazmernejši potimogotljivo izmerili učinek odmerjene delavne dobe, treba nam je slediti približevalnemu postopanju, katero kolikor mogoče upošteva zasluske delavca in prodajalno vrednost dela.

Tej zahtevi odgovarja v skoro vseh slučajih in v najprimernejši obliki plačevanje zasluska na uro. Tu ima strokovna organizacija zopet nalogo, katere mora rešiti in za katere skrbiti in jih presojati je jena prva dolžnost.

Obseg dela, izvršenega v gotovi dobi, recimo eni uri delavnega časa, ni težko fikirati, tudi ne za različne kvalifikacije poedinih delavcev za uvrčenje v različne tarifne razrede. Ravno tako pa tudi ni težko preveriti prodajalno ceno, predstavljaajoč blagovno ali prostorno vrednost izvršenega dela. Natančna presoja in stvarna ocena teh dveh rezultatov zagotavljajo najbližji dostop do efektivne vrednosti delavčevega dela. Pa tej poti pridemo, ako ne ravno do idealnega delavnega problema, vsaj tako blizu, kakor nam je pri današnjih razmerah mogoče.

S tem stvarnim in preudarnim zasledovanjem delavčevih interesov stopa vsaka organizacija edino pravo pot svojega bistvenega poslovanja in pa na drugi strani pot, kateri mora tudi nasprotnik delavčevih interesov, podjetnik, hote ali nehote, prisiljen slediti.

To konsekvnetno zasledovanje, najpravičnejšega delavnega problema dviga v prvi vrsti produktivnost delavstva, ker ga ne ojačuje le fizično s boljšimi delavnimi razmerami, temveč tudi duševno s boljšim razumevanjem izvršenega dela in s vernejšim ugotavljenjem v znanstveno premišljevanje smotra dela in odvisnosti svetovne produktivnosti od iste ga.

Produktivnost delavstva pa ni dvigniti le potome boljšega materijalnega položaja tega razreda, temveč tudi potome boljšega in smotrnega izrabljanja delavčevega prostega časa. Delavec, ki v svojem prostem času z vneemo in veseljem zasleduje literaturo, splošno narodnogospodarska vprašanja, politike in druga ne ravno v njegov delokrog spadajoča vprašanja, se vrne na delo krepkejši, s čilajšim in obširnejšim zasluskom fizične in duševne energije i intelligence. Dela z večjim veseljem in večjo pasljevostjo, z večjim naporom svoje moči i volje.

To je organizacije najbolj zaslusno delo. Ne le neorganizirane delavce naj lovi organizacija, ampak iz organiziranega delavca naj napravi organizacija človeka, njemu samemu sadoščujočega in človeški družbi vrlega botrudnika.

Z žalostjo se spominjam shoda neke strokovne organizacije v pretečenem letu. Razpravljalo se je o pomenu strokovnih in političnih organizacij. Vstal je sodrug, ne navadni član organizacije, temveč bivši predsednik te organizacije in rohnel proti zahtevam, katere se stavi sodrugom. Ne da bi bilo kake posebne opozicije, je razlagal, da ni potrebno čitati delaven različnih listov, ni potrebno jih siliti v politično organizacije, rohnel proti članikom prinosom in razvijal misli, katerih bi se moral sramovati najprimitivnejši delavec pred 100 leti. Čast temu shodu je rešil Nemeč, katerega je usoda prignala sem doli na jug, ki je pri tej priliki konstatiral, da je tukajšnje delavstvo le radi preslabega pouka in prelenega štanja kulturno in gospodarsko tako daleč zaostalo.

To gotovo ni poedini slučaj; takih škodljivih in nazadnjaških

mišli je najti v marsikateri organizaciji. Vzroka ni težko najti. Lakati ga je edino v vodstvu organizacije, katero ne zasleduje zadostno tehnične napredka v svetovnem gospodarstvu, ki stavi na previdnega delavca višje duševne zahteve.

Radi tega morajo naše strokovne organizacije v prvi vrsti podajati svojim članom priliko spoznavati vse prenosne s tehnično obratnega polja in vezi vpliva teh modernih napredkov na narodno gospodarski razvoj človeške družbe. Sistematično zgojevanje organiziranih članov, pravilno in ugodno izrabljanje delavčevega prostega časa bo najpreje dovedlo poedine člane, kakor tudi celoto organizacije do pravega spoznanja v ocenjevanju delavne moči in delavnega efekta. Posledica tega bode, splošno intenzivno zasledovanje v iskanju pravega delavnega problema. Naše strokovne organizacije niso le toriče materijelno izmozganega delavstva, temveč so šole za trpine, pozabljene in prezre od napredka, od svetovne kulture.

Naše organizacije nimajo le nalogo, ojekleniti poedinega delavca v spoznavanju svoje eksitendne sposobnosti, nego imajo tudi piliti dušo tega priklopljenega delavca i ga usposobiti vsestransko za vstop v kulturni krog človeške družbe. Ko dosežejo naše organizacije ta višek izobraževalnega dela, potem bode lahko predeti današnji provizorni in ne zadovoljujoči delavni problem. Šele potem bode danes vse garancije, da bodemo mogli misliti na edino pravilni in pravilni delavni problem, temelječi na isenačenju izvršenega efektivnega dela s resnično vrednostjo produkta.

NAZVANILLO IN VABILO.

Društvo "Mladi Slovenci" št. 389 S. N. P. J. priredi svojo zabavo po domače piknik dne 3. julija, 1921, na farmi br. Mike Penkote.

Uljudno vabimo vsa sosednja društva, rojake in rojakinje, domače in bližnje okolice, da se polnoštevilno vdeležate tega izleta v preste naravo. V zabavo bomo imeli na dražbi nekaj živali, za lažne in lažne bo po vsestransko točne skrbel veselilni odbor, tudi godba bo igrala in vrtilo se bo vse nekrog storo in mlado. Čisti dobiček je namenjen za društveno blagajno, torej pridite vsi.

Vstopnina za moške je 50c, ženske so proste vstopnine. Vsi na piknik dne 3. julija vabi Odbor!

NAZVANILLO IN VABILO.

Članom društva št. 319 S. N. P. J. in čl. društva 148 S. D. P. E. v Cuddy, Pa., se naznanja, da se je sklenilo pri seji društva št. 319 S. N. P. J. dne 5. junija in pri seji društva 148 S. D. P. E. dne 12. junija, t. l., da se priredi skupna veselica obeh društev in sicer dne 4. julija, 1921 v prostorih Lovrnanca Babeljna na Trevaskyu, Pa. Škicelj seje je, da mora plačati vstopnic vsak član, torej tudi oni, ki se ne vdeležate veselice in sicer v društvno blagajno.

Pričetek veselice točno ob 2. uri popoldan. Vstopnina za moške je 41.00, dame so proste vstopnine. Uljudno vabimo vsa sosednja društva in vse rojake in rojakinje domače in bližnje okolice, da se veselice vdeležate v polnem številu.

Za dobro vsestransko postrežbo jedila, pijača in godbo bo skrbel zato izvoljeni odbor. Torej na svidenje pri nabavi dne 4. julija. ODBOR.

Delavski list je sila, s katero računava vaš nasprotnik.

DETROIT, MICHIGAN
VABILO
K PRVEMU VELIKEMU IZLETU (PIKNIKU)
 katerega priredi
DRUŠTVO "LJUBLJANSKI VRH"
 v nedeljo dne 26. junija, 1921,
 na G. B. Trevaskyjevi farmi to je 11 milj na Dayindra Rd.
 Vstopnina je samo 25c.
 Rojaki ven na glas v prijubljeno naravo, kjer bo dovolj nepriloge zabave in najboljšje vrste okrepila za kar vam jamči pobor.
 Kšipeti: Vzemite Stephenson karo, katero dobite na Woodward ave. in East 11th Road, potem se peljite do 104 milij Rd. in tam vas bode čakal pripravljeni avtomobil kateri vas popelje na lice mesta.

VABILO NA VESELICO,
 katero priredi
SOC. KLUB ŠT. 13, J. S. Z.,
 dne 2. julija, 1921, v prostorih društva "Bratstvo"
 št. 6 na Sygan, Pa.
 Uljudno vabimo vse občinstvo domače in bližnje okolice, da se polnoštevilno vdeležate te zabave. Igrala bo izvrstna godba in zabavo dovolj za vse. Začetek točno ob 7. uri svečer pa do polnoči. Čisti dobiček je namenjen v klubovo blagajno, torej pridite vsi in pomagajte, da se opomore za prekoristno stvar. Vabi ODBOR.

VABILO NA PLESNO ZABAVO,
 katere priredi
SLOV. IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO "VIHAR",
 dne 25. junija, 1921, ob 6. uri svečer v lastni dvorani
 v Dunaj, Pa.
 Cenjena rojake iz Dunaja in okolice ljubimo na to našo prireditve. Igrala bo izvrstna godba in vsestransko bo preokrebljeno, da bo zabava za vsakega dovolj. Pridite vsi in se zabavajte z nami. Vstopnina za moške je 75c. Dame so proste vstopnine. Vabi ODBOR.

Zanesljivo in hitro
 poskrbuje denarna izplačila v stari domovini in opravlja druge bančne posle
FRANK SAKSER STATE BANK
 82 Cordant Street, New York, N. Y.
 Rojaki, poslužite se v vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega urada in ima za vavito \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega sklada.
Za FRANK SAKSER STATE BANK
 Frank Sakser, predsednik.

All greste v stari kraj?
 All ste tudi Vi med ošimi tisoči Jugoslovanov, ki so namenjeni iti letos v stari kraj? Za vsakega imed teh potnikov je glavno vprašanje, kako bo postrežen v New Yorku? Veselje lahko pride v New York brez vsakega agenta, toda v New Yorku mora vsak potnik imeti zanesljivo česbo ali trdko, ki mu mora in zna in hoče pomagati pri ureditvi vsake potrebne za odhod. Procej rojakov je bilo že okradenih in osajenih, ker so potovali skoli inje in čifutake tvrde. Seveda so se bridke kesali, toda po toži zvoniti ne pomaga.
Potni listi.
 Jugoslovanski konzul v New Yorku izda potni list vsakemu Jugoslovanskemu državljanu, ki se pri njem zgani in iskale s kako storo uradne listine. Pridite v New York in mi vam bomo prekrbneli potni list in vse kar rabite.

Potovanje iz starega kraja.
 Priseljevanje po novi postavi ni ustavljenno, temveč samo nekoliko omejeno. Ako ste tudi Vi namenjeni dobiti koga iz starega kraja, tedaj nam pišite za natančna pojasnila. Na stotine rojakov je že prišlo iz starega kraja s našim posredovanjem.
Pošiljanje denarja.
 Kadar pošiljate denar v stari kraj, se vselej obrnite na našo tvrdo in gotovo bodeate zadovoljni s postrežbo. Mi imamo svoje direktne zveze s pošto v starem kraju in s zanesljivimi denarnimi zavodi.
 Za vsa nadaljna pojasnila pišite ali pridite na:
Zakrajšek & Česark,
 Slovenska banka,
 70 — 9th Avenue, New York City.
 (Med 15th in 14th St.)
 Telefon: Watkins 7522.

Pošiljamo denar v staro domovino.
 Sedaj lahko pošiljamo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Balmacije in Istro.
 Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jamčimo za vsa posilni denar, vsake let pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.
PRODAJNO ŠIFKARTE NA VSE LINJE
 Uradne ure od 9 jutro do 5 svečer. Ponedeljek in sobota do 3:30.
KASPAR STATE BANK,
 1222 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo. Naročnik: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto...

Datum v oglepaju n. pr. (Junija 30-31) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročilina...

Klic za pomoč prizadetim po poplavi ni ostal glas vpjjočega v puščavi.

Ko se je izvedelo, kakšna katastrofa je zadela mesto Pueblo in tam živeče Jugoslovane, je bil takoj izdan klic za pomoč na člane in članice S. N. P. J. in S. D. P. Z., ki se je dozdej združila tako daleč s Slovensko narodno podporno jednoto kot določa združitelna pogodba...

V Pueblu se je osnoval poseben jugoslovanski odbor za od pomoč. Ta odbor je splošen.

Mi nimamo nič proti temu odboru in mu popolnoma zaupamo. Ampak nekaj drugega je, kar je povzročilo, da se vsi darovi za pomoč, ki so nabrani pri članih in članicah S. N. P. J. in S. D. P. Z. pošljejo predsedniku S. N. P. J. Vincent Cankarju, ki jih zopet odpošlje odboru podružnice S. N. P. J. v Pueblu.

Slovenska narodna podpora jednota in tudi druge podporne organizacije so rade priskočile na pomoč, kadar je bilo treba pomagati iz enega ali drugega razloga. Nikdar pa niso člani in članice teh organizacij želi priznanja za izvršeno pomožno akcijo, ampak zaaluge so si včasih lastile osebe, ki so bile v nedirektni zvezi s stvarjo...

Eksekutiva S. N. P. J. pa hoče takemu slepomišenju in alavospevom posameznih oseb, ki ne store nikdar nič za ljudsko maso, ampak povzdigujejo sebe kot heroje na ljudsko maso, napraviti konec. Čas je, da se v tem oziru zbistri in se pride do spoznanja, da posameznik brez ljudske mase ne šteje nič in da je organizirana ljudska masa tista sila, ki priskoči na pomoč, kadar je pomoč potrebna.

Dozdaj je bila vedno ta ljudska masa prezrta, kajti ta masa ne postoji iz velebiznismanov, ampak postoji iz malih obrtnikov in delavcev, ki hodijo včasih v oguljeni kamizoli, ker nimajo denarja, da si kupijo boljše, a vedno imajo odprto roko, da priskočijo drugim siromakom na pomoč, če so v potrebi.

Se enkrat apeliramo na vse članstvo S. N. P. J. in S. D. P. Z., kjer še ni bila podvzeta akcija za pomoč od katastrofe prizadetim Jugoslovanom v Pueblu, da to akcijo podvzamejo. Iz časniških poročil je razvideti, da med Jugoslovani ni bilo velikih žrtev na življenju, so pa prizadeti na imetku. In ker so tam povečini prizadeti Jugoslovani navadni delavci, si lahko vsakdo predoči, kako težko jih je zadela poplava.

Priporočamo še enkrat: Kjer niso društva darovala direktno iz blagajne, naj se apelira na članstvo S. N. P. J. in S. D. P. Z., da priskoči na pomoč s prostovoljnimi darovi. Vsak nikel, da vsak cent je dobrodošel, kajti pomagal bo olajšati gorje jugoslovanskim delavcem.

Prispevki, ki bodo odposlani predsedniku S. N. P. J., bodo izkazani v Prosveti, tako da bo javna kontrola nad temi darovi. Izkaz v današnjih izdaji govori jasno in določno, da je članstvo naprednih podpornih organizacij vedno pripravljeno priskočiti na pomoč in pomagati onim, ki so v bedi in pomoči potrebni. To članstvo je še vsikdar pokazalo, da občuti kot ena družina, ki je složna in se ne prepira med seboj, kadar je treba pomagati, in zategadelj smo prepričani, da se člani te ogromne družine odzovejo vsak po svojih močeh apelu za pomoč od povodnji prizadetim rojakom v Pueblu.

Hitra akcija je potrebna!

V pomoč valed povodnji prizadetim rojakom v Pueblo, Colo.

Kakor je menda vsem rojakom znano, je mesto Pueblo obiskala pred kratkim velika nesreča. Valed vtrganja oblakov je nastala povodenj, katera je poplavlila vse mesto in naredila na milijone dolarjev škode. Poleg hiš in poslopj je vcela povodenj tudi mnogo človeških življenj.

Valed te povodnji je prizadetih tudi mnogo naših rojakov in drugih Jugoslovanov. Mnogo jih je prišlo ob vas in potrebujejo nujne pomoči. Mi smo takoj, ko smo bili obveščeni o katastrofi, spirali na naše člane in rojake, da priskočijo našim bratom v Pueblu na pomoč. Ko smo priobčili omenjeni apel, nismo imeli podrobnosti, nismo vedeli, kako obsejna je ta katastrofa in v koliko so prizadeti naši rojaki, toda vedeli smo, da jih je nesreča obiskala in da jim je treba pomagati takoj. Vedeli smo, da hitra pomoč največ zaleže in naša društva in naši rojaki so nas razumeli. Večina družtev je podvzela takoj akcijo in zopet pokazala, kaj organizirana sila lahko stori. Našemu prizivu so se do sedaj odzvali in na gl. urad poslali prispevke sledeči:

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like Darovalo dr. šte. 91, SNPJ, v Johnson City, Ill. \$20.00, Darovalo dr. šte. 34, SNPJ, v Indianapolis, Ind. 10.50, etc.

Iz predočenih števil je razvidno, kako čutijo naši rojaki do svojih bratov sotrpinov in kako velikodušni so, kadar je pomoč resnici potrebna. Kljub splošni industrijalni depresiji in slabim delavskim razmeram se je nabrala že precejšnja svota, in to v tako kratkem času.

Zakaj smo odredili, da se prispevki lahko pošiljajo na predsednika SNPJ, je povedano na drugem mestu. Tukaj omenimo samo to, da bo gl. odbor SNPJ že skrbel, da se bodo na nas poslani prispevki kolikor mogoče pravično in najpotrebnejšim razdelili.

Vincent Cankar, predsednik SNPJ.

ZEMLJIŠONI AGENTJE OB TOŽENI SLEPARLJE. Na tisoče rovnih delavcev je ob svoje prihranke.

New York, N. Y. — Veleporota je obtožila štiri mestne uradnike in zemljišone agente sleparije, ki so lovili svoje žrtve v okraju Hudsonu, N. J., in drugje. Obtožnica je bila dvignjena v okraju Hudsonu. Prodajali so "sanjska stajbišča" in na tisoče rovnih delavcev v New Yorku in New Jerseyju je bilo osleparjenih za njih trdo prisluženi denar. Druge obtožbe slede. Specificirana obtožnica jim o- čita, da so osleparili štiri osebe za \$3.300. Obtoženi so: Maxwell Slutskis, predsednik Ironbound Realty kompanije, Richard Slutskis, agent, Florence Abun, sollicitator,

Bodočnost v Italiji gre socialistom.

KLJUB TERORJU SO IZGUBILI SAMO 17 DO 18 SEDEŽEV.

Najmanj 13 sedežev je bilo izgubljenih, ker so fašisti s samozvesti prepredili prihod delavcev na volišča.

Milano, Ital. (Clara World. Fed. Press.) — Po izjavi Serattija prevzame socialistična stranka v Italiji parlamentarno vlado, če se ome arčno pačin sodelovanje.

Resnica je, da je v stranki močna struja, ki je za sodelovanje z vlado, pa ne s Giolittijem, ampak s njegovim naslednikom. O uspehu socialistične stranke se ne more dvomiti, ki je kljub strašni reakciji prišla smagovita iz boja kajti izvolila je skoraj svoje prejšnje število poslancev, kar tvori pomenik v zgodovini delavstva.

Italijansko bizniško časopisje stoka, ker je pronašlo, da so socialisti izgubili samo 17 do 18 mandatov, od katerih so jih dvanajst izgubili, ker so fašisti prepredili s samozvesti in bodali prihod delavcev na volišča, in ker je pričakovalo, da socialisti izgube najmanj sto mandatov. Prav z žalostjo konstatira to časopisje, da so se pomnožili rdeči glasovi v Rimu. V manj ko dveh letih so se socialistični glasovi v Rimu pomnožili od 12.081 na 15.727. Če se k tem glasovom doda še 19.664 glasov komunistov, tedaj vidimo, da so se glasovi vseh socialističnih frakcij pomnožili za dvakrat od leta 1919.

Malo s večjim veseljem komentiraj bizniško časopisje dozdevni poraz komunistov in podpore socialistom, ker se privatnim bizniškim interesom zde manj nevarni. V Turinu, ki je najmočnejša komunistična trdnjava, so komunisti izgubili precej glasov. Povedati je treba, da na tisoče delavcev ni glasovalo.

Med tem ko se bizniško časopisje veseli teh dogodkov, praznuje neke druge posloviteve od zmage. Fašisti so prišli v parlament kot stranka in menda imajo trideset mandatov. Socialisti se vrnejo v parlament s 124 mandati. Poleg je pa izvoljenih še petnajst komunistov, tako da bo združena moč štela 139 poslancev. Tega dejstva se seveda Giolitti ne veseli.

Giolitti je povedal v največji kaži. Podpore ni dobil, ki jo je pričakoval, moč socialistov pa tudi ni zdrobljena, dasiravno je bil prepričan, da socialisti izgube polovico mandatov.

Giolitti se je pripravil za te volitve. Izbral je za socialiste najbolj neugoden čas. Cele nekateri socialisti so mislili, da se iz združenega volilnega boja vrnejo poraženi. Edino Serati je povdarjal, če se socialisti ne udeleže volitev, tedaj bodo pomagali pojačati ustavno stranko, ki je delavcem sovražna. Giolitti je kot zvit lijak bil prepričan, da je zanj prišel tako ugoden trenotek, da ne more priti poražen iz volilnega boja. Izdal je poziv na vse stranke, ki ga podpirajo, da se združijo v celoto, da rešijo "domovino" in porazijo socializem, to neubogljivo dete, ki je izjavilo, da ne bo igralo z vlado pod enim klobukom.

Fašisti so imeli proste roke, da uganjajo, kar jim je všeč. Fašisti so to stvar po svoje razumeli. Uničevali so Delavske zbornice, ne semintje, ampak vsaki dan. Domo-ve kmetov so požigali. Ubijali so socialiste in komuniste. Oplenili so več združnih prodajaln. Delavci se so postavili v bran, kjer so se mogli braniti. Ali proti njim so nastopili kraljevi stražniki in karabinjerji. Orožje je bilo v rokah vlade, Socialisti, ki so dostokrat preje oznanjevali direktno akcijo, so bili zdaj protij. Le komunisti so trdili, da je treba proti sili nastopiti s alio.

Prve uspehe fašistov, ki so iz nekaterih občin pregnali socialistične zastopnike, so v začetku pozdravljali v bizniških krogih. Okoli dvesto socialističnih občinskih zastopov je valed fašističnega terorja podalo rezignacije. Ali fašisti se niso ustavili samo tukaj, ampak ko so vladne stranke pričele občutiti tudi pritisk fašistov, tedaj je zapihal drug veter. Giolitti je smpovedal, da taki izgredi prenehajo. In če bi vlada res poizkusila preprečiti fašistične izgrede, je bila brez moči, kajti Giolittijevemu pozivu so zopet sledili umori in požigi. Instinkti be-

le straže — fašistov je bil zbujen, socialisti so se pa branili, če ne, bi bili izročeni na milost in nemilost podivjanim fašistom.

METEORITI.

Silno važna brzjavka iz Jugoslavije potom jugoslovanskega biroja v Washingtonu: "Kralju Petru je danes (v ponedeljek 13. junija) žila udarila sedeminosedesetkrat."

To je premalo! Želimo, da žila toleče najmanj 150krat v minuti v teh druginjakih časih. Poznejša brzjavka enake važnosti: "Kralj Peter je imel večeraj dosti sape in vetra."

To je dobro. Dokler je kaj vetra in vode, meljejo ustavo in "obznane" v Belgradu.

Alli je "revež iz Nazareta" prodajal šifkarte in pošiljal denar čez morje!

Alli je "revež iz Nazareta" bil val v palači kakršne imajo danes škofje, nadškofje, kardinali in drugi, ki pravijo, da so njegovi apostoli!

Alli je bil "revež iz Nazareta" milijonar kakor je njegov "naslednik", ki biva ob Tiberi!

Barometer civilizacije.

Ime Marie Curie bo znano vsakemu šolskemu otroku pet tisoč let po njeni smrti.

Ime Georges Carpentier bo pozabljeno v petdesetih letih tudi med njegovimi sorodniki.

Curie in Carpentier sta danes v Ameriki. Oba sta prišla iz Francije. Medtem ko se prva omenja le tupatam v časopisih in jo sprejemajo le ozki krogi znanstvenikov, se Carpentierju posvečajo dnevno po cele strani v listih in vsak otrok zna kaj povedati o njem.

Kdo je Marie Curie? Odkriteljica radija. Petindevetdeset odstotkov ameriške mase ne ve kaj je radij in kakšno važnost ima ta kovinska spojina.

Kdo je Carpentier? Rokoborec, pugilist. Moč trdih mišic in pri gorile; človek, ki zna živalsko udariti, tako da ti kri brizgne iz nosa, in ust, ako ti njegova kočena šapa prileti na obraz. In ta moč je idejal mase, ne samo ameriške, marveč tudi francoske, angleške, nemške in druge mase — kajti masa je enaka povsod: živalska.

75.000 Američanov in Francozov bo 2. julija plačalo več ko milijon dolarjev, da se naužije veselja, ko se bosta dva človeški gorili, francoska in ameriška — Carpentier in Dempsey — tolkli po željutih in si puščali kri iz ust in nosa. To bo prava hrana za žive in dušo ameriške mase! Ista ne bi plačala počenega centa, da vidi Marie Curie in prečita knjigo o radiju.

Bodočnost, ki bo znala ceniti slavno ženo, odkriteljico radija, bo pisala, da je madama Curie žvela v barbaraki dobi gladijatorjev, telesnih sužnjev, plameničnih grmad, svete inkvizicije, voja, medznih sužnjev, profinitnega sistema, rokoborcev in bikoborcev, milijondolarških tatvin, milijardske korupcije, linčanja in selganja zamorcev.

Yes, Gompers bo še izvoljen predsednikom Ameriške delavske federacije! Kako to vemo? Hm, lahko je uganiti. Dnevne debate na denverski konvenciji dokazujejo, da unije, ki so poslale take delegate, ne zaaluzijo boljšega predsednika kot je mumija Gompers. Ako se priglasijo za kandidaturu egiptovska mumija, št. 46 v čikaškem Fieldovem muzeju, smo prepričani, da bo izvoljena. In to je toliko, kakor če je izvoljen Gompers!

You bet, mr. Pirc, naš slavni župan je bil velik nasprotnik vojne. To že ve vsako dete. Hvaležni bi pa bili Lojzetu, če bi nam pomagal razvoljzati sledečo uganko demokracije: Zakaj so bili nekateri nasprotniki vojne ponovno izvoljeni županom in senatorjem, drugi pa vrženi v ječo za pet, deset do dvajset let?

Kaj je z italijanskimi fašisti, da nič več ne rogovilijo? Ali so odkrili socialiste pri zadnjih volitvah — in zdaj jih je strah? K. T. B.

Naznanila, vabila in zahvale.

Klein, Mont. — Vabim vse člane društva "Jugoslavija" št. 155, SDPZ, v Klein, Mont., na prihodnjo sejo, ki se vrši 10. julija ob 2. uri popoldna v Re-publican Hallu. Ker imamo za sklepati več važnih stvari, kakor tudi glede združitve s SNPJ, da bo vsaki član izrazil mnenje v tem oziru, pozivam vas, da se gotovo te seje udeležite. — Michael Krivec, tajnik.

Bentleyville, Pa. — Pozivljamo člano društva "Maj" št. 240, SNPJ, da se polnoštevilno udeležijo redne mesečne seje, ki se vrši 3. julija ob 2. uri popoldna. Na dnevnem redu imamo več važnih stvari, katerih nismo zaključili zadnje seje. Opominjamo člano, da se udeležijo seje v večjem številu kakor zadnjič, kakor tudi radi assementa naj ne čakajo poslednjega trenutka. — A. Lovšin, tajnik.

Akron, Ohio. — Naznanjam vsem članom društva "Dolenc" št. 170, da smo na zadnji redni seji sklenili, da pridemo dne 26. t. m. veselite se na farmi našega rojaka John Zagarja v Kenmore. Vljudno vabim, da se udeležite vsi te veselice, kakor tudi člani bratnega društva "Triglav" v Bambergonu. Za najboljšo potrebo je sajmenjeno in je splošno dobitek namenjen v korist društvene blaginje. Sklenili smo tudi, da bomo vsakega, ki ne pride, kaznovali s globo \$1.00. Na svideenje torej na zadnjo sejo v tem mesecu ob 1. uri popoldna. — Frank Košar.

Cle Elum, Wash. — Prosimo štate-lje "Prosveta" v Kenneworth, Utah, ter okoli, ako je komu znano za brata Louisa Sertica, rodom iz Brinja, Lika na Hrvaškem, naj nam javi o njem na naslov Frank Crnich, P. O. Box 598, Cle Elum, Wash. Omenjeni je bil član tukajšnjega društva "Dobrodolci" št. 79. Kancem preteklega leta je delal v Kenneworth, Utah pri nekem mostu. Glasu ni dal še štiri mesece sobnega od sebe, zato je tu nekdo plačeval njegovo pristojbino društva, a sedaj se je izjavil, da ne plača več. Društvo "Dobrodolci" št. 79, SNPJ, je zaključilo na zadnji seji, da vsak član, ki se nahaja v Cle Elum in bližnji okolici, ki se seje vsake tri mesece enkrat ne udeleži, bo moral plačati globo \$1.00. Badi tega se pozivljajo vsi člani, da se ne pogosteje udeležujejo. — Društvo št. 60 pa šal vedkrat seje ne more privediti radi premalo prisotnih članov. Tolklo v vednost članom društva "Dobrodolci". — Frank Crnich, tajnik.

Edison, Kan. — Društvo "Karl Marx" št. 225, SNPJ, je sklenilo na svoji redni seji, da pridemo dne 3. julija veselite, kot običajno društvenega občinstva. Dobitek je namenjen društveni blaginji, valed tega so podvrženi vsi člani, da vsakopred kupijo, naj se potem udeležijo veselice ali ne. Vstop za neplano je 75c; Senake so vstopnine proste. Začetek je ob 2. uri popoldna. Za dobro potrebo bodo poskrbeli odbor. Udeležite se torej vsi te veselice, ki ima koristen namen. — Mat Fawer, tajnik.

Cleveland, O. — Naznanjam vsemu članstvu društva "Lipa" št. 120 SNPJ, da sem se preselil iz 14130 na 14134 Syllis Ave., to je poleg starega naslova zgoraj, kakor prej, vohod od zadaj. Vsakdo naj se torej v prilogi dopisovanja poslužuje novega naslova. Pozivam vse one, ki se niste plačali assementa za tekoči mesec, da to storite 24. t. m. Vsakega 24. v mesecu pobira tajnik assement na doma od 6 ure zvečer naprej. Ako pade 24. dan na nedeljo, tedaj je čas za pobiranje assementa od 1. ure popoldna naprej. V slučaju, da assement ne plačate in bi bili suspendirani, ne smete krivde izvaliti na tajnika, ker društvo ne more zalagati iz blaginje za nikogar. Torej člani, ako se morete priti na sejo, tedaj plačujte assement za eden mesec naprej. Z bratskim pozdravom John F. Jadrnich, tajnik.

Slackville, Pa. — Društvo "Svoboda" št. 379 SNPJ vabi vse bližnja društva, kakor Delmont, White Wolf in Export, da se udeležijo veselice, katero priredijo dne 25. junija ob 6. uri popoldna. Igrala bo slackvillška godba. Vstopnina je 50c za moške; Senake so vstopnine proste. Za dobro potrebo bo skrbel odbor. — M. S., tajnik.

Bishop, Pa. — Članom društva "V boji za svobodo" št. 243 SNPJ se priporoča, da se številno udeležijo rednih mesečnih sej, kakor do sedaj, ker sicer se lahko pripeti, da se seje ne more obdržati, kar nimamo quorum, kakor zahtevajo pravila. Na zadnji seji se je tudi sklenilo, da bo član, ki ne se udeleži vsake tretje redne seje po pravilih kaznovan. Da ne bo pozneje kakakega nesporazuma, se prosil, da člani upoštevajo to naznanilo. Z bratskim pozdravom Miha Kočvar, tajnik.

Ambridge, Pa. — Tem potom opozorjam vse člane in članice društva "Naš dom" št. 33 SNPJ, na sklep zadnje društvene seje to je: V bodoče se vrše društvene seje v novi "Workingmen's Beneficial Union Hall" na Merchant Str. Ambridge, Pa., vsake zadnje nedelje v mesecu točno ob 2 uri popoldna. Navedeno v novi dvorani dne 26. junija. Z bratskim pozdravom Val Repovih, tajnik.

Harwick, Pa. — Naznanjam vsem članom, da se prihodnja društvena seja vrši 10. jul. v navadnem prostoru ob 10 uri popoldna in ne kakor do sedaj ob 2 uri popoldna. Tolklo v pojasnilo oddaljenim članom. — John Laskovic, tajnik.

Cleveland, O. — Cenjenim članom SNPJ in občinstvu v Clevelandu in okolici se vljudno naznanja, da bo imelo društvo "Primož Trubar" št. 126 SNPJ svojo prvo izlet na farmi g. Cimpermana v West Park, O., v prijaznem kraju na svežem zraku, kjer bo dosti zabave, razvedrila, vsake dovolj za vsa žila, za prazne želodec in tudi za lahke nogice. Društvo vabi tudi druge Slovane, da se udeležijo polnoštevilno in se je nabavilo avtomobile, ki bodo vozili od Lorain kare na prostor zabave. Paziti je samo na napis "Izlet Primož Trubar." Opozorjam

člane, da si pripnejo trake s društvenim imenom, posebno pa članstvo omenjenega kluba, da bo vlogični odbor o pravem času na meču. Torej vsi na izlet dne 26. junija. Na svideenje vam klife veselilni odbor.

Thomas, W. Va. — Vljudno vabim vse občinstvo, da se udeležijo plesne veselice, ki se vrši dne 4. julija v korist slav. narod. doma na prostoru, katerega namerava kupiti društvo, to je na drugi cesti Mike Bulljevega postopja. Vabimo posebno vse Slovance in Slovanke, ker imeli bomo skupno korist v S. N. D. S ponosom bomo lahko enkrat sami otročili, ko bomo le pod grudo, rekli: "To je delo naših obov in mater." Začetek veselice bo ob 9 uri popoldna potem pa tako dolgo, dokler bodo noge nosile. Za vsa postrežbo bo skrbel veselilni odbor. Vstopnina za moške je 50c, dame so proste. Martin Peko.

La Salle, Ill. — Opozorjam vse člane in članice društva "Triglav" št. 2, na sklep zadnje redne mesečne seje: 1.) Da se vrši seja v mesecu juniju ob 1 uri popoldna in ne ob 2 uri, kakor je navadno; to pa zato, ker priredimo dramatično društvo "Sofa" na dva dan piknik na navadnih prostorih s bolnišnico. Člani so sprošteni, da se te veselice udeležijo, ker je prva v letu sezoni. 2.) Da vsak član in članica plača v društveno blaginjo po 25c za mesec junij in avgust. 3.) Da se upoštevajo pravila glede plačila assementa. — Fred Malgal, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Članom in članicam društva "Sloga" št. 16 ENPJ naznanjam, da od sedaj naprej se vrše društvena seja v So. Side Turn dvorani na 471 National Ave., vsako prvo nedeljo v mesecu in sicer ob 9. uri popoldna. — Fr. Peko.

Indianapolis, Ind. — Društvo "Francis Prebren" je na svoji zadnji seji razpravljalo radi društvene blaginje, ter vse člane in članice poziva, da se v polnem številu udeležijo prihodnje seje, ker se ima skrepati, ali naj bo za blaginjo sklada, ali pa naj se pride do veselice. Ob enem se tudi naznanja, da prihajajo mesece plača vsak član 10c več, kakor ponavadi in to bo slo za generacence v Coloradi. Opozorjam tudi člano, da bodo assement plačovali o pravem času, ker sicer naj si vsakdo sam pripisje neprilike suspendiranja. Člani in članice, ki ste bolniški obiskovali, ki se ne udeležite seje in imate soprodati o bolniški, ste bolniški obiskovalci se za naprej ako tudi drugi mesec ne prisotvujate seji, se vas, kakor se je sklenilo na zadnji društveni seji, suspendira za en mesec bolniške podpore. — Tajnik.

Adams, Okla. — Nikdar še nisem opazil iz naše naselbine kakakega dopisa, zato treba, da pridobim par vrst. Kar se tiče dela, je v splošnem zelo slabo. Dva premogokopa obratujeta s polno paro a vsi drugi so zaprti. Da bi kile badli sem za delom, tega nikomur ne svetujem, tolko časa, da se razmere izboljšajo.

Za sirtre v Pueblo so darovali sledenim imenom, posebno pa članstvo omenjenega kluba, da bo vlogični odbor o pravem času na meču. Torej vsi na izlet dne 26. junija. Na svideenje vam klife veselilni odbor.

Red Lodge, Mont. — V zadnjem naznanilu se je urinila ne-ljuba pomota. Tiskano je bilo: Apeliram na vse žene in dekleta v naši naselbini, ki še niso prido-pile k našemu društvu itd. Pravilno bi se imelo glasiti: Apeliram na žene in dekleta v naši naselbini, ki še niso članice S. N. P. J. itd. Toliko v pojasnilo, da se ne bodo stavki narobe razumeli. — Maty Lovinck.

Ponovite naročnino na "Prosveto."

VABILO NA VESELICO, katero priredi Pevsko izobraževalni zbor "SLAVČEK" dne 3. julija 1921 na Ferry Grand v Carlisle, Ill.

Vljudno vabimo vse cenjena društva domače in bližnje okolice ter vse rojake in rojakinje, da se polnoštevilno udeležijo te naše veselice. Nastopili bo pevski zbor "Slavček" s par kramlni pesmi. Igrala bo izvrstna godba s pisalce in na razpolago bo mnogo ravnostvinske zabave. Pridite in se zabavajte z nami dne 3. julija t. l. Za Pevsko izobraževalni odbor "Slavček" vabi Odbor. (Adv.)

H. J. FITZGERALD, OSKRBNIK POGREBNOV. Missouri State Bank Bldg., Tuleto 61-2, Chicago, Ill. Prodajam ravnostvinske svete cvetlice, slike in okvirje

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znaneem in prijateljem žalostno vest, da je nenila smrt prerzlega nit življenja v najlepši mladeniški dobi mojemu nadvse priljubljenemu sinu

RUDOLF POLANSHEKU

dne 5. junija 1921 je šel, da se malo ohladi v tukajšnjem Musal-hell Riverju na kar ga je prijel krč in je utonil. Prišla je hitra pomoč ali vse zaman bilo je že prpozno. Pokojni je bil rojen v Westphalen v Nemčiji, dne 24. marca, 1905. Tukaj zapuša me ne žalujočo mater in štiri strice. Lepa hvala vsem tukajšnjim ro-jakom in rojakinjam, za obilo vdeležbo pri pogrebu organizacij N. M. W. A., za krasni podar-jeni vence, nadalje se zahvalim za darovane mu vence Mrs. Pe-čovnik, hvala Frank Gradnu in družini Luka Zupančič za njih pomoč s katero so mi veliko olaj-šali mojo žalost. Najlepša hvala vsem, ki so me tolažili ob uri ne-sreči, ki me je zadel. Tebi ljubljeni ne pogablji sin naj Ti bude lahka ameriška zemlja, ostanle mi v spominu. Žalujocha ostala Alojzija Polanšek, mati, dne 11. junija, 1921. Roundup, Mont. (Adv.)

MI vam svetujemo, da prihranite in vložite nekaj vaše plače vsak mesec v našo hranilnico sicer pa ne zato, da bi s tem samo povedali naše podjetje, ker bo to vaša lastna korist. Vi bodeite imeli in se veselili le onega dela vaše plače, ki je bodeite prihranili, ako pa nič ne prihranite bo vse kar boste imeli za vaše trdo delo tuljave roke pa bolan hrbet.

POLEG bančnih poslov mi pošiljate tudi dnar v vse kraje Jugoslavije, podpirajoče zavarovalnico proti ognju vaše poslopnje in pohištvo. Pri nas lahko opravite vse vaše posle v slovenskem jeziku vaš rojak Jacob Oboltl vam s veseljem postreže.

Splošna vrednost snala: \$1,800, 000.00.

FIRST NATIONAL BANK, CHISHOLM, MINN.

FARMA NA PRODAJ V DEŠAVI COLORADO.

Ta kmetija se nahaja v lepi ravnini in je vse ograjeno s bode-čo žico, vse je obdelano, 10 akrov je posejane zimske pšenice, 70 akrov je poletna pšenica, 6 akrov ovsa, 8 akrov koruze, in 5 akrov fišola, ter druge vrtnarske stvari. Trije konji vsa oprema in vsi potrebni stroji. Tri avinje, mnogo kokoši velike kokošnjak, poslopje za hraniti stroje, hlev in dva sobna hla. Proda se vse skupaj. Vzrok prodaje je smrt gospodarja. Do meeta je le tri in pol milje po dršavnih cesti do šole le miljo in pol. Zdravo podne-bje in dobra voda, tu raste vse. Do bližnjega rova je le 8 milj. Ako katerega vesel dobro kmetija tu je lepa prilika, več se polvejo pri lastnici: Mrs. Frances Pajk, P. O. Box 120, La Veta, Colo.

KJE JE? CHARLIE KNAFELC.

doma iz Šmihela pri Novem mestu na Kranjskem. Za njegov naslov bi rad izvedel njegov brat Frank Knafelc. Kdor rojakov ve za njegov naslov prosim naj mi ga javi, ali če se oglasi sam.

Frank Knafelc, P. O. B. 223, EDMOND, OKLA. (Adv.)

JOS, ŽELE

Slovenski pogrebnik, 6602 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Telefon Princeton 969.

FARMA NA PRODAJ.

po lastniku se proda 781 akra obse-gajoča farma v Ohio, rodovitna zemlja in izvrstno obdelana ter zasejana, potrebni stroji in orodje in nekaj pohištva, dobra 8 sobna hla, garaža, kovčevnica, velik kokošnjak, hlev za prašiče, ter druga postopja, velika dvanadstropna stitnica, je kokrita ce-sidana mlekarna, veterini miln za pumpanje vode, v hla, štale, veliko korito za napajanje živine, velik akedanj in sajlo, štala za 18 glav živine, štala za štiri konje, vse oprema za delati maslo. Nahaja se v lepem kra-ju ob dobri cesti do mlekarj, po miko pridejo na dom, lepo sadno drevje. Gospodar je star in ne more več ob-delovati, torej proda za nisko ceno. Takoj je plačati le \$3500, ostalo na lahke obroke. T. A. Sprague, 535 Dawson Ave., Bellevue, Pa. Tel. Neville 2537.—(Advertisement)

LOOK OUT ZA PIJAČE.

katero se zdrave kot je Triglav šel vrad priveden grove k podjetju, savoj 75c, VEE-POTEC savoj 75c, RMAN savoj 75c, 1800 ROSE savoj 75c, Zenon (GENTIAN) savoj 75c, in druga beljena v savoj, BRINJE in starost kralje po 10c (sami, celo vrste) 10c fustov (4 bulle) po 10c fust. PRAGEK od vina (vine stein) po 25 fust vednotuje za 48 galonov najboljša kralje pilavo za sejo, GRAPE JUICE 50c so od. SUGAR Colodier (Shaw, Pink) \$1.00, GAUGE (MERO) za skrbni avtomobilist in vsa tehonija ki imajo proof vseh, mudi mudi kot pot grade pa do 300 gradov, stane \$2.50. Vse zobe vsebujejo tudi polnimo, samo Grape Juice in Brinje ne. K naspitjem se pridri: tek, money order ali črta. A. HORWAT, 1903 W. 22nd St., Chicago, Ill.

IMPORTIRANE BRINJEVE JAGODE

Vreča 130 funtov \$12. Pri večjem nakupu vprašajte za po-sabno ceno. K naročju priložite Money Order.

MATH. PEZDIR, Box 772, City Hall Sta., New York, N. Y.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njeni-mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje potrebe in po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Hermine, Pa.

NAZNANILO

Cenjena društva v Chicagu, se-daj je čas, da si preskrbite dvorano za jesenske in zimske veselice. Narodna dvorana vam je sedaj na razpolago. Pridite in jo vzemite v najem. Se pripravite Andrej Spolar, 1802 So. Racine Av., Chicago, Ill. (Advert.)

Ljubiteljem

lepega čtiva naznanjam, da sem prejel veliko zalogo zabavnih knjig iz starega kraja. Dobro kuharico imam sopes v zalogi.

Pišite po nov obširen cenik. JOSEPH KOSHA, 2112 E. 60th Court CHICAGO, ILL.

NAŠIM ODJEMALCEM IN PRIJATELJEM.

MI vam svetujemo, da prihranite in vložite nekaj vaše plače vsak mesec v našo hranilnico sicer pa ne zato, da bi s tem samo povedali naše podjetje, ker bo to vaša lastna korist. Vi bodeite imeli in se veselili le onega dela vaše plače, ki je bodeite prihranili, ako pa nič ne prihranite bo vse kar boste imeli za vaše trdo delo tuljave roke pa bolan hrbet.

POLEG bančnih poslov mi pošiljate tudi dnar v vse kraje Jugoslavije, podpirajoče zavarovalnico proti ognju vaše poslopnje in pohištvo. Pri nas lahko opravite vse vaše posle v slovenskem jeziku vaš rojak Jacob Oboltl vam s veseljem postreže.

Splošna vrednost snala: \$1,800, 000.00.

FIRST NATIONAL BANK, CHISHOLM, MINN.

FARMA NA PRODAJ V DEŠAVI COLORADO.

Ta kmetija se nahaja v lepi ravnini in je vse ograjeno s bode-čo žico, vse je obdelano, 10 akrov je posejane zimske pšenice, 70 akrov je poletna pšenica, 6 akrov ovsa, 8 akrov koruze, in 5 akrov fišola, ter druge vrtnarske stvari. Trije konji vsa oprema in vsi potrebni stroji. Tri avinje, mnogo kokoši velike kokošnjak, poslopje za hraniti stroje, hlev in dva sobna hla. Proda se vse skupaj. Vzrok prodaje je smrt gospodarja. Do meeta je le tri in pol milje po dršavnih cesti do šole le miljo in pol. Zdravo podne-bje in dobra voda, tu raste vse. Do bližnjega rova je le 8 milj. Ako katerega vesel dobro kmetija tu je lepa prilika, več se polvejo pri lastnici: Mrs. Frances Pajk, P. O. Box 120, La Veta, Colo.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Junija 30-21) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstav-ljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen valed napačnega naslo-va, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi zas-topniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnino za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PROLETAREC

je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsak de-lavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati

pravo sliko socializma. Naročnina znaša \$2.50 na leto, \$1.50 za pol leta.

Naslov: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., CHICAGO, ILLINOIS.

LJUDJE S KILO

Vržite stran Vaše pasove

Ti sede ljudi s kilo je zadobilo veliko od-mo-d in sporno STUART novo knjižnico PLAFAO podlaga. Ker močestveno avtomobil vse vaše pasove pred s jeklim, gumicim in druzimi obročami ki vsa kupujejo. Naj vam ni polnjeno naš

Zastoj na poskujanje Plafao

Na poskušanje vstopate. Dajte da vam polnjeno avtomobil, kaj se to vse PLAFAO PODLAGA starije drugega društva. Podlaga vam kajne a kilo, kjer se znanje polnjeno a si koleni, ki imajo avtomobil. Koli in vsak avtomobil, kjer so trije, da je PLAFAO PODLAGA pomenila vrediti kile NE KAJATE, NE ODLAGATE. Podlaga vam vadi ima in močilo se DARGO, ki vam polnjeno avtomobil na poskušanje s "FREE TRIAL PLAFAO" in kralje v odpravljenju kila. Navodila na PLAFAO CO, 2145 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.—(Adv.)

TRPEŠNA BAKRENA KOTLA

Imamo izvrstno izdelane močne in trpešne bakrene kotla, katere opravilo na vse kraje, dobro savite in pakirane v lesenih zabojih.

Za kratko dobo smo se odločili jih prodajati po sledočih mišnih cenah:

Table with 2 columns: Quantity and Price. Rows include 4 galons, 6 galons, 8 galons, 10 galons, 12 galons, 14 galons, 16 galons, 18 galons, 20 galons.

NAROCITE TAKOJI NOVOSTI

To bakrene kotle, ki je sklenil izdelati, da pa se na dan izdeli, kar vroče vse, kar želi, kmetija, da se vrši na vsaki strani. Pri naročju tega vrsta je potrebno samo navesti velikost kotla. Bolela se predložiti po sledočih cenah:

Table with 2 columns: Quantity and Price. Rows include 10 galon, 12 galon, 14 galon, 16 galon, 18 galon, 20 galon.

Nakrni kotli na pranje:

Table with 2 columns: Quantity and Price. Rows include 10 galon, 12 galon, 14 galon, 16 galon, 18 galon, 20 galon.

Pri naročju nam pošljite vsi potrebni podatki, da vam pošljemo katalog in cenik. Order ali Money Order. Na C. O. P. se pošiljajo sicer, naj namerj.

J. O. HRUBY, 1806 So. Racine Ave., Dept. T. Chicago, Ill.

KAN PA V KUDI VROČNOSTI

Najboljšo naredite ako obiščite našega rojaka Anton Mladič-a v krasnem Algonquin, Ill. Tam je na razpolago domača kuhinja, čedna prenočišča, kopalnice, ribolov, godba in pica vsako soboto itd. Pot za avtomobile je po Milwaukee ave. do Hilgents Road, do Dunde in ob reki severno 5 milj od Algonquina. Po željenici pa do North Western postaje, vsaj 4 vlakli dnevno. Naznanite svojo prihod, da vas počakam na postaji. Za obilen obisk se priporoča:

ANTON MLADIČ, River Road, Algonquin, Ill. Telephone 10.

UPRAVNIŠTVO

opozarja vse naročnike in druge čitatelje, naj nikar ne kupujejo nobenih posebnosti iz posameznih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker sektori so direktno speljivji. Vsak naj bo zelo previden in se vselej, če le mogoče predno kaj kupi iz oglasov, prepriča. Za vse oglasne odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravnštvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačati list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Torej bodite previdni. Je se pa zabrijete, tedaj vse to priplajte sami sami in ne nam.

Uporabljajte.

VABILO NA VESELICO,

katero priredi društvo "Planinc" št. 418, S. N. P. J. v nedljo dne 26 junija, 1921 v naselbini Wootton, Colo.

Vljudno vabimo vsa društva in slavno občinstvo domače in bližnje okolice, kakor tudi iz države New Mex. vsa društva S. N. P. J. in druga, da se mnogotevilno udeležijo te naše zabave.

Za vestransko točno n dobro potrebo, kakor tudi za izvrstno godbo, ki bo prišla iz Pueblo, Colo., bodo skrbel veselilni odbor.

Torej pridite vsi n se zabavajte z nami k obilni vdeležbi se priporoča. ODBOR!

VABILO NA IZLET (PIKNIK)

kateroga priredi DRUŠTVO "PRIJAZNOST" ŠT. 305, S. N. P. J., v nedeljo dne 26. junija, 1921, v Universal, Ind.

Vljudno vabimo vsa sosedna društva kakor tudi posamezne rojake in rojakinje domače in bližnje okolice, da se polnoštevilno udeležijo te naše zabave.

Za dobro potrebo in izvrstno godbo bo skrbel veselilni odbor. Torej pridite vsi na piknik dne 26. junija. Vabi ODBOR.

Vabilo na izlet (piknik)

kateroga priredi DRUŠTVO "DANICA" ŠT. 44, S. N. P. J., dne 3. julija, 1921, na Park Hill, Pa.

Začetek ob 1:30 minut popoldna. Vstopnina za moške 25c. Zenske so proste vstopnine.

Najljudnejše vabimo vsa sosedna društva vse rojake in rojakinje domače in iz bližnje okolice še posebno iz Conemaugh, da se polnoštevilno udeležijo tega piknika in se pridrejo zabaviti z nami. Za izvrstno točno n dobro potrebo jedil in pijače kakor tudi za godbo bo skrbel zato izvoljeni odbor. Vsi na naš piknik dne 3. julija. Vabi ODBOR.

ZASTAVE

Regalije in vse društvene potrebnine. Garantirano delo in blago. Iščeteje sbrat

Frank Kerže, 6033 St. Clair Ave., Cleveland, O.

iz glav. urada S.N.P.J.

IZ URADA PREDSEDNIKA GLAVNEGA POROTNEGA ODESKA.

Društvo "Nova Sloboda" št. 271, se je obrnilo na glavni porotni odesk s prošnjo, da naj se društvu dovolji povrnitev vseh stroškov, ki so nastali, ko je društvo dalo preiskati nekoga umobolnega bolnika. Stroški znašajo vsoto \$75.00.

V smislu pravil mora vsako društvo delati v takšnih zadevah sporazumno s glavnim odborom. Društvo pa je to storilo kar na svojo pest. Vpoštevajoč dober namen, katerega je družvo imelo, je seja glavnega izvrševalnega odbora dovolila, da se njim povrne polovica vsote, katero so plačali za preiskavo. Ker pa s tem društvo ni bilo zadovoljno, so se obrnili na nas s prošnjo, da se njim povrne cela vsota.

Glavni porotni odbor ni mogel po vpogledu v vse listine tikajoče se zadeve, ukreniti drugega, kot da je z večino potrdil sklep glavnega izvrševalnega odbora. In še to samo radi tega, ker je iz korespondence razvidno, da je društvo imelo dober namen, in je le radi človekoljubnosti kršilo pravila. Ni pa tega storilo s slabim namenom. Ko bi ta točka ne govorila za nje, bi se njim od strani glavnega porotnega odbora tudi svota, katero so že sprejeli, ne mogla odobriti.

John Underwood, Jog. Radišek, Martin Zelemnikar, Frank Somrak.

IZ URADA IZUŽENE ORGANIZACIJE S. N. P. J.

Cleveland, O. — Zadnje čase sem prejel več pismenih vprašanj glede obstanka organizacije S. D. P. Z. Vsem članom, kateri ste mogoče v dvomu, ali smo še člani SNPJ, naznanjam, da smo še vedno pod imenom organizacije S. D. P. Z., dočim, kar se udeležimo v gospodarstvu, tiste smo že pod upravo S. N. P. J. Da smo imensko še razcepjeni, to bo trajalo do prihodnje konvencije, katere se bo vršila v najkrajšem času. Zdrženje se vrši strogo po združevalni pogodbi in kdor je isto čital, temu ni treba tega na dolgo razkladati.

Pismeno me je tudi nekdo vprašal, kaj je s konvenčnim skladom, katerega je pobirala org. S. D. P. Z. lanske leto za pokritje konvenčnih stroškov. Temu naj služijo v pojasnilo, da se bo ta sklad rabil za pokritje stroškov prihodnje konvencije. Omenjeni sklad ima še v rezervi S. N. P. J. in če bi tega sklada danes zveza ne imela, bi se moral razpisati na članstvo zveze. Upam, da je razumljivo vsakomur, čemu je ta sklad že v rezervi in kakaj se bo rabil.

Prejel sem tudi neki poziv, da bi se uvelo kazensko postopanje napram člankarjem v "Glas Narodu". Omenim naj, da uradniki S. D. P. Z. preziramo take nakane takih hujskačev, kot so člankarji Glas Naroda. Ako bi uvelodi državno sodniško postopanje, bi bila organizacija na vsak način oškodovana. V kratkem času hočemo pripraviti obračun z njimi, na ta način, da bodo trpeli edino le oni člankarji, nikakor pa ne organizacija. Članstvu zveze je dobro znano, kako so klicali sodniško prepoved proti združenju in mi smo čakali še 11 dni po določenem času glede transakcije zveze. Najtežje jo je pričakoval člankar G. N. sam, toda zastoj. Imajo pač vedno svojo smolo.

Upam, da sedaj se bodo lahko oddahnil zvezni koritarji, od kar so odpadli. Noben pritisk glasnarodovcev ni nič pomagal kljub temu, da so se posluževali vseh mogočih sredstev. — John Proctor, združevalni odbornik slov. organizacije.

DOPISI.

Korvada, Pa. — Na 7. redni konvenciji se je sklenilo pod III. členom v drugi točki, da se bolniku prve tri dni ne izplača nobena podpora. Vsalet tega sem aličal že mnogo izrazov nezadovoljnosti. Tajništvo sem prejel ravno, ko so bila nova pravila v veljavi in tako članom ni bilo znano o tem. Vedno so se obračali z nakazanimi člani k meni, če, da jim je

nakazano premalo podpore. Po gostjo sem šel pogledat v bolniško knjigo, ako sem se morda jaz premotil, ali mogoče tajnik bolniškega odbora. Ko sem videl, da je vse pravilno, sem stranko vprašal, ali ji morda ni znan sklep 7. konvencije, da se prve tri dni nikomur ne plača. Vprašali so me, ali ni treba tri dni nič jest. Nekateri so obetali, da puste jednoto, ker je bolje pri drugih družtvih in so to tudi storili.

Previdel sem, da člen III. in druga točka sklenjena na konvenciji društvu več škodeje nego koristi, ker ako stari člani odstopajo od družbe, toliko manj bodo pristopali drugi novi. To mislim, da ni samo pri nas, da je v drugih naselbinah ravnotako in, da so tudi drugje člani s to točko nezadovoljni. Posamezni člani nikdar ne pišejo na glavni urad ali so zadovoljni ali ne, s te ali z ono točko, če jim prav ni kaka stvar všeč, kljub temu so tihi. Vsalet navedenega bi bilo dobro, da društveni tajniki vedno oglašajo v dopisih je li so člani zadovoljni ali ne in kaj jim je všeči, kaj pa ne. To ne bi jednoti na noben način škodilo, temveč koristilo. Mi moramo gledati na to, da bo naša jednota v vsakem oziru edino le napredovala, kajti in stare domovine se ni nadejati, več mnogo članov, ker ne prihajajo več v toliki meri, kakor kedaj poprej. Po mojem mnenju bi bilo dobro, ako bi se denar, če primanjkuje v bolniškem skladu, kje drugje dobival, kakor da se utrga pri podpiral tri dni, kajti vsak je potreben, ako je bolan, posebno to stari člani, ki plačujejo že več let, ako enkrat zbolijo in še takrat ne dobe podpore v redu.

Kar se tiče simulantov, je po mojem mnenju najbolje, ako društva skrbje, da ima vsako svojega dobrega zdravnika, ki bo gledal na koristi društva, da bo bolnik kmalu ozdravil in če pride k njemu stranka, da bo hitro spoznal, ali je dotičnik v resnici bolan, ali pa le skuša jednoto izkoristiti. Da je to resnica naj povem slučaj, ki se je zgodil pri meni, a se pri meni ni zmotil, ker bil sem v resnici bolan. Ko sem prišel pred zdravnika, me je vprašal, kaj želim; odgovoril sem mu, da sem bolan na nogi. Vzel je takoj v roke list in ga pričel pisati. Ne da bi me pogledal kako bolezen imam, mi je napravil list za lekarnarja in še sva bila gotova.

Pri takih zdravnikih je zelo ugodna prilika za simulantje, kateri rajši žive na stroške Jednote kakor da bi delali; posebno še v slučaju, ako je dobro zavarovan. H koncu dopisa pozdravljam vse naročnike "Prosvete", ter jim priporočam, naj agitirajo za ta naš slovenski list, ker iz njega se človek marsikaj nauči. — John Steban.

Bear Creek, Mont. — Glasom pravil SNPJ, katere določajo, da mora vsak član vsaj enkrat v treh mesecih udeležiti se društvenih sej, naznanjam vsem članom društva "Slovenski Sinovi" št. 112, da bom v bodoče strogo postopal po teh pravilih in bom vsakega, ki se vsake tretje seje ne bo udeležil, suspendiral. Posledice naj si potem tak pripiše samemu sebi, ker jaz kot društveni tajnik moram vršiti svoje dolžnosti. Dobil sem še od več strani ugovore od članov, da ne postopam dovolj strogo napram onim, ki se seji ne udeležujejo. Prosim torej upoštevajte ona pravila. — George Gorak, tajnik.

Willook, Pa. — Društvo "Svoboda" št. 116 SDPZ. se je na svoji redni seji z dne 5. junija t. l. izreklo, da glavnemu predsedniku kakor tudi odbornikom SDPZ. da popolno zaupnico glede suspendirane 5. redne konvencije in za vse delovanje, kar se ga je sedaj izvršilo v prilog združenja. Ne ozira se na nikake proteste, ki so bili zadnji čas priobčeni v "Prosvetu" in S. N. Za društvo "Svoboda" št. 116 SDPZ.

John Jane, predsednik, Anton Sotler, tajnik, Anton Pirc, blagajnik.

Bon Air, Pa. — Oponujam članom društva "Napredni Slovenci" št. 254 SNPJ, naj se pogostje in številneje udeležujejo rednih društvenih sej, kot so to določili. Na zadnji redni seji dne 29. maja je bilo sklenjeno, da se bo z onimi člani, ki se vsake tretje seje ne udeležijo, postopalo strogo po pravi-

lih. Sklenjeno je bilo tudi, da se za nobenega ne bo več assessmenta zakladalo, ker je znano vsakemu, kedaj je določen čas za plačilo. Upoštevajte torej to naznanilo, da ne bo pozneje kakage prerokanja, ako bo kedó suspendiran ali kaznovan. Z bratskim pozdravom. — Mat. Stražinar, tajnik.

Lowel, Ariz. — Da med temi gorami vsi skupaj ne zaspijo vednega spanja vsled dolgočasja nas predrami samo kaka bolezen in smrt. Dolgočasje nam pa posebno pripravila trdovratnost mogoteev a na drugi strani nevednost delavca, kateri ima pravico do dela a ne do jela, ako sploh ima kako pravico.

Dne 8. junija je za vedno zasnal naš nepozabni prijatelj in nekdanji sobrat Mike Pintak na proletarski boleznj sušici, na kateri je bolchal skozi 9 let, tukaj zapušča soprogo in dva nedorastla otroka. Doma je iz Mihovabana pri Zagrebu na Hrvatskem. V tukajšnji naselbini je bil nad 8 let in je bil član društva "Slovenska Sloga" SNPJ, katero mu je plačalo po pravilih odpravnino. Star je bil 34 let ter tresnega naprednega misljenja. Delal je v tukajšnjem rudokopu, ter se dobro izkazal na bojišču za pravico. Bil je junak na samo z besedo, temveč se je dobro pokazal tudi pri dela kakor povsod, zato je imel zraven prijateljev tudi nasprotnike, a je kljub temu ostal v svojem vravem prepričanju do zadnjega dihljeja. Pokopan je bil dne 8. junija na Everi Green pokopališču v Lowel Ariz.

Člani društva "Arizona" št. 212 se mu iskazali čast in pristavili pogrebu dasiravno je bil član drugega društva. Tu je vzgled za posameznega, ki še ni pri SNPJ, da pristopi vsak v naš krog. Pokojnik je bil pred 8 leti član SNPJ, a še ni bil pozabljen. Apellram torej na vse, da pristopite k SNPJ, katere je mati delaveva trpina.

Najlepša hvala za darovane cvetice in vence ter vsem onim, ste se mnogostevlino udeležili pogreba.

Počivaj v miru naš vrli bojevnik; tvoje truplo leži v zemlji, toda tvoj spomin bo živel med nami. — Peter Bostich.

Glenoe, O. — Društvo "Juntrinja Zora" št. 54 je v svoji redni seji sklenilo, da se mora vsak član udeležiti vsake tretje seje, drugače bo suspendiran. Brstje upoštevajte to, ker v slučaju, da je član suspendiran ne dobi nobene bolniške podpore. — J. H., tajnik.

Louisville, Colo. — Kakor že splošno znano smo imeli tu hude nalive in povodnji. Farmarji imajo posebno veliko škodo pri gladkorni pesi in na pašnikih. V par urah je bilo to uničeno, ker iz malih potokov so nastale velike reke. Nekemu farmarju je odnesla voda kokošnjak s kokoši, svinjak s prašiči in žitnico s žitom. Stari ljudje nepomnijo enakega naliva, kot je bil sedaj. V mestu Louisville ni posebne škode razzut nekaj trgovcem, katerim je prišla voda v kleti in jim uničila razno blago.

V našem malem mestu se danes splošno žaluje, ker izgubili smo župana Andy Zurika rodom Slovaka, ki je bil star komaj 23 let. Kot napreden rojak je bil izvoljen za župana in bil splošno priljubljen brez oziira na narodnost. Šlo se je kopat več fantov iz tukajšnjega mesta. Bila je velika vročina in eden fant, prijatelj pokojnika je zašel predaleč v vodo. Ker mu je pretilla nevarnost, ga je Zurik skušal rešiti, toda pri tem je sam utonil, dočim se je oni rešil. Za njim žaluje celo mesto.

Farmarji so začeli sedaj s košnjo sena. Torej je dela dosti, češar do sedaj nismo imeli. Kar se drugega dela tiče gre slišo in bo najbrže ostalo tako do septembra, zatorej ne svetujem nikomur, da bi pričel za delom v ta kraj. Na farmah pa je mala plača, ker se delavec lahko dobi in tudi farmar ne more nuditi bolje plač, ker tudi on je iskoriščen od mogočnih prekupčevalcev.

Kot je razvidno se je vendar urednica združenja jednoto in zveze, kar sem težko pričakoval, ker sem član zveze. V tem kraju ni nobenega slovenskega društva pač pa več članov jednote. Zato bi apeliral na vse Slovence, Hrvatje in sploh Jugoslovane, da bi v naših naselbinah Superioru, Lafayette in v Louisvillu ustanovili lastno

društvo, da ne bi imeli toliko sitnosti v pošiljanjem assessmenta, kajti vsi smo oddaljeni od društva in če se pripeti komu kaka nesreča, ga vendar člani lahko obiščejo, ter tudi glede podpore ni nikakih sitnosti. Kakor mi je znano, živi 6 slov. družin v teh naselbinah in več bratov Hrvatov ter sploh Jugoslovanov. Tako bo imela vsaka družina priliko k društvu pristopiti, kakor je mojja, ki šteje 7 članov in smo vsi pri SDPZ. Pozivam torej vse, da ustanovimo lastno društvo, katerega bomo potem priključili k S. N. P. J. — Frank Hafner.

La Salle, Ill. — Delavske razmere so tu docela slabe. Veliko delavcev je brez dela, vsled češar se tukajšnje cementne kompanije imelo zopet priliko znižati mezo. Letos so jo znižale že v drugič. Preteklo leto so bile dnevnne plače od \$4.50 do \$5.25 dnevno toda danes so že znižali na \$3.20. Prizadeti se ne morejo postaviti v bran, ker niso organizirani.

16, 17, in 18. junija so dajali v mestu Ottawa Court, La Sallei okraj državljanske papirje. Bilo je okoli 210 prosilcev in so državljanske pravice večinoma tudi dobili. Med njimi je bila polovica Slovanov oz. nekdanjih Avstrijcev. Razveseljivo je, da se delavci tako zanimajo za državljanske pravice, ker tako se s svojo ne-aktivno moči. Seveda je še mnogo takih, ki pravijo da je vaecno, ali imajo pravico do volitev ali ne, kar pa je nepravdo pojmovanje, ker le takrat, ko bo večina delavcev postala razredno zavestna in bodo iz svojih vrst postavili v ustavodajno skupščino zastopnike se bodo razmere izboljšale.

Dramatično društvo "Soča" je sklenilo, da priredi dne 3. julija izleta ali piknik v korist Slov. doma. Na programu so razne tekme, igre godba, ki nas bo kratkocasila, da bomo tudi lahko malo poskočili. Povrh vsega pa bomo spekli priščika za drugo bo škralob odbor. Upamo, da bodo vremenski bogovi naklonjeni in izidejo na veselo svidenje. — Član "Soča".

Neelyville, Mo. — Mnogo dopisov prejeli v našej "Prosveti" toda farmarjev prav malo v primeru s številom slov. farmarjev po raznih državah Unije. Dobro bi bilo, da se tudi farmar kolikor toliko oglašajo po listih, ker tako imamo priliko vedeti, kako se godi enemu ali drugemu farmarju v tej ali oni državi, tako bi tudi rojak, kateri ima namen kupiti kako farmo žel tja, kjer so razmere ugodnejše. Po mojem mnenju je država Misouri ena boljših, ker tu uspevajo razni pridelki, bodisi pšenica, koruza in vsakovrstna krma za živino; bombaž posebno dobro uspeva in je bil glavni pridelok tukajšnjih farmarjev, ker se je na malem kosu zemlje dobilo precej denarja za njega, toda lanske leto mu je cena tako zelo padla, da se ga skoraj pobirat ni splačalo in tako so farmarji, ki so imeli zemljo v najemu in sejali samo bombaž bili skoro popolnoma uničeni.

Tu se vidi, koliko se menijo profitarji za nižji aloj. Kaj je njim mar, ali ima delavec hiano in obleko. Oni se brigajo samo v toliko, kar jim nese največji profit pa najbjo na farmi ali v industriji. Boljši je na farmi samo v toliko, da si lahko farmar pridelka živeča, dočim je delavec, ako nima zaslužka podvršen stradanju. Da bi mogel dati brezposelnja jedila, vidijo rajši, da jim vse segnje. Tako bi jaz svetoval vsakemu, kateremu je možnost, da si lahko kupi zemlje, je najboljši da postane farmar, ker tu ima vsaj toliko, da mu ni potreba čakati na delo, temveč ga ima sam, kolikor se mu zljubi in je svoj gospodar. Nikdar pa naj kedo ne kupi one zemlje, ki se ponuja po zelo niski ceni, ker ona ponavadi še toliko ni vredna. Kupujte zemljo v takih krajih, kjer vsi pridelki dobro uspevajo in da je zemlja vsaj toliko obdelana, da človek že prvo leto kaj pridelka. Pričeti z obdelovanjem prerijske ali gozda stane mnogo truda in denarja kar dobro vem iz lastne preizkušnje, ker pričel sem z obdelovanjem gozda in vem koliko me je stalo, prej ko sem pričel s sejanjem. Moja zemlja leži v lepem kraju od dveh strani gre cesta. Do šole je ena milja, 40 akrov imaš sedaj čisto obdelana a 40 akrov

je še gozda, ki pa je uporaben tudi za pašnik.

Res, da so zadnje čase znižali cene pridelkom, toda to bi se dalo vse odponoči, ko bi le farmarji sami hoteli, to je ko bi se farmarji združili in ne gojili onih prekupčevalcev, ki ne obdelujejo zemlje a odvzamejo skoro vse. Tu še imamo nekaj takih postaj za združenje, ali kaj pomaga, ko so ljudje tako nezavedni da se jim ne dopove ničesar. Sužnji hočejo ostati. Kar nas je Slovencev smo takoj pristopili, z domačini je težko.

Rojaki farmarji po raznih državah organizirajte se in nagovorjajte tudi farmarje (drugih narodnosti, da pristopajo k organizacijam. Nihče naj se pri tem ne boji, da bo slabši, ker mora se zboljšati, ker akoprav vse tovarne ustavijo svoj obrat, poljedelstvo se ne bo, ker ljudje morajo imeti vsakdanji najpotrebnejši živeč. Kdor torej misli farmo kupovat naj si pride malo ogledat v naše kraje. Pozdrav vsem slovenskim farmarjem in znanecem Frank Šali.

(Ostali del oglasa spada med oglase. V. C. za tisk. odbor.)

Chicago, Il. — Slov. soc. klub št. 1; priredi v nedeljo, 26. junija t. l. izlet ali "piknik" za člana kluba in somišljenike na posestvu rojaka John Stražnarja v Willow Springsu.

Zbirališče točno ob deveti uri zjutraj pred poslopjem SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. odkjer se skupno odpeljemo a tovrstnim avtomobilom na veselinski prostor. — Sleherni, kdor se udeleži tega izleta, naj bo pravočasno na mestu. Sodrugi in somišljeniki, ako se hočete navšiti dobre zabave in razvedriti v prosti naravi, udeležite se tega izleta. — Odbor.

Pleas, W. Va. — Današnja človeška družba je tako urejena, da čitamo samo pritožbe v naprednih in menaprednih listih. Nezadovoljnost je vsopovsod pri vseh narodih in le mala peščica ljudi se počuti dobro, katere sedi pri polnih misah. Vse se jim godi, kakor bi bili to drugi ljudje, a so iz iste plovice, kakor smo mi moderni sužnji. Oni lenuharji se zabavajo in hočejo prepričati svet, da delavci preveč zahtevajo, da to niso pravice delavcev, ako zahteva, da se mu da možnost, da si bo s trudom prislužil toliko, da bo mogel počteno preživeti. Te butice si mislijo, ko bo rajša dovolj sestradana, bo že prišla nato mu milostno zopet damo nasporno delo, da si bo prislužil toliko, da bo lahko živel in nam nadalje garal. Črni lenuharji se pritožujejo, da ovčice niso več poslušne, da trumoma bežijo iz božjih hih in se ne brigajo za pogubljenje njihovih duš, čitajo brezverske časopise, zaroke hodijo delat kar na sodnjico ter še o več drugih rečeh, vsled češar se jim godi strašna krivica. Čas je, da se postavimo v bran vsem tem našim pljavkam, ker vidimo, da nam ne pomore nihče nego sami sebi. Pogledajmo delavce, čež polovico nas je nezaposlenih v tej naselbini a velepodjetniki se ne brigajo za nas. Nikdo nas ne vpraša, jeli ste lačni, kaj vam manjka? Nekateri rovi obratujejo tu po par dni v tednu a se še tedaj ne zasuti toliko, da bi zadostovalo za vsakdanje življenje. Družba se ne brigi nič za premogarje. Ako naroči premogar pri delodajalgu tračnice, tračne podlage ali kake druge potrebščine, mu odgovori: "Ako ne moreš delat, pa doma ostani". V tukajšnjem premogorovu sem opazil, ko so premogarji premetavali premog po tri ali štirikrat, potem še le so ga lahko naložili na vozček. Nekateri imajo samokolnice, da s pomočjo teh prevažajo premog do vozčka. Zunaj čaka superintendent z dvema delavcema, ki pahneta poln vozček na stran k enemu praznemu. Tam potem ves premog premečejo iz enega vozčka na drugega in ako opazi, da je od 10 do 15 funtov kamenja, pokliče moža iz rova in mu da za to počitnice za en mesec. Ako pa superintendent zapazi, da je kamenja več kakor 15 funtov, tedaj mu naznani, da ni zanj več dela v tem rovu. Tako se sedaj postopaj z delavci. Med vojno, ko so imeli ogromne dobičke pa so hodi radi lakati delavce po hišah in priganjali ljudi k delu. Ako je kedo kaj ugovarjal, so ga takoj izročili možu postave, dasiravno je bil mogoče za delo nesposoben.

Tu imamo tudi delavske organizacije, namreč postajo, ki je priključena k 316 okrožju U. M. W., a se delavci slabo zanimajo za isto, ker ne zahajajo niti k sejam. Nekateri hodijo na delo, kadar rovi ne obratujejo in gredo po prostorih onih delavcev, katerega ni na delu tistega dne in mu potryajo tračnice, tako, da kadar rov obratuje in pride premogar v svoj prostor, vidi da so mu tračnice potrgane. Seveda mora rov zapustiti in mora biti doma cele tedne. Enake stvari se pripete več delavcem. To je tako nevarno delo, da se ne pripeti niti tam, kjer je delavstvo še neorganizirano. Nekateri kritizirajo čez organizacijo in govore, da nikomur organizacija nič ne pomaga, ne premislijo pa tega, da so tam, kjer delavci niso bili organizirani odrgali velepodjetniki celo po \$2; na dan od dnevne plače. Ravnotako bi nam napravili tu in mnogo jim je lažeče na tem, da bi razšli našo organizacijo, ker potem bi nam poljubno mezo znižavali. Treba je, da se postavimo v bran tem lakomcem, kateri vsi žive od našega napornega dela. Podpirati moramo drug drugu, in se držati trdno naše organizacije, da ne bomo, ko zopet prānemmo zastoj garali, kakor smo pred šestimi leti.

Naznanjam vsem članom združene prodajalne, da se bo vršila članska seja dne 15. julija t. l. ob 9 uri zvečer v Miko Bullčevi dvorani 2 St. V. Thomas W. Va. Dolžnost vsakega člana je, da se te seje udeleži ter ako komu ni mogoče, da se je udeleži, naj pisмено naznani, da se mu ni mogoče udeležiti seje korporativne družbe. — Anton Widmar.

POZIV NAŠIM NAROČNIKOM.

Cenjena naročnike, katerim poteče naročnina koncem tega meseca in prve dni julija, opozarjamo ujudno, da čim hitreje poravnajo svojo naročnino. To lahko stoji pri društvenih tajnikih, pri potovalnih ali domačih zastopnikih, lahko pa tudi sami pošljejo naravnost upravnštvu lista svojo naročnino. Želimo, da omenjeni naročniki te strogo upoštevajo, ker je točna obnovitev naročnine koristna zanje in nas Kolikor hitreje se poravna naročnina, toliko več dela se nam prihrani z nepotrebnimi opomini, naročniki pa prejemaajo list ne pretrgoma.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in tajnice, pri katerih lahko plačate svojo naročnino bodisi pri društveni seji ali pa doma na njih domu.

Upravištvu spelira na vse društvene tajnike, da vselej ob ugodni priliki skušajo dobiti NOVE NAROČNICE na Prosveto, ter tako pomagajo, da se list, ki je njih lastnina, razširi med slovenskim ljudstvom v Ameriki.

Nadalje želimo omeniti, da smo razposlali vsem društvenim tajnikom S. D. P. Z. potrebne pole, da jih spopolnijo in napišejo na uje točno vse imena in naslove vseh članov in članic, ter čim hitreje mogoče vrnejo upravnštvu "Prosvete", da se uplišejo v imenik imena vseh članov in članic S. D. P. Z., da bodo točno prejimali glasilo in bodo počeni o vsem delovanju pri organizaciji. Nekateri tajniki so že to izvršili, drugi upamo, da bodo to storili v kratkem. Čim hitreje se to izvrši, tem hitreje bodo člani prejimali tedensko izdajo "Prosvete".

Pri tej priliki želimo naznaniti, da se priobčujejo vsi dopisi, društvena naznanila, vesti in novice brezplačno. Kakar pa zahtevate, da se priobči oglaš najbjo kakoršenkoli vrste, se mora plačati.

Upravištvu želi, da se vse te možnosti upoštevajo. Še posebno pa opozarjamo, da se nam vselej, kadar se kdo preseli, vedno zapiše pri spremembi naslova tudi STARI naslov in številko društva. To je zelo važno, ker se večkrat pripeti, da ste dve imeni ali več popolnoma enakih.

Vsa pojasnila glede lista, bodisi glede naročnine ali oglasov se dajejo točno vsem in brezplačno.

Za upravo lista: Filip Godina.

DVA LETALCA MRTVA, EDEN POŠKODOVAN.

Troy, N. Y. — Letalo, ki ga je vodil Don M. Campbell in ki je lastnina Hudson Valley Air družbe, je padlo v reko Hudson. Mrtva sta obležala Campbell in Henry Bettie, težko poškodovan je pa Schuyler Mocharie.

Dante Alighieri.

Dante Alighieri (izg. Alighieri), največji italijanski pesnik in največji mislec od sedanjega časa je bil rojen, kolikor je mogoče spoznati iz zgodovinskih podatkov koncem maja leta 1265 v Firenci. Pri krstu je dobil ime Durant, katero so njegovi starši po takratnem običaju okrajšali v Dante in katero ime je potem obdržal sam. Dante oziroma Durant izhaja iz stare florentinske plemeniške rodbine, ki je stala vedno na strani Velfov.

O rodovniku te družine ni veliko znanega in tudi Dante sam ni veliko omenjal v svojih spisih. Na nekem mestu omenja, da je bil njegov praded, iz katerega izhaja rodbina, rojen okrog leta 1090 in je bil celo hraber vojščak in ki je poročil neko Alighierijevko iz doline reko Po; eden imenitnejših je prejel ime svoje matere in tako prišel rodbino Alighierijev v Firence.

Prvi življenjski Danteja je spisal Boccaccio, ki omenja v svojih spisih, da je bil Dante rojen v znamenju dvojčkov, kar razlaga svobodolovci, da je vsak znamenit literat in stvarstvenik, kdor je rojen v tem znamenju. Dante omenja sam v svojem delu "Inferno" (pekel), da mu je rekel filozof in diplomat Brunnetto Latini, ki je bil njegov učitelj, ako mu ne uroda misel, bo gotovo postal slaven. Nadalje navaja Boccaccio v življenjepisju Danteja, da je njegova mati imela pred rojstvom Danteja sanje, da je letala pod kožato palmo, rastečo v kraljini Livi, ki se je razprostirala ob bistrem potoku, ki je štila prve porodne bolečine. — njen otrok je vžival igode, ki so padale s palmovih in od njene sladkosti otrok se je odvisito hitro razvijal in v izredno kratkem času postal svetar in vedno poskušal doseči veje te palme in sam poskušal o bističnem jeziku, katerega je vžival. — spletni je na palmo in ko je poskušal doseči veje, na katerih so sročila igode, je padel z drevesa, vstal, toda ne več kot človek ampak spoznal se je v para. — Toda, da se ne sme legendam in pripovedkam, ki se se pojavile po smrti Danteja, iz česar se sklepa, v kaki dobi je imelo ljudstvo Danteja — no smrti.

O mladosti Danteja je malo znanega, akoravno je Boccaccio spisal njegov življenjski — kot je zgoraj omenjeno — ki je pa bolj legendaren kot pa realen in valed tega tudi ni dosti verjeten, da bi se mogel vpoktevati. Šele v največjem stari je izšel kolikor toliko pravi življenjski Danteja, katerega sta izdala Balbo in Fraticelli, ki sta se veliko let trudila, da sta dobila nekoliko zgodovinskih podatkov o prvih letih življenja Danteja.

Oče Danteja je bil znameniti pravnik in je umrl leta 1270 ter zapustil premoženje, premoženje zavajal v posestvih, Mati Donna Bella (juna žena) je po smrti njene matere prepustila vse vsojino otrok njegovemu Brunnetto Latini, ki je bil ta čas dolžnik takratni Firentinski republiki in je bil tudi sam pesnik ter tako zelo vplival na mladost Danteja, katerega je posebno rad imel valed njemuvali velikih družinskih smotnosti, katere je pokazal že v zgodnji mladosti. Dante je svojega učitelja zelo ljubil in mu tudi pozneje v svojem znamenju "Comedia Divina" postavil trajen spomenik. Učitelj Brunnetto Latini je seznanil mladega Danteja z vsem, kar so potrebovali učenjaki v takratnem času in mladi Dante je bil zelo ukajljen, kot omenjajo pomembni učenjaki v svojih spisih. Poleg drugih stvari se je Dante naučil tudi slikanja in je bil osebni prijatelj slavnih italijanskih slikarjev, ki so živeli v njegovem času, kot Giotto in Oderisi. Občeval je tudi s pevci in glasbenikom Casela.

Kako zgodaj je pričel s pesništvom, ni dobro znano; kot sam omenja v nekem svojem delu, je poznal ostano pesnika Provencales in tudi občudoval njegova dela. Od svojih prijateljev pesnikov omenja Dante slavnega Guido Cavalcantija, katerega je povabil nekaj svojih sonstov, o katerih se smatra, da so prvi njegovi soneti ali spiski prvo njegovo delo na literarnem polju; nadalje omenja Dante v svojih delih tudi "Cino de Pistoja", kateri se je o Danteja v enem svojem delu imenoval "Canzone" zelo pričačeval; radi časa, se ne ve natančno,

najbrže bodo politični varoži, ker so se vsi učenjaki v srednjem veku zelo pečali s politiko, kot se še dandanašnji. Nadalje omenja Dante v svojih delih tudi še pesnika Danteja da Majano, Dibno Frescobaldija, in dr.

V česni zvezi z ljubeznijo do ljubencja je pa bila idealna ljubica do Beatrice, hčere zelo ugodnega meščana Folco de Fortinari, katero je prvič videl leta 1274 — star šele devet let in ona mu osem — na neki majaki slavnosti v Firenci, kar sam priznava v eni svojih prvih pesmi "La vita nuova". In ta njegova mladeniška ljubezen je napravila na njega tako globok vtis, da je ni nikdar pozabil in pozneje je ovekovečil v večjem delu, v katerem opeva Beatrice. Valed tega se bo marikatereju zelo čudno zdelo, da je Dante eno ali dve leti (leta 1274) po nenadni smrti Beatrice poročil Donno Gema, hčer plemeniške rodbine Donati.

Pripoveduje tudi, da je vstopil v frančiškanski red, toda predur je dovilil novicejati, je bil izključen iz frančiškanskega reda. Toda to je samo pripovedka. Resnica je le toliko, da je nadaljeval svoje študije v Bologni in Padui in sicer v samostanskih šolah, ker v srednjem veku so bile izključno vse šole v rokah samostanskih redov. Svoje študije je dokončal leta 1288 in se vrnil v svoje rojstno mesto, kjer je vstopil v visodno službo in sicer na prigrvarstvo očetovega prijatelja Giano della Bella. Takratni zakonci so pa predpisovali, da mora biti sleherni vladni uradnik član ceha, in Dante je vstopil v oeh zdravnikov in lekarnarjev.

Ko so leta 1289 Gibelini pridirali od Arezze proti Firenci je bil Dante med branbovi in se udeležil zelo hude bitke 11. junija pri Campaldinu, v kateri bitki je komaj rešil svoje življenje. Naslednje leto se je zopet udeležil vojnega pohoda pod poveljstvom Podesta Novello da Polenta in se udeležil naskoka na trdnjavo Caprona, ki je tudi padla v roke naskokovalcev. Od leta 1295 pa do 1301 je bil Dante večkrat imenovan poslanikom v drugih državah ostrome republikah. Ko je dosegel postavno starost 35 let, je bil sprejet v vrste prvakov in sicer ne vadjanjem, ampak bil je izvoljen kar je bil zelo redek slučaj, in ta urad, kot je pozneje sam izjavil, je bil zanj izvor vseh poznejših nesreč.

Problematično Firence, akoravno vse na strani Velfov je bilo kljub temu razdeljeno v dve stranki, stranko "belih" in stranko "črnih"; stranka prvih, ali "belli" so se nagibali na stran Gibelinov, dočim so bili pristali "črni" odločni privrženec papeža. Dante kot goreč patrijot je dosegel toliko, da je senat izgnal voditelja obeh strank iz Firence; toda, ker se je nagibal sonat na stran "belih" vnel se je kmalo potem hud boj na obeh straneh. Po sklepu "črnih" v Rimu je bil dovoljen kot "mirovni" posredovalec med nasprotniki v Firenci. Karl Valoisški, ki se je v ravno dobitnem času napravljal na vojni pohod v Sicilijo. Stranka "belih" je pa valed tega sklepa sklenila poslati tudi svojega odposlanca v Rim k papežu, ki naj mu pošlji celo sadevo in skupa prepričati prihod Karla Valoiskega. Za tega odposlanca je bil odločen Dante, ki ni bil direktn pristal "belih" ampak se je le nagibal bolj na stran te stranke in bil odločen nasprotnik "črnih". Dante je odšel, toda v svoje rojstno mesto ni več prišel. Za časa njegovega bivanja v Rimu je Karl Valoisški prišel v Firence začetkom novembra 1301, kateremu je pešep pomagala svojo armado, zavzel je mesto in poklical nazaj izgnane pristale "črnih". Sestavil je takoj sodišče, v katerem so bili sudi "črni" in ki so dne 10. marca 1302, obsodili 14 "belih" in modnjati tudi Danteja na dveletno prognanost in 8000 lir domarne globe, ali pa na smrt na grmadi v slučaju, da se povrnejo pred časom v mesto. Vse njih premoženje je bilo zaseženo in hišo Danteja je dehal izropala in slednjiš zagnala.

Ko je Dante dobil poročilo o tem nasilju, je takoj ves ogorčen odšel iz Rima, kjer kak ni dosegel nikdar in najprvo se je podal v Sieno in odod v Arezzo, kjer so bili zbrani ostali prognanci, da se skupno posvetujejo, kaj naj ukrevarjo. Ko s prošnjami in modnjami poznanji niso ničesar dosegli, so sklenili, da s orožjem dobija nazaj svoje pravice. Zbrali so arme-

do in 20. julija 1304 so napadli mesto Firence. Napad se je posrečil in Dante, ki najbrže ni prav nič sodeloval pri tem napadu je bil obsojen v prognanost za celo življenje.

Zelo ogorčen valed tega, ker se je počutil popolnoma nedolžnega pri celi stvari je zapustil ostale prognance in odšel k grofu Guido Salvatico v Val Casentino, ki mu je ponudil pribežališče. Med tem je odrasel njegov starejši sin in Dante ga je poslal v Padno, da obklupe tamošnje vseučilišče. Valed tega se je Dante napotil leta 1306 v Paduo, kjer pa ni bival dolgo časa.

V poletju leta 1307 je poskušal papež Klemen V. s posredovanjem doseči, da bi "črni" dovolili prognancem vrniti se v Firence; dosegel je toliko, da se je vršila v Mugello nekaka konferenca prizadetih, med katerimi je bil tudi Dante. Toda, kajalnja se so razbila ker "se je nedovedna in neumna toipa belih tako nesramno obnašala, da jo je zapustil celo Dante sam, in ustanovil stranec sam zase." Odpravil se je v širni svet osamljen okuštati kako tekne tuji kraj, kako trpko je britakati na kljuke tujih vrat. Zadelo ga je še hujša usoda; ni bil samo prognan iz svojega rojstnega mesta, ampak neizprosna smrt mu je ugrabila najdražje kar je zapustil v Firenci: Isbruhala je kuga, katere žrtve je postala njegova žena in oba njegova mlajša sinova leta 1308.

Kje je Dante bival za časa svojega prognanstva, ni nobenih prvih podatkov. Domneva se, da je dalj časa bival v Lugliani pri markiju Morelo Malaspina, kjer je tudi najbrže izdelal načrt za njegovo krasno delo "Comedia Divina". Od tu se je najbrže napotil v Verono, kjer pa ni dalj časa bival, ker omenja Boccaccio, da je bil Dante še leta 1308 v Parizu, kjer je študiral teologijo.

Ko je pa zvedel, da se pripravljajo kralj Henrik VII na pohod v Italijo, se mu je zopet vsledilo hropenje po domovini, se je takoj napotil in Pariza v Milan. Še prej je razposlal apele na kneze in ljudstvo v Italiji, da naj se pridružijo kralju Henriku VII, kot velitelju domovine izpod nadzvala "črnih" Decembra leta 1310, je pozdravil Dante kralja Henrika VII v Milanu v oglejtem govoru in imenoval "rešitelja domovine". Ker se je po Henrik VII. po njegovem mnenju je predelgo mudil v gomali Italiji, mu je Dante pisal 11. aprila 1311 pismo, v katerem ga je rotil, da naj takoj "vzame sekuro in istrebi belve vega vta, da naj takoj napada Firence in izkane pristale "črnih". Domalega iste vsebine pismo je poslal tudi meščanom mesta Firence, ki so mu pa odgovorili 9. septembra 1311 z dekretom, v katerem so potrdili prognanost za vse večne čase in v katerem so se krekli za popolno pridruženje "sveti cerkvi" in da se bodo z vsami sredstvi borili proti kralju Henriku VII. Z obglavljanjem mesta Firence je Henrik VII. prišel poletju 1313, ko je bil septembra 1312 kronan v Rimu za rimskega cesarja. Toda mesta ni mogel vzeti in njegova armada se je umaknila; z obglavljanjem je ponovno prišel še isto leto, toda v bitki pri Sieni je bila njegova armada 24. avgusta popolnoma porazena, v kateri bitki je tudi sam našel smrt. Ako se je Dante sam udeležil teh bitk, ali kje je bival v tem času, zgodovina ne omenja.

iz Pize se je najbrže podal v Romagno, kjer se je menda leta 1315 sešel s svojim sinovom Pietro in Jacobo in hčerjo Beatrice v Raveni; kjer je dobil zavetje pri knezu Guido Novello da Polenta. V tem času je postal Dante še slaven valed svojih del in nekemu prijatelju se je posrečilo, da je izposloval od oblastvenikov v Firenci dovoljenje, da se sme vrniti v svoje rojstno mesto, pod pogojem, da se pusti aretirati le "vled formalnosti", plača gotovo vsoto globe in da se mora kesati svojih grehov javno v cerkvi in storiti gotovo pokoro, a čemur bi priznal svoje grehe. Toda z velikim občudovanjem vradno samosvestje je odločno zavrnil te pogoje in izrekel, da se pod temi pogoji raje nikdar več ne vrne v svoje rojstno mesto in da se nima kesati nobenih grehov še manj pa jih priznati, ker si ni nobenih svet. Valed tega je bil odlok njegovega prognanstva ponovno potrjen oktobra meseca 1315, in bil je ponevno prognan za "večne čase". Ta odlok je bil leta 1494, uradno preklican, torej sto tridesetdeset let po njegovi smrti!

Za časa njegovega bivanja je dokončal tretji del svojega dela "Comedia" (okrog leta 1319); kot Boccaccio omenja je v tem času obdrževal peduk v pesništvu in podučeval precejšnje številno učence, katere je vzpodbujal k pesnitvi v priprotem italijanskem jeziku. Kot nadalje omenja Boccaccio je sprejel poletju 1321 posebno službo diplomatskega svojega gostitelja in odšel v Benetke, kjer je pa umrlovarno zbolel. Na smrt balanga so prineali zopet v Ravno, kjer je umrl 14. septembra 1321, star 56 let. Pokopali so ga v grobnici poleg frančiškanske cerkve in njegovo truplo položili v marmornato rakev. Knez sam, pri katerem je Dante bival v zadnjem času, je imel nagrobni govor; nameraval mu je postaviti tudi krasen spomenik, katerega pa ni mogel, ker je bil naslednje leto sam prognan — leta 1483 je postavil krasen spomenik Bernardo Bembo, oče slavnega kardinala istega imena, na katerega je dal vsakati Dantejeve verse in Divina Comedia. Leta 1692 je kardinal — legat Domenico Maria Corzi zanemarjeni grob Danteja nekoliko popravil; in leta 1780 ga je Luigi V. Gonzaga popolnoma prenovil. Leta 1813, je pa Canova Dantes postavil v Panteonu v Rimu prani kip Danteja. Mesto Firence je kmalo po smrti Danteja, ko je postal slaven po celi Italiji, zahtevalo telesne ostanke Danteja. Toda Dante je v svoji poslednji volji odločno prepovedal izročiti njegove telesne ostanke nevaložnemu mestu, ki ga je izgnalo raditje, ker se je boril za svobodo svojega rojstnega mesta. Mesto je nato postavilo Dantejevemu sinu krasen spomenik v cerkvi Santa Croce (Sv. Križa), katerega je izklesal kipar Ricci. Toda kardinal Bertrando di Pogratto je zahteval, da se morajo kosti Danteja, ki je bil obsojen in kot krivo-verse prognan, sežgati, toda demolega cela Italija se je odločno uprla proti temu. Petdeset let po smrti Danteja je njegovo rojstno mesto ustanovilo poseben zavod, na katerem se je protivevalo Dantejeve pesmi in dela, in predstojnikom tega zavoda je bil imenovan Boccaccio; istemu vzgledu so sledila tudi druga velika mesta v zgornji Italiji kot Piza, Bolozna, Milan in druga. — Ljudstvo mu je kmalo potem, ko se je razširila njegova slava, dalo priimek "božanstveni".

Kot Boccaccio opisuje je bil Dante srednje velikosti, v starosti nekoliko vnojnjen, toda vedno dostojanstvenega nastopa in običajno vedno zelo fino; obraz je bil podolgovatega, orlov nps in velike ter izrazite oči; spodnja čelust je bila močna in spodnje ustnice nekoliko daljše od zgornjih; brado in lasje je imel črne, goste in nekoliko kodrate; izraz njegovega obličja je bil vedno nekoliko potrt in zamisljen in polji je bil nekoliko ruzjavkaste. Rafael je napravil krasno skupino do njegovega časa najslavnijših očenjakov, ki jo je nazval "Disputa", ki se nahaja v Vatikanu, na kateri sta poleg Danteja še Tomaz Akvinski in Scotus, in na drugi sliki, ki je izdelal za Vatikan je Dante v sredi Homerja. V muzeju v Firenci imajo vsledno masko, katere so menda vzeli z obraza Danteja po smrti. Slika Danteja so našli leta 1840 tudi na steni kape-

le di Podesta v Firenci, katero je kot se sodi izvršil Giotto leta 1295. Spomenikov Danteja je v Italiji veliko; v Firenci sta dva, eden od Pazzija in drugi od Demija; nadalje v Veroni, katerega je izklesal Zannoni, v Padui od Vela in v Neapelju, delo Angelina.

Ob šestdesetletnici rojstva Danteja so se po celi Italiji mala incca leta 1865 vršile velike slavnosti; vsleek proslave obletnice rojstva Danteja v Firenci, ki se je vršila od 14. do 15. maja. Ljudstvo ga je proslavljalo kot "borila za politično ujedinenje Italije in zagovornika svobode in pravice v krščanskem svetu." Naudušenje ljudstva v Firenci je pa priklopelo na vrbovec, ko je bil razkrit spomenik Danteju, ki je postavljen na trgu Santa Croce ravno nasproti cerkve istega imena. Spomenik je uređil slavniki kipar Erico Pazzi. — Velike slavnosti so se všile tudi v Raveni, kjer Dante leži pokopan, ki so trajale dva dni, 24. in 25. junija. Vao slavnosti je pa povedala še najhda telesnih ostankov Danteja, o katerih prej ni bilo nikakega sledu in vedeli so samo to, kar je zapisal Boccaccio, namreč da je bilo truplo Danteja položeno v marmornato rakev. Ko so 26. maja 1865 popravljali frančiškansko cerkev, ki je oddaljena od Dantejeve kapele več korakov, so našli v steni zasidan zaboj z napisom: "Dantis ossa a me Fra Antonio Santa hie posita anno 1677 die. . . Octobris (To so kosti Danteja, katere sam položil tukaj (zoster samostanski brat) Antonio Santa leta 1677 meseca dne. . .) Ko so ta zaboj odprli so našli v njem kose človeškega okostja in sledeči napis: "Dantis ossa denuper revisa 3. Junii 1677". Ko so odprli marmornato krsto je bila v resnici prazna; našli so samo one koščke kosti, ki so manjkale okostju v onem zaboji. Valed tega ni bilo nobenega dvoma, da so te našdene kosti telesni ostanke Danteja. Najbrže je Antonio Santa skrli telesne ostanke Danteja v tem samostanu, v katerem je bil tega kancelar, v strahu, da jih bodo kam odpeljali, ker so nameravali prenoviti grobnico.

Dantejeva hči je umrla leta 1360 kot unna v samostanu v Ravno. Njegov najmlajši sin Jacopo di Dante je živel do leta 1342 v Firenci, ki je del konfiscirane očetovega posestva odkupil. On je najbrže spisal komentar k "Comedia inferna" in ga naslovlil: Chiose di Jacopo figlio di Dante sopra la Commedia etc." (Pojsanilo k "Comedia Inferna", spisal Jakob sin Danteja)", katero knjige je pozneje založil Veronon v Firenci leta 1845; onrg je spisal tudi več pesmi.

Kot je zelo malo jamega o življenju Danteja, ravno tako primanjkujejo podatki o njegovih delih, kje in kdaj je pričel in končal kako pesem. Za prvo Dantejevo delo smatrajo vsd pesem "La vita nuova" (Novo življenjsje), katero je najbrže spesnil v letu 1293—95, kot Dante sam pravi, predno je postal polnoleten. V tem opisuje zgodovino svoje mladeniške ljubezni do Beatrice, ki je tudi bila povod temu delu. To delo je prvič bilo natisnjeno in jedano leta 1576 v mali knjižnici, v kateri je bil poleg omenjene pesmi tudi življenjski Danteja, katerega je spisal Boccaccio, in druge pesmi. Ljudstvo je tako segalo po tej knjižici, da je doživela trideset izdaj. K najboljši izdaji ted Dantejevih del se pa smatra izdaja, katero je priredil uradnik Trivulzio, in ki je izšla leta 1827 v Milanu; zelo dobra je tudi izdaja, katero je priredil Giuliani leta 1868 v Firenci; nadalje izdaja od d'Ancone, ki je izšla v Bizi leta 1872, in izdala Wetteja, ki je izšla leta 1876 v Lipskem. Za del Dantejevih pesmi je bil preveden tudi v nemški jezik, in prvi prevad je priredil Fr. von Gynhausen, ki je izšel leta 1824 na Dunaju; pozneje je priredil nemški prevod K. Forster v Lipskem leta 1842, in tretji prevod je pa od Jacobina, ki je izšel v Halju leta 1877. — Drugo znamenito Dantejevo delo je pa "Il convito" (Gostija). — To delo je Dante najbrže pričel leta 1303, v Arezzi, katerega pa ni izvršil. Prvič je bilo to delo natisnjeno leta 1490 v Firenci, — pozneje leta 1821 v Benetkah, in še nekoliko krat pozneje. Najboljšo izdajo s potrebnim komentarjem je pa pripravil Giuliani ki je izšla v dveh zvezkih leta 1874 v Firenci. Nemški prevod je priredil Kanne-

Lipakem. — "Il convito" (Gostija) je spisana v prozi in je tudi prvo Dantejevo delo v prozi. — Trety delo Danteja so krajše pesmi, katere je naslovlil Dante samo z "Rime", katere so večkrat izšle v različnih izdajah in pod raznimi imeni bolj ali manj izpopolnjene. Najstareja izdaja teh pesmi je gotovo izdaja, katero sta priredila Cinos in G. Novello in ki je izšla pod naslovom "Canzoni e madrigali di D." leta 1618 v Benetkah in Milanu. Za prvo še dosti popolno izdajo teh pesmi je pa smatrati samo izdajo prvih štirih knjig pesmi, ki so bile izdane pod naslovom "Sonetti e canzoni di diversi autori toscani", ki so izšle v Firenci leta 1627 in v Benetkah leta 1632, in pozneje pod naslovom "Amori e rime di Dante" leta 1823, v Mantovi. Novejše izdaje sta priredila Fraticelli leta 1861, ki je izšla v Firenci in Giuliani leta 1863, in 1868, ki je izšla v Firenci. Poleg teh pesmi sta v isti izdaji priredila zadnje omenjena tudi nekatere cerkvene psalme, ki sta jih nazvala "Rime spirituali", katere sta uređila iz neke parafraze sedem spokornih psalmov in takimenovanega "Crede di Dante" (Dantejevo veroizpovedovanje), ki je pa bilo le podtaknjeno Dantejevimi delom, in česar Dante ni nikdar spesnil; to sta storila namenoma, ker sta hotela prikazati Danteja kot nekakega spokornega meniha. V posebni izdaji so bili natisnjeni "Sette anni" (Sedem psalmov) in sicer v "Raccolta di rime antiche toscane" (Zbirka starih toskanskih verzov), ki je izšla v Palermu leta 1817, in "Crede" je pa bila pridobena v "Saggio di rime di diversi buoni autori" (Vzorec verzov raznih dobrih avtorjev). Nemški prevod "Rime" (Verzi) je priredil Kannegiasser in jih izdal pod naslovom "Dantes lyrische Gedichte" (Dantejeve lirčne pesmi), katerega prevoda sta izšla dve izdaji v Lipskem leta 1842; v tej izdaji je tudi razprava o teh verzih ali pesmih, katero je spisal Witte, v kateri je poskušal ločiti prave Dantejeve od nepravil ali podtaknjenih. Nemški prevod je priredil tudi C. Kraft pod naslovom "Dantes lyrische Gedichte und poetischer Briefwechsel" (Dantejeve lirčne pesmi in pesniško dopisovanje), katere izdaja je izšla v Regensburgu leta 1859.

Dante je pesnikoval tudi v latinškem jeziku; izmed vseh Dantejevih del v latinščini je pa gotovo delo "De monarchia" (O monarhiji) najboljšo, v katerem je njegovo politično izpovedovanje jasno izraženo, in v katerem jasno priznava, da je pristal Gibelinov, in v katerem poveljčava monarhijo, ki je po njegovem mnenju ravnotako potrebna slovestvu kot je cerkev. V tem delu zahteva splošno monarhijo in odreka vsako pravico cerkvi umetavati se v politične zadeve, ali da bi cerkev hotela nadvladati svet. To delo je pričel v času, ko se je Henrik VII. pripravil na vojni pohod v Italijo in imel namen ponovno ustanoviti cesarstvo (leta 1300—1313); drugi so pa mnenja, da je končal to svoje delo v zadnjih letih svojega življenja. To delo je bilo prvič natisnjeno v Bazelu leta 1569. Novejše izdaje je priredil K. Witte leta 1874, in izšla sta dve izdaji. Še precej popolno izdajo je priredil Giuliani in izdal pod naslovom "Opere istruae di Dante (Dantejeva latinška opusa)", od katere sta izšla dve izdaji leta 1878—82 v Firenci. Nemški prevod je oskrbel Hubatsch in izšel je v Lipskem leta 1873. — Drugo Dantejevo delo v latinščini je pa v prozi spisana razprava "De vulgari eloquentia" (O ljudskem jeziku), s katero razpravo je poskušal privedi italijansko ljudstvo, da bi govorilo pravilnejše italijanski jezik; v tej razpravi je tudi hotel zblizati vse italijanske dialekte. Dokončal pa tega dela ni. Kdaj je pričel pisati to razpravo, ni nič ugotovnega znano, domneva se pa, da okoli leta 1303. Prvič je bilo natisnjeno to delo v Italijanskem prevodu, katerega je priredil Trivulzio in izdano je bilo leta 1529 v Vilenek. Corbinelli je pa priredil original za opere in sicer v latinščini, kot je spisano in kot tako je bilo izdano leta 1577 v Parizu. Novejše izdajo je priredil Torri in izšla je leta 1850 v Laverni, in Giuliani leta 1878 v Firenci. (Konec prihodnje sredo.)

IZ GLAV. URADA S. N. P. J.

RACUN med jednoto in društvi za mesec maj 1921

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Lists financial data for various groups and individuals.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Continuation of financial data.

RACUN Med jednoto in društvi za mesec Maj 1921

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Summary financial data for May 1921.

SPRIMENICE pri kraj. društvi za mesec maj 1921

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Summary financial data for local societies.

SPRIMENICE pri kraj. društvi za mesec maj 1921

Table with columns: števil. dr., Vplačila, Izplačila. Summary financial data for local societies.

Vertical list of names and addresses, likely donors or members, associated with the financial reports.

Karel Liebnicht, št. 110. Črtani: John Stjepić, e. 15588. Umrl: John Pogorelec, e. 8028. Novo pristopili: Anton Koren, e. 37499; Joseph Gorjak, e. 37499; Louis Kuzik, e. 37500; Frank Mars, e. 37501.

Zvezda, št. 111. Novo pristopili: Katica Alib, e. 37502.

Slovenski sinovi, št. 112. Črtani: Tony Prestar, e. 31085; Joseph Plaznik, e. 36548.

Avila Ilirija, št. 114. Umrl: Frank Klaniček, e. 6312. Novo pristopili: Rudolf Klaniček, e. 37503.

Jolietka zavednost, št. 115. Črtani: Mike Pečnik, e. 31107. Novo pristopili: Anna Marentič, e. 37504; Alojzij Lučančič, e. 37505.

Novi dom, št. 117. Novo pristopili: Frank Mihelič, e. 37506.

Slov. Sokol, št. 118. Črtani: John Belna, e. 24400; Johana Belna, e. 24407.

Moška enakopravnost, št. 119: Umrl: Elizabeta Velkova, e. 18083.

Zveza Detroitkih Slovencev, št. 121. Novo pristopili: Frank Špehar, e. 37507; Thomas Bečenič, e. 37508; Agnes Rakli, e. 37509.

Grad, št. 122. Novo pristopili: Marija Komar, e. 37510; Mary Yskiah, e. 37511; Marija Tomazič, e. 37512.

Primož Trubar, št. 123. Črtani zopet sprejeti: Frank Kostelec, e. 16240; Lovrene Mohar, 8086. Novo pristopili: Frank Suhadolnik, e. 37513; Stefan Željko, e. 37514; Antonia Kristančič, e. 37515; Ciril Kron, e. 37516; Joseph Kristančič, e. 37517; Alojzij Mahuc, e. 37518.

Ljpa, št. 129. Umrl: John Krliš, št. 27049.

Evelith, št. 130. Novo pristopili: Mary Seitch; Mary Dasovich, e. 37520.

Francisc Ferrer, št. 131. Novo pristopili: Frances Berdek, e. 37521.

Slovenski napredek, št. 132. Črtani: Frank Laurich, e. 35871. Novo pristopili: Nikola Nekulčič, e. 37522.

Brooklyn, št. 135. Črtani: Helen Hecar, e. 37393. Novo pristopili: Frank Gantar, e. 37523.

Napredne Slovence, št. 137. Črtani: Stefančica Angala, e. 28755. Umrl: Alojzij Frances, e. 12178. Novo pristopili: Mary Marolt, e. 37525; Mary Polan, e. 37526; Agnes Štepa, e. 37527.

Postojnska jama, št. 138. Črtani: Frank Tomazič, 12072. Novo pristopili: Anton Potofar, e. 37529; Rudolf Drenik, e. 37529; Justina Kira, e. 37530.

Hitaka zveza, št. 140. Novo pristopili: Anton Klarič, e. 37531; Matijana Raueh, e. 37532.

Mir, št. 142. Črtani: Mary Dolan, e. 36423; Frank Pelec, e. 23603. Novo pristopili: Anton Fenece, e. 37533; Frances Mikšič, e. 37534; Mary Zaleta, e. 37535.

Slovenski lovec, št. 143. Novo pristopili: John Navak, e. 37536.

Sloveni in Hrvati, št. 144. Novo pristopili: Christina Carmanšek, e. 37537; Katarina Kumpar, e. 37538; Juraj Kompar, e. 37539.

Slavček, št. 145. Novo pristopili: Stefan Uršič, e. 37540; Albert Breja, e. 37541.

Vodnikov Venec, št. 147. Črtani zopet sprejeti: Smuk Joseph, e. 12020; Bela Frances, e. 33447. Črtani: Bogaz Joseph, e. 18222.

Zaveza Slovence, št. 149. Novo pristopili: Neča Klemenčič, e. 37542.

Bratje odinost, št. 151. Umrl: Matt Zupančič, e. 15157.

Vaselovani, št. 161. Novo pristopili: Mary Kian, e. 37543.

Slap Peričnik, št. 166. Novo pristopili: Alojzij Vidmar, e. 37544.

Slovenske sestri, št. 167. Novo pristopili: Alojzija Ferik, e. 37545.

Dolence, št. 170. Črtani: Marija Walant, e. 22635.

Slovenski prijatelj, št. 171. Črtani: Roko Stopar, e. 33520.

Slava, št. 173. Črtani: Mike Blatnik, e. 12133; Mary Blatnik, 18237. Novo pristopili: Matilda Legan, e. 37524.

Mars, št. 177. Novo pristopili: Sam Tolai, e. 37546.

Jadranska Vila, št. 178. Črtani: Vincenc Jurman, e. 20974.

Narodni dom, št. 183. Črtani: Jakob Novakovič, e. 34104; Mile Stojšek, e. 33484; Gregor Šhigen, e. 33485; Milan Dohrič, e. 33486. Novo pristopili: Gregor Radakovič, e. 37547; Peter Novakovič, e. 37548; Ilja G. Švilar, e. 37549; Jevan Šajnovič, e. 37550; Nikola Navkovič, e. 37551; Nikola Diklich, e. 37552. Ilja Uzelac, e. 37553; Bodo Paripovič, e. 37554.

Planinski raj, št. 185. Črtani: Roki Škoper, e. 26841.

Abakia, št. 191. Novo pristopili: Matt Jakubik, e. 37555; Joseph Wicjak, e. 37556.

Venec, št. 192. Novo pristopili: Helena Kastigar, e. 37557; Mary Schneider, e. 37558.

Keewatin, št. 194. Črtani: Nik Ulan, e. 25307; Mile Čučič, e. 35203.

Slov. hrv. sloga, št. 197. Črtani: Frank Burgstaler, e. 31481; Ivan Perič, e. 29051.

Slovenski Kmetovalce, št. 198. Novo pristopili: Frank Parkel, e. 37559.

Slozni Slovence in Slov. št. 199. Črtani: Stevo Perič, e. 26143.

Fivka, št. 201. Črtani: Joe Novak, e. 23338; John Cokada, e. 26804. Novo pristopili: Gregor Zeja, e. 37560.

Fivka, št. 201. Črtani: Joe Novak, e. 23338; John Cokada, e. 26804. Novo pristopili: Gregor Zeja, e. 37560.

V boj za svobodo št. 200. Novo pristopili: Frances Klum, e. 37561.

Leo Tolstoj, št. 205. Črtani: Schultz Jakob, e. 33421. Novo pristopili: Frank Monard, e. 37562; Frančiška Meard, e. 37563.

Zvonček, št. 206. Črtani: Joe Hodolin, e. 19082. Umrl: Margaret Gartner, e. 18583.

Mlynarska zmagaja, št. 208. Novo pristopili: Mary Mihelič, e. 37564.

Bratstvo v slogi je moč, št. 210. Črtani: Andrej, e. 21085; Miško Rigancič, e. 34485; Toma Božič, e. 34738.

Studenček pod skalo, št. 213. Umrl: Mary Krupč, e. 37569.

Slovenski gozdar, št. 217. Novo pristopili: Joe Kastelec, e. 37565.

Columbine, št. 218. Črtani: Peter Zorman, e. 36490.

Naprednost, št. 223. Črtani: Frank Bole, e. 18138. Novo pristopili: Janie Brunec, e. 37566.

Sloga v tujini, št. 224. Črtani: Ambrož Tomšič, e. 28136; Frančiška Jakovič, e. 26247.

Utah, št. 227. Črtani: Joseph Jenko, e. 17948.

Narodni svet, št. 231. Črtani: George Guna, e. 19331.

Srebrni zvonček, št. 232. Novo pristopili: Albert T. Kira, e. 37567.

Cvetlica naprednosti, št. 233. Novo pristopili: Frances Miller, e. 37568.

Jadransko morje, št. 238. Črtani: Anton Koridič, e. 16544.

Lana, št. 239. Novo pristopili: Frank Singler, e. 37569.

Maj, št. 240. Črtani zopet sprejeti: Mike Ekešič, e. 30394. Črtani: Nido-Ido Troha, e. 29922. Novopristopili: Stanko Ortar, e. 240.

Slov. hrv. sloga, št. 241. Novo pristopili: Anton Pač, e. 37571. Josip Mladoženič, e. 37572.

Starostniki Slovence, št. 242. Črtani: John Mostalech, e. 20200. Novo pristopili: Joseph Benčič, e. 37573. Boro za prihodnost, št. 244. Novo pristopili: Mary Bilak, e. 37574.

Cirkniško jezero, št. 247. Novo pristopili: Jakob Mave, e. 37575.

Primorska Vila št. 251. Novo pristopili: Frank Perič, e. 37576; Frank Pač, e. 37577.

Napredni Slovence, št. 254. Novo pristopili: Mary Zevnik, e. 37578.

Zavedni Slovence, št. 255. Črtani zopet sprejeti: Frank Hecimovič, e. 34908.

Delavec, št. 257. Črtani: Peter Sturak, e. 21172.

Slovenski bratje, št. 258. Črtani: Frank Mlekuc, e. 23977. Novopristopili: Frank Bažič, e. 37579.

Slovene, št. 262. Črtani: Vasilija Erkan, e. 20428.

Ljubene bratje, št. 263. Črtani: Anton Mikac, e. 31966.

Mehingansko jezero, št. 266. Novo pristopili: Mary Blisar, e. 37580.

Bratje Slovence, št. 267. Črtani: John Dolenc, e. 23531.

Prvi majnik št. 268. Črtani: Frank Lumbergar, e. 23598. Črtani zopet sprejeti: Ignaz Yankovich, e. 25507.

Slovenska strada, št. 269. Črtani: Frank Simončič, e. 36299.

Novo svoboda, št. 271. Črtani: George Peček, e. 36462.

Kmetička Nada, št. 273. Novo pristopili: Antonija M. Šušek, e. 37581; Simon Rakavina, e. 37582; Johana Kokič, 37583; Joseph Plabina, e. 37584; Joseph Rakavina, e. 37585; Joseph Vagnerič, e. 37586; Terezijska Markus, e. 37587; Anna Valenčič, e. 37588; Agnes Augustina, e. 37589.

Prosveta, št. 275. Novo pristopili: Ignac Kobilj, e. 37590.

Pomoč v sili, št. 277. Črtani: W. Povšek, e. 22750.

Bratje Slovence, št. 285. Novo pristopili: Marija Krovček, e. 37591.

Fredericktown, št. 298. Novo pristopili: George A. Pawali, e. 37592.

Zmagaj, št. 290. Novo pristopili: Terezijska Cerkevnik, e. 37593; Agnes Marchič, e. 37594.

Avski vrh, št. 292. Novo pristopili: Joseph Steklarčič, e. 37595; Ivana Kavčič, e. 37596.

Novo domovina, št. 295. Odstopili: Frank Osek, e. 24047.

Studenček, št. 298. Novo pristopili: Ana Gabrijan, št. 37597.

Srebrna gora, št. 299. Črtani zopet sprejeti: Anton Jančovič, e. 33401; Črtani: Ivan Dujmovič, e. 34529; John Šušek, e. 24299. Novopristopili: B. Mary Kristina, e. 37598; Bode Špirko, e. 37599; Katie Novak, e. 37600.

Slovanšt, št. 303. Novo pristopili: Josip Lever, e. 37601; Peter Blakar, e. 37602; Marija Cerko, e. 37603.

Tabor Slovanov, št. 304. Umrl: Mike Stefančič, e. 31633. Novo pristopili: Louis Brjak, e. 37604; Paulina Letnar, e. 37605.

Briljan, št. 313. Novo pristopili: Mirko Gomerič, e. 37606.

Buhl, št. 314. Novo pristopili: Paul Antonovič, e. 37607.

Canton, št. 315. Črtani: Frank Perhacec, e. 21102.

Jadranska vila, št. 317. Črtani: John Adamoff, e. 34536. Novo pristopili: Marko Wukmanovič, e. 37608; Winko Mihelič, e. 37609; Millet Manovich, e. 37610; Albert Milich, e. 37611.

Jan Hus, št. 321. Črtani: Mihel Pintnar, e. 19143; Martin Pintnar, e. 32587.

Lilija v vrtu, št. 322. Novo pristopili: Frances Jenko, e. 37612.

Zarja svobode, št. 325. Črtani: Božidar Zidar, e. 32221. Novo pristopili: Angela Bašič, e. 37613; Louis Leonard, e. 37614; Jennie Povhe, e. 37615.

Valček, št. 327. Novo pristopili: Mikhal Škulčič, e. 37616; Andrej Bičgovič, e. 37617.

Large, št. 329. Novo pristopili: Frank Kosm, e. 37618; Terezijska Arch, e. 37619.

Slovenska republika, št. 335. Črtani: John Šušič, e. 36048. Novopristopili: Joseph Sterle, e. 37620.

Amarni, št. 338. Novo pristopili: Katarina Ivančič, e. 37621; Rosa Drobec, e. 37622.

Gorski Kotar, št. 339. Črtani: Dan Juretič, e. 26835. Novo pristopili: Joseph Strumbel, e. 37623.

Slovenska sloga, št. 342. Črtani: Jure Kristič, e. 35294.

Dalmatinsko slov. sloga, št. 347. Črtani: Rožo Budimir, e. 36040; Petar Vukalič, e. 33736. Novo pristopili: Milivoj Suto, e. 37624.

Ovčičica iz planine, št. 358. Novo pristopili: May Bogataj, e. 37625.

Hrvatska domovina, št. 359. Umrl: George Marich, e. 32227.

Solkar, št. 361. Novo pristopili: Alois Turk, e. 37626.

Carlinovski Slovence, št. 362. Novo pristopili: Joseph Zvir, e. 37627.

Sloga Slovence, št. 369. Črtani: Jakob Pintarič, e. 35649.

Grana Slovence, št. 370. Črtani: Joseph Krukovič, e. 33748. Novo pristopili: Dan Orlovich, e. 37628.

Zora, št. 373. Novo pristopili: Anton Tomšič, e. 37629.

Boj za pravico, št. 374. Črtani zopet sprejeti: Joseph Papč, e. 20390; Črtani: John Mihelič, e. 33355; Anton Kondra, e. 21731.

Slava, št. 382. Novo pristopili: Ana Kitak, e. 37630.

Zagreb, št. 383. Novo pristopili: Anton Hecimovič, e. 37631; Andrew Bilil, e. 37632.

Bratska Sloga, št. 388. Črtani: Ida Rakijalič, e. 32611.

Rosa Luksemburg, št. 390. Novo pristopili: Cirila Čič, e. 37633.

Slov. nobinarin, št. 388. Črtani: Anton Prelekar, e. 30473. Novo pristopili: John Mehalč, e. 37634; Peter Lovas, e. 37635, e. 37635; Duse Gredič, e. 37636.

Študi Slovence, št. 393. Črtani: Frank Yuko, e. 24590; Joe Kandan, e. 25768.

Slovenski borec, št. 395. Črtani: Frank Kontak, e. 36674.

Planinski raj, št. 397. Novo pristopili: Agnes Tešak, e. 37637; Anton Tešak, e. 37638.

Novo Doba, št. 400. Novo pristopili: Mary Stavov, e. 37639; Anna Jelenc, e. 37640; Thomas Piek, e. 37641.

Jadransko morje, št. 403. Črtani: Mate Brandonja, e. 34099; Francov Kukanja, e. 35071. Novo pristopili: John Sepič.

Mednarodna zveza, št. 405. Črtani: George Jančič, e. 34305; Mladen Torbiča, e. 34394.

Bodočnost, št. 408. Novo pristopili: Katarina Slobodnik, e. 37643.

Velika Kapela, št. 409. Novo pristopili: Matt Balkovič, e. 37644.

Prvi maj, št. 410. Črtani: Frank Marinac, e. 34834.

Svoboda, št. 411. Novo pristopili: Josefa Koprivnikar, e. 37645.

Jadransko, št. 413. Novo pristopili: Branislava Aleksinska, e. 37646.

Slovenski Narod, št. 416. Novo pristopili: Veljko N. Krivokapič, e. 37647; Andra Raicevič, e. 37648.

Planinec, št. 318. Novo pristopili: Felika Pabec, e. 37649; Frank Tomšič, e. 37650.

Naprej do zmagaja, št. 419. Novo pristopili: Ana Miklavčič, e. 37651; Jerry Miklavčič, e. 37652.

Liburnia, št. 421. Umrl: John Mladenčič, e. 36095.

Naša zmagaja, št. 424. Novo pristopili: Ana Zupan, e. 37653; Vincenca Simon, e. 37654.

NOVO DRUŠTVO: PLANINA, Hrv. št. 425 v Triadelphia, W. Va. Pristopili so: Frank Puskarič, e. 37655; Tom Racerič, e. 37656; Peter Labovec, e. 37657.

NOVO DRUŠTVO: ZVEZDA, št. 426 v Blair Sta., Pa. Pristopili so: Milica Jaslič, e. 37658; Tony Pavčina, e. 37659; Ciril Lukna, e. 37660; Stivo Šemajlich, e. 37661; Marija Trbovič, e. 37662; Peter Marnič, e. 37663; Mary Jakšič, e. 37664; Marko Matič, e. 37665; John Jakšič, e. 37666; Helen Matič, e. 37667; Bodo Vuckovič, e. 37668; Smilja Manula, e. 37669; Mary Vuckovič, e. 37670.

NOVO DRUŠTVO: PRVI MAJNIK, št. 427 v Coverdale, Pa. Pristopili so: Frank Movac, e. 37671; Tom Babec, e. 37672; Rose Vidmar, e. 37673; Louis Havetka, e. 37674.

NOVO DRUŠTVO: MIDDLE BRANCH, št. 428 v Middle Branch, O. Pristopili so: August Mavor, e. 37675; Anton Čeh, e. 37676; Anton Ušeh, e. 37677; Anton Ušeh, e. 37678; John Ušeh, e. 37679; Anton Ušeh, e. 37680; Joseph Ušeh, e. 37681; Frank Stopar, e. 37682.

NOVO DRUŠTVO: JUTRANJA ZARJA, št. 429 v Aurora, Ill. Pristopili so: Frank Zakohček, e. 37683; Anton Jurka, e. 37684; Jack Šušek, e. 37685; Anna Zagar, e. 37686; Frank Stefančič, e. 37687; Anton Jurka, e. 37688; Jack Zakohček, e. 37689; Anna Zagar, e. 37690; Frank Stefančič, e. 37691; John Alster, e. 37692; Joseph Verbič, e. 37693; John Kuhar, e. 37694; Joseph Racerič, e. 37695; Margaret Stefančič, e. 37696.

Št.	Ime	Uplačano	Izplačano
78	27.28	12.50
79	136.48	80.80
80	23.16
81	52.23
82	113.44	10.80
83	54.91
84	35.39
85	37.31
86	47.32	57.00
87	20.97	14.00
88	60.49
89	40.41	28.00
90	39.47	38.00
91	60.42	43.00
92	35.50
93	37.58	14.00
94	36.74
95	34.25
96	31.60
97	32.02
98	75.81
99	250.03	200.00
100	57.25
101	42.89
102	15.85
103	55.01
104	72.51	43.50
105	43.83	25.00
106	68.13	40.00
107	125.91	54.00
108	51.02	41.00
109	21.27
110	77.51	684.00
111	82.30	45.00
112	23.50
113	111.64	82.50
114	341.85	122.00
115	34.00	14.00
116	35.72
117	60.52
118	60.91	33.00
119	39.75
120	98.76
121	46.90
122	86.30	31.00
123	205.01	500.00
124	34.30
125	163.20	111.00
126	134.60	53.00
127	64.65	100.00
128	46.13
129	82.23
130	10.32	25.00
131	12.30
132	31.52
133	122.88
134	55.80
135	51.84	598.00
136	50.03
137	85.88
138	130.50	31.00
139	43.05	83.00
140	99.21
141	33.37
142	51.74
143	57.23
144	102.97
145	69.34	60.00
146	39.45
147	78.69	39.00
148	45.77
149	15.13
Skupaj		\$11,265.99	\$5,632.75

Sprejembo pri kraljevih grobovih št. št. P. K. (opomba s št. P. K. J.) - manj maj 1921.

Dr. Mtev.

1. Pristopili: Jožef Liška, e. 12142 in Marija Akmar, e. 12141.

2. Pristopili: Danajosa Ivan, e. št. 12143.

3. Pristopili: Ana Halapija, e. št. 12144; Lena, Katarina, Ana, Frančiška in Marija Lorenca, ml. oča.

4. Pristopili: Ana Bon, e. št. 12145 in Ana Kala v ml. oči; zopet sprejeti: Edvard Zalokar, e. 3100; suspendirani: Jožef Kralja, e. 6301; Stan: Jožef Krumar, e. 6302.

5. Pristopili: Karol K. Kala, v ml. oči.

6. Pristopili: Anton Verhovšek, e. št. 9133; nazaj sprejeti: Alojzij Hribec, e. 379.

7. Pristopili: Andrej Rasper, e. 12146 in Anton Rasper, e. 12147; nazaj sprejeti: Ivan Furjan, e. 2156; Alojzij Bagro, e. 3018 in Andrej Kore, e. 1405; Suspendirani: Lovro Bajko, e. 4003 in Jurij Bačjanovič, e. 5132; Črtani: Anton Bačič, e. 11337.

8. Pristopili: Ivan Ašič, e. 1244; Danajosa Ignaz, Marija Rejtar in Albina Ašič, v ml. oči; nazaj sprejeti: Martin Periš, e. 10065 in Anton Pavlič, e. 10570.

9. Pristopili: Antonija Jakša, e. 12148; Helena Florjana v ml. oči; nazaj sprejeti: Franc Černe, e. 9211 in Ignac Turk, e. 1378.

10. Pristopili: Jožef Turkar, e. 12149; Alojzij Zadel, e. 12150 in Pava Turkar, e. 12151.

11. Nazaj sprejeti: Anže Bašič, e. 11079; črtani: Mihael Petričig, e. 11790.

12. Suspendirani: Jožef Pirnar, e. 11430.

13. Pristopili: Jurij Medved, e. 12152.

14. Pristopili: Franc Boštjančič, e. 12153.

15. Nazaj sprejeti: Ivan Šiller, e. 10450.

16. Pristopili: Ivan Mohar, e. 12154.

17. Pristopili: Ana Rosa, e. 12155.

18. Suspendirani: Ivan Šupe, e. 2150 in Ivan Šupe, ml. oči.

19. Pristopili: Fr. Franc Čezar, e. 12157; Jožeta Šuštaršič, e. 12158; Alojzij Šuštaršič, e. 12159; Franc Kovar, e. 12158 in Jožef Kovačič v ml. oči; nazaj sprejeti: Jožef Berna, e. 8067 in Adolf Namalec, e. 11154.

20. Nazaj sprejeti: Matevž Hauptman, e. 5792.

21. Nazaj sprejeti: Jožef Šuštaršič, e. 9134; Helena Šuštaršič, e. 9133; črtani: Krist Mestak, e. 6014 in Marija Bobnik, e. 9135.

22. Nazaj sprejeti: Franc Blatnik, e. 9908 in Franc Kristian, e. 710.

23. Pristopili v ml. oči: Josefa Golob; nazaj sprejeti: Karol Šmit, e. 9780; črtani iz ml. oči: Anton, Jožef, Ana in Ivan Jenkovič.

24. Suspendirani: Ivan Opanovič, e. 1853; Ivan Feldan, e. 444; Brane Feldan, e. 6214; Mihael Barinaki, e. 9136; Julija Barinaki, e. 9137; Valter Pohanovič, e. 11387.

25. Nazaj sprejeti: Matija Bernik, e. 2101; Marija Bernik, e. 2719 in Valentin Čukjati, e. 9219; suspendirani: Marija Zafata, e. 9220 in Jožef Šupan, e. 9300.

26. Nazaj sprejeti: A. Lehar, e. 8923; J. Bugel, e. 9004; M. Jera-

šič, e. 9005; suspendirani: F. Strebovec, e. 2327; K. Akufca, e. 2427; J. Pivk, e. 4357; J. Kavčič, e. 4405; J. Ubeničnik, e. 9073; F. Mavrič, e. 8975; A. Šušek, e. 8982; A. Kerne, e. 9042; J. Vidler, e. 9044; F. Matičič, e. 9386; G. Švetic, e. 6689; J. Turk, e. 6687; M. Laurič, e. 11439; M. Marvar, e. 9019; M. Šušek, e. 9027 in I. Galjari, e. 9028; črtani: M. Lukar, e. 2009; A. Marjole, e. 4592 in M. Vintar, e. 9034.

59. Nazaj sprejeti: J. Reat, e. 4013 in R. Kravovec, e. 4551.

60. Pristopili: Jožef Klopčič, e. 12172; Antonija Urnkar in Stan. Drašič, v ml. oči; suspendirani: Matija Šuš, e. 8091 in Jakob Frank, e. 8095.

61. Nazaj sprejeti: Julija Jenko, e. 6205; J. Šušica, e. 4781; Marija Broil, e. 5297; Marija Urban, e. 2797; Fr. Juratovec, e. 6346; Fr. Okorn, e. 3908 in

solninem svitu že najdem vrata, skor katera se je bila izmuznila, in kdo ve, če je sam ne ugledam na kakšnem oknu."

Stopil je v starodavno Rue Saint-Jacques in se ustavil na ravnoistem mestu, kjer je prejšnjega večera stala neznanica. Zanimal je za trenotek oči in misli v svoji omami, da mu poljub prejšnjega večera drugič zagori na ustnicah. Toda čutil ni ničesar razun pekočega spomina.

Ko je Maurice zopet odprl oči, je zaspal dve mali ulici, eno na desni, drugo na levi. Bili sta blatni, slabo tlakovani, pod katerimi se je vil majhen potok. Pod nekimi lupami so se sušile kože in razirjale oni neprijetni duh po strojarstvu, ki žlovecu zapira nupo. Maurice je iskral in poizvedoval skoraj dve uri, a našel ni ničesar, uganil ničesar; desetkrat se je vrnil na prejšnje mesto, da bi se izpoznal. Toda vsi njegovi poskusi so bili brezuspešni. Zdelo se je, da sta megla in dež izbrisala vsako valed po mladi ženski.

"Naprej!" si je rekel Maurice, "sanjal sem. Svoje krasne vile gotovo ne najdem v tej kloaki."

"Ostani zdrava, skrivnostna lepota," je vzklilnil, "smatrala si me za neumneža, ali pa za otroka. Ali bi bila tudi šla z menoj sem, ko bi stanovala res tu? Ne, šla je samo to mima, kakor labod čez okuženo močvirje. Kakor ptičeva v zraku, tako je izgnila tudi njena sled.

VI.
Templa.

Onega dne, ko je Maurice, bolestno razočaran, opustil svoja poizvedovanja, se je podalo večje število mestnih uradnikov v spremstvu Santera, poveljnika pariške narodne garde, v veliki stolp Tempļa, ki so ga od 13. avgusta 1792. dalje spremenili v ječo.

Njihov obisk je bil namenjen v prvi vrsti stanovanju v tretjem nadstropju, sestoječemu iz predsobe in treh sob.

V eni teh sob sta bivali dve ženski, mlada deklica in devetleten otrok, ki so bili vsi odeti v žalno obleko.

Starejši ženski je bilo približno sedem ali osemtrideset let; sedela je pri mizi in čitala. Druga je sedela in izdelovala neko vzeno; bilo ji je okoli osem- do devetindvajset let. Približno štiri- najstletna deklica je stala pri otroku, ki je ležal z zaprtimi očmi, kakor da bi spal, dasi je bilo to nemogoče ob zopetu, ki so ga povzročali uradniki s preiskovanjem pohištva, postelj in oblek. Eden njih se je približal ženski, ki je čitala, ji izrgal knjigo ter jo vrnil v sredo sobe.

Jetnica je iztegnila roko proti mizi, vzela drug zvezek in nadaljevala s čitanjem. Uradnik je divje krenil z roko in ji hotel iztrgati tudi tega. Toda po ti kretnji, pred katero se je jetnica, ki je vezala pri oknu, stresla od strahu, je deklica skočila č čitateljici, je objela in jokaje šepnila: "Oh! uboga, uboga mama!"

Nato jo je jela poljubiti, na kar je jetnica pritanila ustnice na ušes deklice, kakor da bi ji hotela vrniti poljub, in ji dejala: "Marija, v peči je skrit listek. Vzemi ga ven."

"Naprej, naprej!" je vzklilnil uradnik, potegnil deklico k sebi in jo odtrgal od matere. "Ali bo konec enkrat vaših poljubov?"

"Gospod," je pripomnila deklica, "ali je skupščina morda sklenila, da ne smejo več otroci poljubljati svoje matere?"

"Ne, toda sklenila je kaznovati izdajalce in aristokrate, in mi smo za to tukaj, da vas isprašujemo. Odgovori torej, Antoinetta."

Ona, ki je bila tako osorno nagovorjena, ni svojega izpraševalca niti pogledala. Nasprotno, obrnila se je v stran; njeno lice, blede valed trpljenja in razorano od solza, je pokrila lahna rdečica.

"Nemogoče je," je nadaljeval ta mož, "da ti nisi ničesar vedela o poskusu minule noči. Kdo je povzročitelj?"

Jetnica je molčala.

"Odgovorite Antoinetta," je rekel Santerre in se ji približal, ne da bi bil opazil groze, ki je obšla mlado ženko ob pogledu na tega moža, ki je bil prišel v jutro dne 21. januarja v Temple po Ludovika XVI., da bi ga odvedel na morišče. "Odgovorite, to noč je

bila razkrita zarota proti republiki. Ali ste vedeli zanjo?"

Marija Antoinetta se vedno ni odgovorila.

"Nočete? Torej nočete odgovoriti?" je vzklilnil Santerre in udaril z nogo ob tla.

Jetnica je vzela v roko tretji zvezek. Santerre se je okrenil; brutalna moč tega človeka, ki je poveleval 80.000 možem, se je strla ob dostojanstvu uboge jetnice. Samo migniti mu je bilo treba, in padla bi bila njena glava, kakor je padla glava Ludovika XVI.

"In Vi Elizabeta," je nagovoril drugo ženko, ki je bila za trenotek prekinila svoje vezanje, sklenila roki in molila, "ali odgovorite?"

"Ne vem, po čem vprašujete," je odvrnila, "zato vam ne morem odgovorjati."

"Eh, vraga! občanka Kapet," je vzklilnil Santerre nestrpno, "saj je vendar jasno, kar pravim. Večera se je skušalo pripomoči vam do bega in Vi morate poznati krivce."

"Mi nimamo nikakih zvez s zunanjim svetom; ne moremo torej vedeti, če kdo kaj dela za nas ali proti nam."

"Dobro," je rekel uradnik, "videti hočemo, kaj pravi tvoj nečak."

Ko se je približal postelji mladega dauphina, (izgovori dožeprične), je Marija Antoinetta nenadoma vstala in vzklilnila:

"Gospod, moj sin je bolan ter spi... Nikar ga ne budite!"

"Torej odgovori!"

"Ne vem ničesar."

Uradnik je na to stopil k postelji malega jetnika, ki se je, kakor rečeno, delal, da spi.

"Vatani Kapet, vzbudi se!" je velel in ga surovo stresel za ramo.

Otrok je odprl oči in se namahnil.

Razburjena od strahu in boli, je kraljica dala hčerki neko znamenje; ta je porabila ugodni trenutek, hašnila v sosodnjo sobo, odprla peč, vrgla vanjo neki listek, ga sežgala in se takoj zopet vrnila ter s pogledom potolačila mater.

"Kaj hočete od mene?" je vprašal otrok.

"Vedeti, ako si minulo noč kaj spal?"

"Ne, ker sem spal."

"Kakor se zdi, spiš prav rad."

"Da, ker sanjam, kadar spim."

"O čem pa sanjaš?"

"O svojem očetu, ki ste ga vi umorili."

"Torej nisi žul ničesar?" je vprašal Santerre nestrpno.

"Ničesar."

"Ti mladi volkovi res imenitno soglašajo z volkuljo," je rekel razjarjeni uradnik, "in vendar je bila uprizorjena zarota."

Kraljica se je smehljala.

"Avatrijanka nas zasmehuje," je vzklilnil uradnik, "dobro, ker je tako, hočemo izvesti obdinsko odredbo v vsaj njeni strogosti. Vatani, Kapet!"

"Kaj nameravate storiti?" je zavpila kraljica izposabivši se.

"Ali ne vidite, da je moj sin bolan, da ima mršico? Mari ga hočete umoriti!"

"Tvoj sin," je odvrnil uradnik, "je predmet večnih nemirov in oči vseh zarotnikov. Tison!... Pokličite Tisona."

Tison je opravljal v zaporu navadna, domača dela. Bil je mož štiridesetih let, zagorele polti, sirovega, divjega obraza in črnih, razmršenih las, ki so mu sezgali do obrvi.

"Tison, kdo je prinesel večera jetnikom hrane?"

Tison je imenoval nako ime.

"In perilo?"

"Moja hči."

"Tvoja hči je torej periča?"

"Seveda."

"Naročeno ti je bilo, da perilo natančno preiščeš."

"No, ali ne vršim svoje dolžnosti? V dokaz, da jo vršim, badi, da je bila večera najdena ruta z dvema vozloza; nesel sem jo k svetlo valetvu, ki je naročilo moji ženi, da jo razvozla, zlika in zopet vrne gospe Kapet, ne da bi kaj omenila o tem."

"Tison," je rekel Santerre, "tvoja hči je občanka, o katere patriotizmu ne dvomi nihče. Toda od danes naprej ne sme več prestopiti Templovega praga."

"Moj Bog," je vzklilnil Tison prestrašeno, "kaj mi vendar govorite? Tako, ali bom smel videti svojo hčer šele tedaj, ko zapustim Temple?"

"Ti ga sploh ne zapustiš več," je odvrnil Santerre.

Tison se je s plašnimi očmi oziral okoli sebe, a njegov pogled ni obstal na nobenem predmetu.

"Nikoli več ne bom smel oditi! Tako je torej! Toda jaz hočem popolnoma oditi. Jaz zahtevam svoj odpust, jaz nisem nikak izdajalec, nikak aristokrat, da me hočete imeti tu ujetega. Pravim vam, da hočem proč odit."

"Občan," je rekel Santerre, "pokori se ukazom občine in molči, ali pa ti bo slaba predla, opozarjam te na to. Ostani tu in pazi, kaj se godi! Pod nadzorstvom si varuj se torej!"

Medtem se je kraljici, ki je mislila, da so bili nanjo pozabili, zopet zjasnil obraz, in položila je silna zopet v posteljo.

"Pojdi po soprogo," je ukazal uradnik Tisonu.

Ta je ubogal brez besedice. Santerrevo grožnje so ga napravilo ponižnega kakor jagnje.

"Pridi sem, občanka," je rekel Santerre gospe Tison, "midva pojdeva v predsobo, in medtem preiščeš ti jetnike."

"Kaj praviš k temu, žena," je rekel Tison, "hčerke nama nočejo več puščati v Temple."

"Tako, hčerke nočejo več puščati k nama? Torej je ne vidiva več?"

"Tihot!" je zakričal Santerre. "Poklicali smo te sem, da preiščeš jetnike. Preišči jih, potem se zopet vidimo..."

Nato so možje odšli.

"Moja ljuba gospe Tison," je rekla kraljica, "verujte mi... Ne verujem ničesar, kakor samo to, da si ti kriva vse nesreče ljudstva, občanka Kapet," je odvrnila grozna ženska škripajoč z zobmi. "Ako najdem kaj sumljivega pri tebi, ti že pokazemo."

Štirje možje so ostali pri vratih, da bi pomagali Tisonki, ako bi se kraljica upirala preiskavi.

Ženska je usla pri njej trikrat zavozlano ruto, ki je pomenjala brčkone odgovor na ono, ki jo je omenjal Tison; nadalje svinčnik, škrapir in pečet.

Vlede vsem prošnjam kraljevskih gospe je Tisonka poklicala uradnike ter jim izročila stvari, ki jih je bila našla pri kraljici; šle so iz roke v roko in bile predmet najraznovrstnejših domnevanj.

"Sedaj ti hočemo prečitati odredbo skupščine," je rekel Santerre.

"Kakšno odredbo?" je vprašala kraljica.

"Odredbo, ki pravi, da boš odlej ločena od svojega sina."

"Torej je res, da obstoja tak sklep?"

"Da, skupščina leži preveč na sreči tvoj sin, ki ji je bil od naroda izročen v varstvo, nego da bi ga puščali v družbi tako nldvredne matere, kakor si ti."

Iz kraljicinih oči so švigale strele.

"Sestavite vsaj obdobjo, tigr!" je vzklilnila kraljica, visoko vzravnana, blede, ponosna v svojem oporenju, "sključujem se na sreča vseh mater."

"Tihot! Tihot!" je pripomnil uradnik, "to je vse lepo in dobro; toda mi smo tu že dve uri in ne moremo zgubljati vsega dne. Vatani, Kapet, in sledi nam."

"Nikdar, nikdar!" je zavpila kraljica skočila med uradnika in mladega Ludovika in hotela braniti posteljo kakor levinja svoje mlade, "nikdar si ne pustim iztrgati svojega otroka."

Toda vse prošnje so bile zaman.

Ko pa je Santerre izjavil, da ostane sin pri njej le v slučajju, ako izda zarotnike, si je ponosno obrnila solzo, ki je kakor diamant blestela pod njenim očesom. Odgovorila je ponosno:

"Zbogom, moj sin! Ne zabi nikoli na svojega očeta, ki je v nebesih, na svojo mater, ki se bo kmalu združila z njim; molli vsak večer in vsako jutro molitvico, ki sem te je naučila. Zbogom, sin moj!"

Pritanila mu je zadnji poljub, mirno vstala in dejala neupogljivo:

"Ne vem ničesar, gospodje, ukrenite, kar hočete."

"Ne vem ničesar, gospodje, ukrenite, kar hočete."

Toda kraljica bi bila potrebovala več moči, nego jo zmore žensko sres in še posebno materino. Kakor uničena je padla vznak na stolico, medtem, ko so ji odnašali otroka, ki je imel sicer solzne oči, a je molčal in ni črnil.

Vrata so se zaprla za uradniki, ki so odnesli kraljeviča in trojica

žensk je ostala sama. Sledil je trenotek obupnega molka, pomešanega z lutenjem. Najprvo je spregovorila kraljica:

"Hčerka moja," je rekla, "kaj je z listkom?"

"Sežgala sem ga, kakor ste mi bili ukazali, mati."

"Ne da bi ga bila prečitala?"

"Nisem ga prečitala."

"Zbogom torej zadnji žarek zadnjega upanja!" je zamrmlala princesa Elizabeta, svakinja Marije Antoinette.

"Oh, prav imate, prav imate, sestra moja, to je preveč trpljenja. Toda, morda si sidiela vsaj pisavo, Marija?"

"Da, mati moja."

Kraljica je vstala in šla pogledat k vratom, da-li je kdo opazil. Nato je potegnula izgo iz las, stopila k steni, vzela iz neke špranje majhen košček papirja ter na pokazala prinesli roko:

"Zberi vse svoje spomine, predno mi odgovoriš, hčerka moja; ali je bila pisava alična tej?"

"Da, da," je vzklilnila princesa, "znana mi je!"

"Hvala Bogu!" je rekla kraljica in goreče pokleknila. "Če je zamogel pisati danes zjutraj, potem je ročen. Hvala! Moj Bog! Hvala! — tako plemenit prijatelj je pač vreden tvojega čudeža."

"O kom govorite, mati moja?" je vprašala princesa. "Kdo je ta prijatelj? Povejte mi njegovo ime, da ga lahko pripravim Bogu v svojih molitvah."

"Da, prav imaš, hčerka moja; nikoli ne pozabi tega imena, kajti nosi ga plemenit človek, pošten in pokusen. Ni mi udan zgolj iz častihlepija, kajti došel se je razodel samo v dnevnih nesreče. Nikoli ni bil še videl francoske kraljice, še manj je ona videla njega, toda on črtuje življenje, da bi jo obvaroval. Morda bo poplačen, kakor se dandanes plačuje vsaka čednost, namreč s strašno smrtjo... Toda, če on umre... Oh, tam gori, tam gori se mu zopet zahvalim... imenuje se..."

Kraljica se je namirno ozrla okoli in rekla s pritajenim glasom:

"Imenuje se vitez iz Rdeče hčbe... molite zanj."

VII.
Ujet.

Najnovejša zarota je vzbudila silno jaso suverena ljudstva in to tembolj, ker je bilo znano, da se je v poslednjem času vrnilo mnogo izseljencev, ki so bili na sumu, da so hoteli uporabiti iz zapora kraljevo rodbino.

Že je bil objavljen grozni ukaz, ki je obsojal na smrt vsakega Francoza, vrtnovega se v domovino, ki se je samo nameraval izseliti, vsakega občana, ki je izseljenec pomagaj pri begu ali povratku in slednjek vsakogar, ki je nudil izseljenecem zavetje.

Vitez iz Rdeče hčbe je bil podjeten in drzen nasprotnik. Zato so bile valed njegovega povratka v Parisu in polavljenja v Templu izdane najstrožje odredbe. V celni množini sumljivih hčb so se vršile stroge preiskave; toda vsa poizvedovanja so ostala brezuspešna.

Sekelje so bile zato, kar je zelo umljivo, več dni preoblozene s delom, in tajnik sekcije Lepelletier, ene najuplvisnejših v Parisu, ni utegnil misliti na svojo neznanko.

V začetku jo je sklenil pozabiti; poskušal je, toda ni šlo, kakor je bil rekel njegov prijatelj Larin:

Kdor pozabiti hotel bi, Tedaj vzbudi se mu spomin.

Maurice je prebiral pisno vedno in vedno, poljubljial krasni safir in kosečno sklenil — kljub prisegi — da bo še enkrat skušal najti lepo neznanico. Toda objubil si je sam sebi, da bo to zadnji postus. Njegov načrt je bil zelo enostaven. Na vseh vratih so bili nabiti imeniki; ti naj bi mu bili prvi kašpot. Potem bi povpraševal pri vratarjih in na ta način razkrlil vsa skrivnost. V svojstvu tajnika sekcije Lepelletier je imel vsa pravico do tega.

V svojem šudnem navdušenju je Maurice menil, da mora še po imenu spoznati, ali se skriva pod njim njegova lepa neznanica; mehil je, da mora imeti tudi lepo, ujeni zunanosti primerno ime.

Nadel si je karmanjolo iz debelega, tjavega platna, se pokrli

s rdečo, prazniško čepico in se napolil na poizvedovanja. V rokah je imel cepce, takozvano konstitucije, orožje, ki je bilo v njegovih rokah močnejše nego Herkulov kij. V žepu je imel izkaznico na ime tajnika sekcije Lepelletier. Podal se je najprej v Viktorjevo ulico in tam prebiral v svetlobi ugašajočega dneva vsa imena na hišnih imenikih.

Maurice se je že nahajal pri stoti hiši, torej pri stotem imeniku, ne da bi bil našel kake daljne sledi svoje neznanke. Solnce se je jelo že nagibati k zatonu; in Maurice je imel še nekaj minut svetlobe.

Porahil jih je v to, da je šel najprej v eno ulico, potem v drugo; prišel je za vsaka vrata, preiskal vsak kot, pogledal čez vsako ograjo, se vspel na vsak zid, se ozrl v vsako omejeno okno, kukal skozi ključavnice, potrkal slednjile po vratih kakoga zapuščenega skladišča, ne da bi dobil noben odgovora, in zamudil skoro dve uri s tem brezuspešnim poizvedovanjem.

Odbila je že deveta ura. Nastala je popolna tma; čuti ni bilo nikakega šuma, vse je bilo tiho v tem pustem okrožju in zdelo se je, da je zginilo iz njega obnem s dnevom tudi življenje.

Maurice je jel že ves obupan misliti na povratek, ko je nenadoma na ovinku nekega ozkega hodnika urli luč. Zavil je je takoj v ta mračni hodnik in ni opazil, kako je za nekim zidom, pred katerim se je dvigala skupina dreves, zgrnila neka radovedna glava, ki je bila štet ure opazovala vsako Mauricevo gretnjo. Malo sekund potem, ko je glava še zgrnila, je skočilo troje mož, ki so prišli akos majhna, v onem zidu narejena vrata, na hodnik, v katerem se je bil Maurice izgubil, a četrti je iz previdnosti zapri vrata, ki so vodila na hodnik.

Maurice je našel na koncu hodnika dvorišče; na drugi strani dvorišča se je avstila luč. Potrkal je na vrata ravno, samotno hčbe; toda se pri prvem udarcu je luč ugasnila.

(Dalje prihodnjil.)

REVOLUCIJA!

Stari stebri se krhajo, pokajo, padajo... Stebri stoletnih, tisočletnih laži, predsodkov, hinavšine, praznovestja in bahjih čenč; padajo stari stebri, ki so sloneli na temi, navadnosti, samozbilja in ponumnavanju. Stavba, postavljena na hinavsko moralo in otročjsmešno vzgojo, se ruši in na njeno mesto pride nova stavba, mogočna in vseobsegajoča, ki bo imela na pročelju napisano s slatimi črkami:

RESNICA.

Čitatelj, naročnik "Prosvete", član S. N. F. J., ali si pripravljen stopiti v novo stavbo, v nov svet, ki se še gradi in v katerem bo vladala resnica? Ali imaš ključ do resnice? Ako ga nimaš, ti ga ponuja Slovenska narodna podporni jednota, ki ne skrbi samo za bolnike, pohabljenec, vdove in sirote gmotne, marveč vodi revolucijo na kulturnem polju našega naroda v Ameriki, kateremu kaže pot iz temnih niš vzgojne materialisti in ignorance v svitla višave moderne izobrazbe.

KNJIŽEVNA MATICA,

kulturna ustanova Slovenske narodne podporne jednote, ti nudi knjige, brez katerih ne bi smel biti nihče, kdor ljubi resnico in kdor se hoče vspopobiti za življenje v novem svetu, ki se nam odpira. Na raspolago sta dva slednji knjigi:

ZAJEDALCI. Spisal Ivan Molek. Socialna povest iz življenja slovenskega delavca-tryina v Americi, črtve hinavske vzgoje in krutih ramser. Takih črtov je na tisoče med nami. Knjiga je vezana v platno, šteje 304 strani in stane \$1.75 s poštnino vred.

ZAKON HIGIENIJE. Spisal J. Moore, poslovenil J. M. Zelo dobra in poljudna rasprava o rasvoju življenja v človekom vred. \$ slikami. Toda vezana stane \$1.50 s poštnino vred.

Kdor naroči obe knjigi naskrat, ju dobi za tri dolarje poštnine prosto.

Zaloga ni več velika, zato naj si vsakdo hitro nabavi omenjeni knjigi, kdor ju želi.

Zaloga se mora umakniti novim knjigam, ki se še pripravljajo! Naročbe, katerim je treba pridojeti denar, sprejema tajnik Književne matice: Frank Alach, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Dr. Valentin Kos:

O smotrih in ciljih svobodnega zidarstva.

Neotokrat beremo v raznih reakcionarnih listih besedo prostozidar, ki je navadno uporabljamo za označevanje bratstev in vsakovrstnih nasprotnikov prestola in altarja; toda malo jih je, ki vedo, kaj pomeni pravzaprav ta beseda. Kolikokrat čujemo, da da so prostozidarji poleg tega še zavratni morilci, ki se skrivnostno potikajo po noči po temnih ulicah, z bodalom v roki, in preže na svoje nasprotnike. Nekaj poseben mistični nimbus obdaja prostozidarje. Ta nimbus je zadobil še dijabolsko nifanso, ko je rasburjal pobožnjake francoski pisatelj G. Jogan de Paze, ki je pod psevdonimom Leo Taxil skozi 20 let izdal je prostozidarjih razna "odkritja", v katerih je razlagal, da so francoski čestitci hudičevi in da stoji s hudičem Bitru in drugimi peklenjskimi prvaki v neposredni zvezi. Bila je to največja mistifikacija, kar jih poznamo. Taxil je lagal tako debelo, kot je le mogel, a cerkev in njeni pristaši so mu vse verjeli. Knjige njegove so prevedli na vse evropske jezike, tudi na slovenski. Taxil pripoveduje, da je videl v prostozidariki loži hudiča Bitru, ko je v krekodilovi podobi igral klavir, predločil je v neki seji svojim poslušalcem par dijak, ki jih je spulil v prostozidariki loži is rupa nekoga drugega hudiča, in vse to go mu verjeli verniki s nezmotljivim papešom na čelu. Nasledel je bilo Taxilu is samemu preveč in odkritje je prisnel, da je vse slaganje, kar je pisal; kako strašno tuš za nezmotljivo cerkev! Potem so za nekaj časa precej potihnil in mnogo jih je sploh počelo dvomiti o postanku in delovanju prostozidarjev.

Zato hočem tu podati nekaj točk, ki tvorijo bistvo prostozidarkega gibanja, da s tem vsaj nekoliko razpram napačne pojme, ki jih imajo, še pri nas o tej vzvišeni instituciji.

Ime svobodni zidar (muratore libero, Freimaurer, framacen) je gotovo zelo čudno in težko si je brez natančnega poznavanja pod tem kaj jasnega predstavljati. Ime organizacije je namreč zelo staro in stoji v svesi s prvim postankom prostozidarstva loži, ki so se razvile iz rokodelskih organizacij srednjega veka. Na Angliškem so bile v 16. in 17. stoletju posebne vrste zidarake organizacije, v katere so vstopili tudi razni nerokodeleci; te organizacije so bile večkrat središče raznih svobodnomiselnih teženj; tako se je polagoma iz njih izmislila organizacija svobodnih zidarjev, ki je sicer urejena nalkim onim stari zidaraki društvom, toda stari zidaraki običaji imajo le simboliški pomen. Tudi ime svobodni zidar je simboliško; znači toliko kot kulturni delavec. Razvoj individualnega značaja, kakor tudi razvoj človeštva v obče lahko primerjamo gradnji poslopja in za to poslopje obdelujejo svobodni zidarji gradivo.

Ta simboliška razlaga imena nam predočuje glavne cilje prostozidarstva. Pravi namen mu je humaniteta, človečanstvo v vsem obsegu svojega pomena: pospeševanje duševnega in kulturnega razvoja človeštva, kakor tudi etičkega razvoja posameznika. Bratstvo, enakost in svoboda so vodilna parola framacenskemu delu.

Prostozidarke organizacije, ki so razširjene po celem svetu, obstoje iz takozvanih velikih lož ali velikih orientov. Vsakemu teh orientov je podložno večje število lož ali prostozidarških društev, ki imajo svoje seje po raznih mestih. V ložah se shajajo prostozidarji dotičnega okraja in vrše v njih svoje skupno delo, do čim so veliki orienti centralne organizacije, s katerim pošiljajo lože le svoje nastopnike.

Ena glavnih nalog lož je no tranje delo, ki ima namen spolniti člane v etičkem osiru. S študijem razmerja med posameznikom in med vesoljnim človečtvom se izpopolnjujejo framaceni v etičkem pojmovanju; z vednim predočevanjem in povdarjanjem dolžnosti, ki jih moramo izpopolnjevati napram svojemu bližnjemu, se krepil v prostozidarških ložah čut humanitete. Privesti svoje člane do spoznanja, da morajo dobro, počeno in pravično

ravnati le radi dobra samega in ne radi kakih zaslug, ki si jih morda s tem stečejo, je naloga prostozidarkega izobrazbe. Lože so torej šole vzvišene morale, ki ima svoj namen sama v sebi in ne v kakih sebičnih teženjih.

Verska vprašanja ne igrajo v ložah nobene vloge. Popolnoma po krivici prostozidarje identifikirajo z nasprotniki pozitivnega versstva. Svobodno zidarstvo pušča svojim članom popolno versko svobodo. Protivi se pa seveda vsakemu valjevanju kakoga verskega nazora, vsakemu polizkušvanju podjarmiti človeškega duha s kakim verskim nazorom in omejitvi njega svobodni polet. Versa v boga, v "večnega mojstrazidarja svetov" je celo med dotičnimi svobodnih zidarjev. Seveda se dandanes to načelo, ki je iz početka 18. stoletja, smatra simboliško ter je vsakemu na prosto dano, kako pojmuje besedo "bog", ali si pod tem predstavlja vse vdržujočo mater naravo ali pa osebno nadsvetsko bitje. Prostozidarstvo torej ni nikak verska organizacija in ne zastopa nobenega posebnega svetovnega naziranja.

Bratstvo in enakost vlada med vsami masoni; tu ni nobenih razlik stanu; pravi demokratiški duh se goji v ložah in njih člani se navajajo, ta demokratizem povsodi in vsakdar izvajati ter vsakega človeka ceniti le po njegovi moralni kakovosti in ne po pred sodnih stanu in rodu.

Gotovo so to vse nazori, ki jih ima dandanes vsak človek moderne izobrazbe; toda kolikokrat so vendar ti nazori le na jeziku! Vedno in neprestano povdarjanje teh načel in razmišljanje o njih je ravno oni moment, ki odkljuje prostozidarke lože. S tem pride to vsakemu masonu tako v kri, da izvaja ta načela v vsakem slučaju in da vedno v vsem njegovem delovanju odločujejo.

Posledica celega ustroja framacenskih organizacij je, da vse že vse prostozidarje celega sveta še posebna vez bratstva. Pogoj za vprejem v lože so tako izbrani, da nam dajo precejšnjo garancijo, da najdemo med masoni le ljudi, ki zaslužijo naše največje zaupanje in spoštovanje, le potlene, človekoljubne in svobodnomiselne značaje. Naravno je, da je ta zavest krepka voz, ki združuje vse prostozidarje. Radi tega je vsak svobodni zidar vedno pripravjen pomoči drugemu članu svoje organizacije, ga v tujini gostoljubno sprejeti in ga v sili podprati, kajti prepričan je lahko, da gre ta pomoč in podpora človeku, ki je radi svojega plemenitega značaja posebno zaslužil. Nedvomno je za vsakega prostozidarja pri izvajanju svojih dolžnosti jako važna zavest, da so z njim onih misli milijoni in milijoni bratov vseh dežel in vseh narodov.

Lože pa ne navajajo samo svojih članov vršiti dela humanitete, nego ona izkušajo delovati tudi neposredno, kjer je pomoč posebno potrebna. Siromakom, vdovam in sirotam dele lože vedno podpre; ako nastopi kaka elementarna katastrofa, eksplozija v rudniku, povodenj, požar ali potres, so framacenske lože na prvem mestu med dobrotniki. Vsak siromak, ki prosil pomoči pri kaki loži, je lahko prepričan, da dobi podporo, ako jo je res vreden. Lože namreč navadno razpolagajo s precejšnjim novcem, kajti vedno so med člani tudi bogatajši, ki darujejo velike svote v človekoljubne svrha.

Razmerje lož napram javnemu življenju je po različnih deželah precej različno. V glavnem moramo razlikovati v vnanjem delu lož dve struji, germansko in romansko.

Germanske lože (nemške in ameriške, manj velja to za angleške in avstrijske) smatrajo za svoje glavno delo, izobraziti posameznega člana kot moralno bitje. Načelo svobodnomiselnosti izvajajo tako, da dajo svojim članom posebno direktive, kako delovati v javnem življenju, da jih navajajo zavzemati se za svobodnomiselne težnje v politiki, toda neposredno kot korporacija ne posegajo nikdar v politiko niti ne vdržujejo nobene, političke agitacije. Večkrat je opaziti pri germanskih ložah težnjo, izgubiti se celo političkim načelom. Ne more reči, da bi bilo, to razmerje napram javnemu življenju bal na korist razvoja framacenstva v germanskih deželah. Radi te rezerviranosti lož je na Nemškem

nastalo več drugih organizacij, ki si stavijo naloge, katere bi moralno vršili pravzaprav masonstvo. n. pr. zveza monistov, družba za etičko kulturo, svobodna misel itd. Sicer je med člani teh društev mnogo svobodnih zidarjev vendar so lože v celoti napram tem društvom precej pasivne. Radi te rezerviranosti je tudi kvaliteta članstva nemških in ameriških lož precej padla, kar je zelo usodepolno, kajti znižanje duševnega ravnoja lož ima zopet za posledico, da nimajo za višjo inteligenco nobene prave privlačnosti več, in ako se bodo ta proces še dolgo ponavljal, bodo germanske lože polagoma izgubile ves svoj nekdanji pomen. Prej so imele ravno nemške lože mnogo oddelčnih duhov. Lessing, Herder, Goethe, Fichte, Fjederik Veliki, Mozart, Bluntschli i. dr., toda ti časi so minoli in dandanes je v nemških ložah precej malo agrilnih duhov.

Mnogo obsejnejše je pa delo romanskih in drugih južneevropskih svobodnih zidarjev. Njih delovanje velja v veliki meri tudi razvoju javnega življenja. Gotovo političke težnje v romanskih deželah imajo svoj izvor v ložah, lože nastopajo tu tudi na precizne direktive glede postopanja v političkih vprašanjih. Nedvomno je to pojmovanje prostozidarških dolžnosti pravilnejše kot pa rezerviranost germanskih lož. V romanskih deželah so člani lož vsi važnejši javni funkcionarji, mnogi učenci, pisatelji in umstniki; jasno je, da smoten nastop tolikega števila inteligentov more mnogo doseči in da torej javno delo romanskih lož zelo uspešno in plodonosno. Glavna političke težnje, ki jim posveča svobodno zidarstvo svoje pozornost, so stremjenja po svobodnem razvoju duha, torej vprašanja duševne izobrazbe in kulture, in stremjenja po popolni svobodi in enakosti državljanov. Torej humaniteta v najširšem pomenu besede. Glede socialnega vprašanja imajo lože sicer omejen vpliv, vendar glavne točke, toda preciznega stališča v tem ne zavzemajo nobenega; med člani romanskih lož najdemo zasotnike socialističnih, kakor tudi republikanskih in nacionalno-liberalnih frakcij.

Ako pogledamo zgodovino masonskega delovanja v preteklem stoletju, vidimo v prvi vrsti italijanske svobodne zidarje, ki so izvršili velikansko delo humanitete in napredka: osvobodnje in združenje italijanskih pokrajin, ki so zdihovale pod tujim jarmom, v veliko demokratiško državo. Iz masonskih lož so šle one sile, ki so zedinile laški narod. V prostozidarških ložah so se kovali in določevali načerti, tu je bilo shajališče italijanskih rodoljubov, od tu so se širile težnje po svobodi med ljudstvo ter pripravljale prepoved naroda. Na vsakem spomeniku "del martiri" v italijanskih mestih se blišči prostozidaraki znak ter priča, da je na stotine in stotine masonov napojilo laško zemljo s svojo krvjo v boju za svobodo. Nesmrtni italijanski heroj svobode in plemeniti človekoljub Giuseppe Garibaldi je kot veliki mojster svobodnega zidarstva vodil to gibanje ter s svojo junaksko četo "tisocerih" tudi neposredno prispeval, da so se otresli njegovi rojaki svojih tlačiteljev; tudi vsi drugi svobodnomiselni italijanski rodoljubi. Cavour, Mazzini i. dr. so izšli iz svobodnega zidarstva.

Osvobodnje Grške izpod turškega jarma je tudi našlo veliko oporo v svobodnem zidarstvu: Angleški svobodni zidarji so svoje grške brate posebno izdatno podpirali. Zato tudi dandanes svobodno zidarstvo nikjer ni tako razširjeno in in popularno kot na Grškem. Vsak omikan Grk je član te organizacije.

Na Iberskem polotoku se posebno v zadnjih letih kažejo težnje po osvoboditvi človeškega duha iz okovov klerikalizma; masonske lože so tudi tu središče naprednih teženj. Veliki mojster španskega orienta Ferrer je kot mučenik umrl na morišču, toda dobil je nešteto naslednikov in posnemalcev, ki neumorno vrše svoje kulturno in humanitarno delo.

Na Francoskem je zakon ložitve cerkve in države prinesel popolno svobodo in neodvisnost duha, — delo, pri katerem so bili v veliki meri udeleženi francoski prostozidarji.

V zadnjem času se je mnogo govorilo o turških svobodnih zidarjih. Res je, da so bile masonske lože središče mladoturških teženj; vpeljavo ustave in odstavljenje sultana Abdula Hamida je bila posledica gibanja, ki so ga povzročile turške lože. Toda mladoturški svobodni zidarji niso znali masonskih načel doledno izvajati ter so kmalu izgubili vse simpatije svetovnega masonstva. Nasprotno simpatizirajo danes vse svobodno zidarstvo z gibanjem balkanskih narodov; srbski svobodni zidarji so od mnogih masonskih organizacij dobili izraze odkritosrčne simpatije. Posebno laški svobodni zidarji sledijo z vneto junakom boju Slovanov in Grkov, saj se je celo sin njihovega nekdanjega velikega mojstra, general Ricciotti Garibaldi na čelu oddelka garibaldincev udeležil na grški strani ki jim je bila edina neposredno pristopna) vojske proti Turkom, da s tem tudi dejansko pokaže toplje simpatije za balkanske junake.

Kar smo čuli o svobodnih zidarjih, so nedvomno dela najplemenitejšega človekoljuba; načela, ki sem jih tu očrtal so gotovo najpopolnejše in najidealnejše izvajanje nauka: ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. Morda se bo kdo sedaj vprašal odkod ono strahno sovražstvo človeške cerkve proti svobodnim zidarjem, proti tej organizaciji, ki tako nesebično izvaja Kristov nauk.

Velik del tega sovražstva ima svoj vzrok v nepoznavanju načel svobodnega zidarstva in v raznih lažljivih obrekovanjih, tebiših se tajnih masonskih institucij, o katerih hočemo seveda še nekaj izgovoriti. Deloma pa datira to sovražstvo iz onih časov, ko se je italijanski narod pod vodstvom masonov otresel tujega jarma in seveda tudi papeževi državi ni mogel priznati. Nadalje cerkev dobro ve in čuti, da je svobodno zidarstvo krepkejša organizacija kot pa cerkvena hierarhija in to organizacijo, ki v najpopolnejši meri in nesebično izvaja načela človekoljuba ter mora jako večkrat prestopiti težnje cerkve, ki uporablja človekoljubje le kot preveso, da zaslužijo narode in jih gmečuje v napredku duševne izobrazbe ter si tako zasigura masne dohodke za "namestnike božje." Kako globoka je ta mrznja cerkve do framacenov, kaže najjasneje Ferrerjev proces. Tu se je pristarem cerkve posrečilo popolnoma nedolžnega moža, ki je vse svoje delovanje posvetil duševni izobrazbi svojega naroda, tirati na morišče. Gotovo pa je, da plačilo ne izostane. Kajti povsodi, kjer se je dvignila cerkev proti masonstvu, je napolned podlegla; masonstvo je skala, ki je mnogo trša od skale Petrove, masonstvo ne pozna sebičnosti in to je njegova moč.

Vse očitane funkcije svobodnega zidarstva so dandanes vsakemu, ki se je za to gibanje zanimal poznan. Svobodni zidarji jih tudi vedno očitno priznavajo. Toda kljub temu obdaje framacenstvo še nek tajinstveni nimbus; masoniko, ki so mu poznana opisana načela, vendarle še skozmiguje z ramami, češ, to vendar ni glavno, nego prostozidarstvo ima še posebne skrivne misterije, katerih najkrievnejših niti val svobodni zidarji ne poznajo. Razni mistifikatorji so ljudi tako zgovorni, da svobodnim zidarjem kar verjeti nočejo, ako razlaga svoje težnje, češ, to je samo pesek v oči. Morda tudi meni masonik bralce ne bo hotel verjeti, ali pa bo trdil, da nisem zadosti poučen. Temu seveda ni mogoče pomagati in tudi, ako želi vstopiti v kako ložo, mu ne bo pomagan, kajti ljudi, ki bi se zgolj iz radovednosti hoteli viliti v prostozidarstvo, lože ne vprejmejo. Torej le onemu, kdor meni zaupa, da slepm ljudstva, le temu naj veljajo nastopne vrstice.

Res imajo framacenske lože še posebne tajnosti, ki jih nihče ne more izvedeti, kdor ni sam član framacenske organizacije. Toda te tajnosti, o katerih so si razni brezvestni izmišljili neštete bajke, da s tem zadovolje radovednosti občinstva, so pravzaprav le postranskega pomena in nimajo s cilji framacenstva nobenega posla.

Prostozidarke organizacije so zelo stare; obliki kakršno imajo danes, so zadobile že l. 1717. Ja-

sno je, da so se pri tem ohranili nekateri običaji, ki so deloma še starejšega izvora in spominjajo na običaje srednjeveških zidarških organizacij, deloma pa simboliško izražajo prostozidarkega načela. Tudi pri drugih organizacijah, ki postojajo že več stoletji, vidimo silene starinske običaje; pogledajmo doktorsko promocijo na vseučilišču, kjer se slavnostno prisече na statut vseučilišču, na palico, ki jo pomoli pedel v srednjeveški noži, ali pa običaje pri vmešljanju lorda mavorja v Londonu, ali pa celo običaje pri kronanju angleškega kralja; povsod vidimo dejanja, ki so sama na sebi morda nemišelnina, ki se nam zde, ako položaj natančno premislimo, celo smešna, toda v celem ravno ta dejanja radi svoje posebnosti predočujejo važnost in slovesnost dotičnega trenutka, izražajo simboliško pomen delokroga onih funkcionarjev in so poleg tega tudi historička reminiscenca, ki najkaj, kako starodavne so te navade. Človek je jako dovteten za vnanje vtis in gotovo je, da se nam slovesnost in pomen takih momentov tem bolj vtisne, ako je i za oko nekaj posebnega, ako imamo i za oko simbole ki nam predočujejo bistvo dejanja. Simbolika je pač neka posebna vrsta izražanja misli in je v gotovih momentih ravno tako upravičena, kakor izražanje misli potom besede, in prvi vrsti je pa upravičena tedaj, ako naj se posebno poudari važnost kakega dejanja, ker simboliško izražanje misli napravi ravno mnogo trajnejši in krepkejši vtis na intelekt, kakor pa izražanje potom govora.

Zato postoji v prostozidarških ložah običaj pri važnejših poslih izražati etičke principe kakor tudi celi pomen framacenstva simboliško. Ta simbolika je glavna tajnost prostozidarstva, torej moment, ki je v primeri s cilji framacenstva popolnoma stranskega pomena.

Tajnost napravi te običaje še posebno slovesne, kajti nikjer drugje jih ni kot v prostozidarških ložah; izključeno je, da bi jih moglo še kaka druge korporacije oponašati ali posnemati. Tajnost je pa tudi radi tega važna, ker je tako mogoče, da po teh običajih vsak framacen drugega spozna in ni potreba zato nobenih drugih izjav in dokazov. Na ta način je izključeno, da bi se mogli vrniti v prostozidarke lože nepoklicani ali pa celo nasprotniki framacenskih teženj ter motiti in odkljevati masonsko delo. Ker tudi članstvo lož ni nikomur nepoklicanemu znano, so svobodni zidarji popolnoma nemoteni ter morejo tako tem vsepnežje vršiti svoje dolžnosti. Seveda je tajno tudi vse delo prostozidarških lož, kajti le tako je mogoče doseči, da se ne gore vsakdo vmešavati v posle prostozidarstva, nego da jih morejo izvrševati nemoteno oni, ki so posebno sposobni za to. Še le po končnih učinkih je tu pa tam mogoče spoznati delo masonov.

Svobodni zidarji so torej nekaka nevidna sila, ki neopaženo povsod med nami deluje in čuva nad napredkom človeštva. Svobodne zidarje moremo imenovati nekako etičko aristokracijo, toda aristokracijo, ki nima težnje vladati, nego ki nasprotno nesebično služi človeštvu in njega kulturnemu razvoju.

Tajnost dela lož ima pa še drug pomen etičkega značaja. Ravno ta tajnost opravi kakor tudi članstva lož zasigura, da se vrši humanitarno delo lož radi dobra samega in ne radi kakih sebičnih namenov. Masoni radi te tajnosti ne žanjejo niti hvale niti plačila za dobrote, ki jih izkasujejo na vse strani, kajti oni stoji ravno na vzvišenem principu vršiti dobro radi dobra samega, etičko načelo, ki ga v današnjem krščanstvu faktično še pogrešamo, kajti tu se vrši dobro radi "plačila v nebesih" ali pa silnih v bistvu zelo egoističnih motivov.

Svobodno zidarstvo se od vseh drugih organizacij loči v tem, da ne dela nobene propagande za se. Lože ne nabirajo članov, one ne kličejo in ne vabijo. Kdor se čuti poklicanega za humanitarno delo in je sposoben za to, bo že prej ali slej, morda popolnoma slučajno, prišel v dotik s svobodnim zidarstvom in šelja, postati član je organizacije, se mu bo sama pojavila. S tem je prostozidarstvu olajšano, delo iz-

biranja članov, kajti precej lažje je, da bi se v večji množini javili ljudje, ki niso sposobni izpolnjevati masonskih dolžnosti. Pa tudi od onih, ki se sami javijo, lože ne vsprejmo vsakega; le osebe, ki so se lože o njih prepričale, da je njih moralna kakovost popolnoma neomadeževana, morejo računati na to, da postanejo člani svobodnega zidarstva.

Prostozidarstvo je dandanes zastopano v vseh delih sveta; več milijonov članov šteje ta organizacija. Po vseh kulturnih državah imamo enega ali več velikih orientov. Iz vseh slojev se rekrutirajo člani lož, od delavca do kronanjih glav so zastopani vsi stanovi. V prejšnjih časih, ko je bilo duhovništvo še važen kulturni faktor, je bilo tudi mnogo izobraženih katoliških duhovnikov, celo škofov, članov lož. Pa tudi še dandanes najdemo, posebno na Angleškem in v Ameriki, med framaceni mnogo svobodnomiselnih protestantskih duhovnikov kakor tudi duhovnikov drugih verstev. Med vodilnimi krogi masonskih orientov so glavni, element visoki državni in vojaški funkcionarji, politiki, pisatelji in učenjaki.

Samo v Avstriji so bile prostozidarke lože prepovedane. Kakšni motivi so pač ta povzročili prepoved organizacij, ki se zavzemajo za zatiranje in tlačene, ki pospešujejo etički in kulturni napredki? Celo na Ogrskem so bile lože dovoljene. Na jugoslavni deželevale tri lože, loža "K ljubavi bližnjega" v Zagrebu, "Svetus" na Reki in "Pobratim" v Belgradu. Ko so Francozi osvobodili slovenske pokrajine, so prinali s svojo vlijo kulturo tudi framacenstvo k nam. V Ljubljani so osnovali lože, kateri je pripadale tudi več Slovencev, najbrže je bil med njimi Valentin Vodnik, vsaj besede "večni mojster ukazuje, pridržati se les učiti" v "Vrščacu" zveme precej prostozidarke.

Kar sem poročal v teh vrsticah o svobodnem zidarstvu, je seveda le kratka skica njegovih najvažnejših načel in uspevov; nikakor ne popolna slika cele organizacije; ipak mislim, da je vsakdo videl, kako nemislebno so trditve, ki jih je večkrat bral po naših listih o prostozidarjih. Gotovo bo po tudi vsakemu Slovencev ravno v sedanjem času prijetna zavest, da nisemo osamljeni v svoji boli, ako teptajo tuje pravice našega naroda, nego da najde naše stremljenje po napredku in svobodnem razvoju simpatičkega odmeva v milijonih in milijonih sre od vsahoda do zahoda, ki jih drugi v sebi vesoljno svobodno zidarstvo.

RAVNO.

Ročno olje. Kakor znano, se bavi z izdelovanjem rožnega olja posebno Bolgarija, ki bo letos pridelala približno 1000 kg dišečega olja. Ta, navidezno mala številka je ogromna, če pomislimo, da je treba za 1 kg rožnega olja o 3200 kg rož, toraj za 1000 kg rožnega olja — 3.200.000 kg rož.

Afera Segreje. Kakor poročajo "Korrespondenz Wilhelm", zbija afera Segrejeva vedno večjo pozornost. Dosedanja preiskava je ugotovila, da so imeli italijanski častniki tudi v Italiji mnogo pomagačev. Samo v skladiščih italijanske premirovne komisije na Dunaju so ugotovili primanjkljaj nad 200 milijonov lir. Posebno dobre kupčije so delali častniki z prestrkovanjem potnih listov, največ za veršnike. Prav tako mnogo so praleparili s prodajo leš in tirolskih gozdov. Italijanski častniki so si prilastili tudi mnogo vojaške opreme iz glavnih skladišč stvarne demobilizacije in jo prodali. Mnogo denarja so si znali pridobiti s tem, da so v svojih računih za avstrijsko krono računali po 40 centimov namesto 60.

Mornarska stavka na Norveškem traja še vedno. Najbrže se bo položaj za podjetnike poslabšal, ker je splošna zveza norveških strokovnih organizacij proglašala za 26. maj splošno stavko, ki bi naj odločila spor med mornarji in lastniki in ki se je bo udeležilo nad 120.000 organiziranih delavcev. Boj norveškega delavstva proti domačim kapitalistom se vrši v istem znamenju kakor po drugih deželah. Kapitalisti hočejo čim večjih dobičkov, delavcem bi pa radi plače znižali.